

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Panaszos babák.

Budapest, augusztus 29.

(K.) Mentőket hívtak ma egy félreeső kis utcába, hogy vigyenek el egy másfél esztendősbabát, akit a postakocsi elgázolt. A kis babát nem vihették el a mentők, mert az már akkorára meghalt, de a kocsist majdnem elvihették volna, mert azt kevés híjján meglincselt az utca felháborodott népe. Mindez meglehetősen közönséges dolog s elég gyakran megesik. De annyi tanulság mégis található az esetben, hogy még fel tudunk háborodni egy szegény kis baba miatt. Csak persze, előbb gázolja el a postakocsi. Addig nem. Pedig akárhogy is buzog bennünk az emberi szánalom, mikor az az ártatlan kis bogár elvérzik az utca kövezetén s akármilyen igaz is, hogy a főváros területén a vigan száguldozó postakocsik nevezhetők a legkönnyelműbb járműveknek: de másrészt kétségtelen, hogy a budapesti utcákat senki sem szánta játszótérnek, ahol tehetetlen babuskák kergetőzzenek, mint falusi udvaron a csibék. Azokon az utcákon bizony meglehetősen élénk a forgalom's baj volna, ha másképp volna. Az pedig külön strófa, hogy miért nincs a gyermekek számára elegendő játszótér. Ámbar hiszen egy kicsit nehéz volna annyi teret csinálni, hogy aztán az utcákra gyerekek ne maradjon. Még mindig sok volna a gyerek, aki megköveteli, hogy némileg más is vigyázzon rá, mint az őrangyala. A jó isten tudja, szabad-e még sokat bízni az őrangyalokban, mikor a statisztika olyan keveset tud az ő mentéseikről!

Mért, hogy mégis olyan vakmerően sokat bízunk az őrangyalokra, mikor a gyermekek védelméről van szó? Odakünn, a vá-

rosligeti iparcarnokban most készíti elő a gyermekvédő egyesület a maga érdekes kiállítását, amelyből mindenki meggyőződhetik, hogy milyen sok még a tennivaló a gyermekvédelem terén. Ha a kiállítás majd megnyílik, ki fog tetszeni, fel tudunk-e egészségesen háborodni olyan kis babák miatt is, akiket nem a villamos vagy a postakocsi bonyolított, hanem sokkal lassabban vánszorgó bajok? Hogy bánt-e minket a lelkiismeret akkor is, ha nincs a közelben kocsis, akit a gyermekhalálért vádolhatunk? Mert az a kiállítás eleven vád lesz a szülők ellen, eleven vád az egész társadalom, sőt maga az állam ellen is, hogy ők megannyian könnyelműben gázolnak a kis babák biztonságában, mint a villamosok, postakocsik s egyéb járművek együttvéve. Meg fogja mutatni az a kiállítás, hogy a szülők, a társadalom és az állam kevésbé rendszabályozhatók meg, mint azok a veszedelmes közlekedési eszközök. Sőt meg fogja mutatni, hogy a szülőkben, a társadalomban és az államban még annyi szív sincsen, mint az élettelen kocsikban. Mert az elgázolások hovatovább mégis csak ritkábbak lesznek s mikor a gyermekek csupa pajkosságból is folyton ott keringenek a veszedelem szélén, a gépek iparkodnak okosak lenni, ha már a gyermekek nem azok: de a szülők, a társadalom és az állam alig érzik valami elhátározó lépés szükségét, holott a tapasztalás minduntalan szemük elé állítja, hogy mennyi gyermek pusztul el lassankint csakis az ő mulasztásuk következtében.

Oda iparkodjék majd a tisztelt publikum, ha egészségesen fel akar háborodni: a gyermekvédők kiállításába. Hallgassa méltó felháborodással, hogy van nagyobb büns is a műveletlen kocsisnál: maga a tisztelt pub-

likum. Mentől teljesebb lesz a kiállítás, annál több hiányát fogja feltárni a gyermekvédelemnek. Mentül körültekintőbben rendezik, annál inkább el kell árulnia, hogy milyen könnyelműen és rövidlátással gondoskodunk gyermekeinkről. S mikor legjobban fogjuk csodálni, hogy mi mindenre gondoltak a kiállítás rendezői, akkor kell majd legjobban csodálnunk, hogy mi mindenre nem gondoltunk mi: a gyermekek szülői. Ami mulasztást a kis babák nevelése, egészsége, helyzete és biztonsága szempontjából fel hagyunk gyülemelni: az mind vádolva fog felénk vigyorogni a kiállítás tiszta tükréből. És kikapja részét a panaszból a társadalom, mely lassankint minden divatnak hordozza az uszályát, csak a gyermekvédelmet nem kívánja meg egyszer divatnak; megkapja az állam is, mely olyan magasan hordozza folyton az orrát, hogy idáig meg sem igen látta a bizonytalanság mezején futkározó gyermekhadat. A kiállítás tükréből ugyanis meg kell látszania, hogy az elpusztuló gyermekek közül legkevésbé hálnak meg a különböző ostoba kocsik kerekei alatt, míg a legtöbbjét a saját szülője, a léha társadalom s a későn eszmélő állam hagyta elpusztulni. A babák panaszja előnti a szülőket, akik tudatlanul ápolták, a társadalmat, amelyik kevésre nézte őket, s az államot, mely az ő jogi helyzetük tisztázására csak most kezd gondolni.

Bár nem ilyenkor rendeznék azt a kiállítást, mikor a szülők nagyon meg vannak magukkal elégedve, mert valahová zöldre cipelték a gyermekeiket. Nem eléggé érzékenyek ilyenkor a szülők. S pihen nyár idején a társadalom is, az állam is. Ugy volna az legjobb, ha körülhordozhatnák minden házból és minden vidéken, mint valami véres

T Á R C A.

A hálátlan.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Irta: Alfred Capus.

I.

— No ehhez igazán nagy szemtelenség kell! — mormogta Serviet, amikor elolvasta a névjegyet. — Bizonyosan tudja, — kérdezte az írodaszolgától — hogy velem akar beszélni ez az ur?

— Igenis, kérem.
— Velem személyesen? Vagy hivatalos ügyben?

— Kérdeztem, azt mondta, hogy privátügyben.

— Ugy-e, körülbelül ötven éves?
— Ugy láttam.
— Széles vállu... nagyszakállu...
— Igen.

— Cvikkert hord? .. Akkor ő az. Mi az ördögöt akarhat tőlem? Küldje be.

Serviet, aki egyébként nyugodt és közömbös ember volt, s aki most a biztosítótársasági hivatalnok csendes életét élte, multjára csak kelletlenül arcal gondolt. Ha valami véletlen eszébe jutatta Nicolas Rajon nevét, keze ösztönszerűleg ökölbe szorult. Ez a Rajon uszorás volt, elég piszkos uszorás, akihez fiatalkorában sokszor volt kénytelen fordulni. És Rajon aztán üldözte, kinozta, hihetetlen kegyetlenséggel, s még olyan engedékeny se volt, mint a legrosszabb más uszorás. Serviet életének minden kinos eseményébe bele volt keverve Rajon neve: egy árveréshez fűződött, szerepelt a családjával való összeveszésében, s egy előnyösnek ígérkező házasságnál, amely Rajon miatt az utolsó percben

füstbe ment. Szóval Rajon nemcsak szívtelen hitelezője, de kérlelhetetlen ellensége is volt.

S mialatt az írodaszolga kinyitotta az ajtót, Serviet gondolta:

— Ha nem tudnám bizonyosan, hogy semmivel se tartozom már neki, még megijednék!...

II.

Félénken lépett be Rajon, fűrkésző pillantást vetve jobbra-balra, a kalapját forgatva ujjai közt. Fizikailag nem változott meg az alatt a hét-nyolc év alatt, amióta Serviet nem látta. De más alakban emlékezett rá: akkor folyton mozgott keze, lába, kiabált, lármát csapott, szitkozódott. Ez a Rajon ellenben, aki most az ő másodfőnöki irodájában megállt előtte, s alázattal nézte, nem tudván hol kezdeni a mondókáját, nyomorult és szánalomraméltó, megtört Rajon volt, oly ártalmatlan, hogy Serviet valami homályos örömfélt érzett.

— Foglaljon helyet, Rajon ur — mondta udvariasan.

Rajon hebegott:
— Köszönöm, Serviet ur, ön nagyon szeretteméltó.

És félénken kérdezte:
— Hogy-mint van?
— Hát ön? Még mindig oly jól megy a dolga, mint az én időmben?

— Jól? — kiáltott föl Rajon. — Hogyan, hát ön nem tudja? Önnek nem mondták?

— Nem. Mit?
— De kedves Serviet ur... én tönkrejuttattam, összetörték, megsemmisítettek a hitelezőim! Rosszra fordult a dolgom... már öt esztendő óta nyomorgok, igazán nem tudom, miből élek... Mindenki a nyakamba szakadt. Volt még néhány adósom, de ezektől egy krajcárt se kaptam. Hja, ritka a fizető ember!

— Hát a barátai? Nem voltak barátai?
— Kár hiszi, akár nem, ha szívtelen is

volтам néha, sok emberrel tettem jót. Nos, és ha most ezekhez fordulok, úgy fogadnak, mint valami kutyát. Hát úgy gondolkoztam, hogy ha azok, akikkel jól tettem, kidobnak, azokhoz fordulok, akikkel rosszat tettem. Majd csak akad ezek közt olyan is, aki nem bosszuálló! És önro gondoltam, Serviet ur.

Serviet csodálkozva kelt föl:
— Hozzám? Ugyan miért, Rajon ur?
Rajon lesütötte a szemét:
— Hogy adjon kölcsön husz frankot... vagy ötöt. Beesületszavamra mondom, hogy ma még nem ettem.

III.

Az uszorás beszéde alatt érezte Serviet, hogy semmi se maradt meg lelkében a régi bosszúból. Ha nem is volt meghatva, de megdöbben. Amikor azonban a zsebébe nyult, nem tarthatott vissza magában egy kis prédikációt. Egyébként Rajon alkalmat is adott neki erre:

— Nem voltam mindig tisztességes önnel szemben, Serviet ur. Nem tagadom, sok rosszat tettem önnek... Kegyetlen voltam...

— Emlékszik, amikor foglaltatott nálam?
— Emlékszem.

— Emlékszik, amikor elárvereztette a bu-toraimat?

Rajon sóhajtott:
— Nyolevanegyben. Oh, mily boldog idők voltak azok!

— Nem beszélek a házasságról, — folytatta Serviet — amely az ön rágalmi következtében lett semmivé...

— Ma is bánom, Serviet ur, isten bizony bánom. De egy olyan ember, mint ön, nem képes bosszut állani valakin ily régi gaztetekért.

— Nem mondom éppen...
— Es talán éppen ezek a gaztetek segítették önt mostani szép helyzetébe. Azt gondol-

zástól, mely akcióra szólít a nagy veszedelem ellen. Mert nincs nagyobb veszedelem, mint a gyermekeké s nem veszíthet ország értékesébbet, mintha gyermekanyagát hagyja elzúllni, veszendőbe menni. A jövőjét pocskololja vele. S éppen azért nehezedik az államra első sorban a kötelesség, hogy a kiállítás tükrét ő is segítse a publikum elé tartani. Ő az okosabb s övé a szentebb érdek. Ha tehát a gyermekvédők egyesülete annyi meddő siránkozás és annyi hiábavaló panaszkodás után most megteszi az első lépést, hogy a kiállítást szívaltassa meg maga helyett és a faktumokat állítsa a szavak helyébe: viszont az államnak illik róla tennie, hogy ezek a faktumok távolabb is, mindenütt láthatók legyenek, nemcsak a városligeti iparcarnokban. A módját ennek nem olyan nehéz megtalálni. Ahogy érdekből, de még hűségéből is lehetett ismertetni sok csillogó kiállítást, mely talán többet is mondott, mint amennyi igaz volt: ismertetni kell a gyermekek védelmére irányuló kiállítást, mely csak kevesebbet mondhat az igaznak, többet nem. Mert ez a kiállítás éppen azoknak szól leginkább, akik egy kicsit lusták és megvárják, hogy a tanulságot helybe hozzák nekik. És talán még az iparcarnokot is igen távoli helynek nézik egy tanulságot, holott az ő gyermekeik még egészségesek. A szemük elé kell tehát vinni a tükröt. Lássák és ijedjenek meg.

Reménység van rá, hogy a brutális igazságon még fel fognak háborodni. Ha egy idegen baba miatt majdnem megincseltek egy vigyázatlan kocsist, talán önmagukra is meg tudnak egy kicsit haragudni, mikor a brutális kiállítástól feljűk sir sok millió baba panasza. S az ilyen harag gőze megindítja a leglohbább társadalom kocsiját is — a cselekvés felé . . .

BELFÖLD.

Az osztrák zavarok. Egy *ausseei* távirat ma arról ad hírt, hogy báró *Chlumetzky* és báró *Braun* államtanácsos tegnap a király meghívására *Ischlbe* utaztak és hosszabb kihallgatáson voltak a királynál. Ennek a kihallgatásnak az osztrák politikai körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak, noha teljesen téves dolog volna úgy tekinteni, mint a rendszerváltozás előpostáját. Legvalószínűbb az a föltevés, hogy a kihallgatáson a né-

hatja magában, hogy: „ime, fiatalkoromban árvereztek, és ma másodfőnök vagyok egy nagy biztosító-társaságnál!”

Serviet mosolygott:

— Itt van husz frank, Rajon, és próbáljon kivergődni ebből az állapotból.

— Nem kell ezt megköszönnöm önnek, Serviet ur. Meg fogom hálálni.

Serviet kezét nyújtotta neki, s kikísérte az előszobáig. Aztán visszaült az asztalához és cigarettázás közben elgondolkozott a vagyon állhatatlansága fölött. Ezzel el is töltötte az időt a hivatalos óra leteltéig.

Néhány héttel ezután ismét eljött Rajon. Talált valami kis állást, de a gazdája csődöt mond és nem tudja fizetni az alkalmazottait. Serviet rögtön megértette ennek a történetkének a célját. Adott neki öt frankot, s azt tanácsolta, hogy dolgozzék.

— Nagyon nehéz ilyen vén korban kezdeni a munkát — mondta Rajon — de hát mit csináljon az ember? Önnek nagy ismeretsége van, majd csak talál számomra valami helyet.

Serviet megígérte, hogy gondolni fog rá s ez alatt az ürügy alatt már másnap a kapuban várta Rajon. Be akarta vinni egy kávéháza egy ürmőre s hogy ezt kikerülje, adott neki Serviet tizenöt frankot, persze kölcsön. Rajonnak valami sürgős számlát kellett kifizetnie.

Aztán, hogy éppenséggel sehogy se ment a dolga s hogy Serviet se nagyon járt el az érdekében, Rajon hozzászokott ahhoz, hogy minden délelőtt ott állt a kapuban, várva a hivatalnokok távozását. Serviet már bosszankodott, ha látta. De lehetetlen volt elmenekülni előle. Több ízben volt kénytelen kisebb-összegekkel segíteni rajta, sőt még saját szobájához is beajánlotta, hogy csináljon neki egy redingotot, mert Rajon redingoteja még üzletének fénykorából való volt.

Egyszer aztán kereken megtagadott tőle újabb husz frankot.

— Értse meg barátom — mondta, — hogy

metek és csehek közt megindítandó békekisérletekről volt szó. Hogy ezeknek a kísérleteknek milyen sikerre lehet kilátásuk, azt élénken illusztrálják a nemzetiségek sajtójának a nyilatkozatai és a mindennapos zavargások. A legújabb tüntetés híre *Trautenauból* érkezik. Mint onnan táviratozzák, a *Freiheit* nevű politikai egyesület tegnapra kitűzött gyűlését a hatóság formahiba miatt betiltotta. Számos résztvevő, a hozzájuk csatlakozott kiváncsi tömeggel, mindössze körülbelül 3000 ember dalolva többször végig vonult a Ringplatzon és azután a gyűlésterem elé, ahol a csendőrség beavatkozása nélkül szétszórtatták. Este tíz óra után mintegy 200 fiatal ember tüntetni akart, de a csendőrség szétszórtatta őket. 11 órakor már nyugodt volt minden.

A cseheknek a békülésre való hajlandóságát kellő színben tünteti föl a *Narodni Listy*nek a pénzügyminiszter utjáról szóló következő nyilatkozata:

A pénzügyminiszter úgy fogja találni, hogy Prágában a talaj sokkal szilárdabb, mint azt Bécsben föltételezik és meg fog győződni arról is, hogy a cseh nép képviselői népük iránt való szeretetükből kifolyólag sohasem teszik azt, hogy népek jogaihoz csak egy parányit is földáldozzanak. Határozottan bűn volna, hogy ha képviselőink a németek képviselőinek, akik hazánkat olyannyira megkárosították, valamit is engednének.

Az ifjú-cseh reichsrathi és tartománygyűlési képviselő 16 napra tervezett gyűlésüket szeptember 16-ikára halasztották.

Bécs, augusztus 29.

A *Neues Wiener Tagblatt* jelenti: Politikai körökben nagy feltűnést keltett, hogy báró *Chlumetzky* az uralkodó *Ischlbe* rendelte kihallgatásra. Nehogy messzemenő találgatásokra adjon okot ez az audienca, jó forrásból közölhetjük, hogy *Chlumetzky* meghívásának a magyarázata a következő: Az uralkodó abban a pillanatban, amikor a parlament tevékenységének folytatásáról és az obstrukció kiújulásáról van szó, amely esetleg a delegáció tagjainak a megválasztására is kiterjedhet, meg akarja hallgatni ennek a kipróbált és tapasztalt államférfiúnak a véleményét. *Chlumetzky* kihallgatásának közvetlen konzekvenciái aligha lesznek.

Ischl, augusztus 29.

Báró *Chlumetzky* résztvett az udvari ebéden.

Néppárti gyűlés. Vasárnap *Érsekújvárott* néppárti gyűlés lesz. A gyűlés délelőtti tízenegy órakor kezdődik és valószínűleg a késő éjjeli órákban fog véget érni. Ugyanis *Kálmán* Károly kétszer beszél; egyszer magyarul, egyszer tótul.

nem bírom! Nem engedik a viszonyaim. Hisz én már szép kis összeggel tartozik nekem.

— Ez lesz az utolsó — erősgette Rajon.

— Lehetetlen, igazán lehetetlen.

Rajon sértődötten mormogta:

— Ahogy tetszik. Hisz most ön az ur, ugy-e?

Ön most már semmivel se tartozik nekem... Persze, régi viszonyunkban reménykedtem...

Serviet vállat vont, a tönkrement úzsorás pedig távozott, dörmögve:

— Persze! Ha az ember tönkrejut, vége a barátságoknak!

A másodfőnök már azt hitte, hogy végleg megszabadult tőle, amikor egy hét múlva ugyanott ismét találkozott vele. Szegénynek ragyogott az arca. Dél volt, amikor a hivatalnokok elszédtek, beszélgetve, cigarettát sodorva.

— Hogyan, hát megint itt van?

— Ah, most az egyszer vége a nyomorúságnak, Serviet ur! Van állásom!

— No ennek igazán örülök.

— Csak hogy egy kis kaució kell kozzá. Ha száz frankom volna, három-négyszázat kereshetnék havonkint... Gondoltam, hogy hát itt van ön. Ilyen célra az ember nem tagadhatja meg egy régi...

— Megörült ön? Száz frank! — kiáltott föl Serviet. — Nem is rossz!

— Visszautasít? Engem? — kérdezte Rajon meglepetve. — Lehetetlen...

— Kereken visszatartom, s kérem, hagyjon békében egy és mindenkorra. Alázszolgája. Akkor pedig, hogy a többi hivatalnokok összeesődültek a jelenet láttára, Serviet elsielt. És Rajon a hivatalnokokhoz fordult, felkiáltva:

— Elszalad! Megtagadja tőlem!... ő, akit százszor lekötöttem, segitettem... amikor még senki se volt...

És ebből az esetből kifolyólag Servietnek soha többé nem sikerült magát teljesen tisztázni ama vád alól, hogy hálátlan és érdekhajlászó ember.

KÜLFÖLD.

A német birodalomgyűlés berekesztése. Az a beszéd, amelyivel herceg *Hohenlohe* az ülészakot berekesztette, pártkülönbség nélkül kinos megütközést keltett. A pártok részéről senki sem válaszolt, de ez a néma tudomásvétel sokkal jelentősebb volt, mint a legélesebb elítélés. A kormány az utolsó hét esodálatos fejleményei után elvesztette presztígióját s még a kabinetet támogató pártok is elfordultak a kormánytól. Az ülészak csalódással és elkeseredéssel záródott, a téli szesszió pedig nem biztató.

A Dreyfus-pör végtárgyalása.

(Tizenkilencedik nap.)

— A *Budapesti Napló* kiküldött tudósítójától. —

Rennes, augusztus 29.

A bizonyító eljárás közeledik a végéhez s előreláthatólag a jövő hét elején már a vád- és a védőbeszédre következik. Az ítélethirdetés valószínűleg még szeptember első felében lesz.

Tegnap és ma a haditörvényszék elnöke és a Dreyfus mellett tanuskodó tisztek *fenyegelő leveleket* kaptak s azért *Jouanist* elrendelte, hogy a tárgyaló terem bejárásnál szigorúan motozzanak meg mindenkit. Ugy is volt. Az állóhelyre beboacsátott közönségnek a zsebeit és a ruhájukat kikutatták, de semmi gyanusat nem találtak. Mindössze néhány pillanatfotografáló készüléket koboztak el. Ugyancsak az elnök parancsára történt, hogy a liceum épületének pinceablakait bádoggal leszögezték.

Ma meglehetősen nagy közönség verődött össze a gimnázium kapuja előtt: *Freyeinet* volt hadügyminiszterre vártak, akinek ma kellett megjelennie a haditörvényszék előtt. A lépesőházban is tisztek és hírlapírók gyülekeztek, hogy üdvözöljék *Freyeinet*-t. A volt hadügyminiszter gyalog jött a vasutállomás felől. A kíváncsiak előre tödultak, hogy jobban láthassák.

A tárgyalás mozgalmassan ígérkezik. A terem olyan zsufolt, mint az első néhány napon. De nemcsak a volt hadügyminiszter vallomása iránt nyilvánul az érdeklődés, aki a revízió-campagnera állítólag külföldről küldött *harmincöt millió* frankról fog beszélni, hanem a *hírszerző* iroda volt helyettes főnöke, *Cordier* nyugalmazott ezredes iránt is, mert róla nyilvánvaló, hogy egykori főnökeivel szemben is Dreyfus ártatlansága mellett tört lándzsát. Az ezredes már négy nappal előbb megjelent a haditörvényszék előtt s akkor azt mondta, hogy fontos vallomást tehetne, ha nem kötné a hivatalos titoktartás kötelezettsége. Ennek következtében az elnök felszólította a kormánybiztost, hogy táviratilag kérjen a hadügyminisztertől felhatalmazást arra, hogy *Cordier* ezredes elmondhasson mindent, ami a dologra tartozik. *Galliffet* hadügyminisztertől tegnap megérkezett a válasz, tehát a hírszerző iroda volt helyettes főnöke szabadon fog ma beszélhetni.

Dreyfus védői nem titkolták, hogy sokat várnak a mai tárgyalástól s döntő fontosságúnak tartják a pör kimenetelére nézve ennek a két tanunak a vallomását.

Nem is csatlakoztak ebben a reményükben. A hírszerző iroda volt helyettes főnöke kiméletlenül neki rontott *Lauth* őrnagynak, aki egykor alatta szolgált, majd *Roget* tábornokot *vádolta hamis tanuskodással*. Vallomásának ez a része ugyan hatott, mint a bomba. *Cordier* ezredes kétségtelenül kimutatta, hogy *Roget* tábornok *nem mondott igazat*, amikor azt állította, hogy Dreyfus letartóztatása idején a hadügyminisztériumban sok titkos akta eltűnését vették észre; ami pedig a tábornoknak azt a gyanúsítását illeti, hogy ő helyettes főnök korában a *Ce canaille de D.* iratot összetévesztette egy másik okmánynyal, amelyben szintén előfordult a *D* betű, arra kereken azt válaszolta *Cordier*, hogy látni szeretné azt a másik irást, mert ha van olyan, az csak *hamisítvány* lehet.

— Szóval minden tekintetben bizonyítottam, — így végezte vallomását *Cordier*, — hogy *Roget* tábornoknak valamennyi rám vonatkozó állítása hamis, az elsőtől az utolsó betűig alap-talan!

Roget tábornok másodszer is izgatottan pattant föl s hadonázva kiáltotta:

— *Ezredes ur, az őt kérék!*

Kivüle egymásután jelentkeztek szólásra *Gribelin*, *Lauth*, *Fleur*, majd *Mercier* s az elnök mindannyiukat szembesítette Cordier ezredessel.

Az első volt *Lauth* őrnagy, aki Cordiernek ehhez a mondásába kapaszkodott, hogy a hirszerző irodában nem volt antisemitizmus, pedig maga, az iroda helyettes főnöke, olyan nagy antisemita volt, hogy egyszer nyíltan mondotta:

— Nem tűrünk zsidót a vezérkarban!

Cordier alaposan visszavágott egykori alantársának:

— Igen, antisemita voltam. Eszem ágában sincs, hogy tagadjam. De sohasem voltam olyan elvakult antisemita, hogy alaptalanul vádoljak egy ártatlan zsidó tisztet!

Aztán következett a nagy jelenet. Cordier szemébe vágta *Roget* tábornoknak, hogy az a Dreyfus Mathieuhöz intézett levelé, amely alá az ő (Cordier) neve volt írva, hamisítvány. Ezzel akarták öt kompromittálni. A levél a hadügyminisztériumból a *Libre Parole*-hoz került s jóllehet 6 perbe fogta a lapot és az ismeretlen hamisítót, mégis valódnak tüntették föl a hamisítványt, amelyben arról volt szó, hogy ő a Dreyfus-erődöt meg akarta zsarolni.

Ez a tizenkettedik hamisított „okirat”, amelyekkel megtöltötték a titkos dossiért, hogy „bizonyítékokat” szerezzenek Dreyfus ellen.

Ki tudja, ha *Jouaust* elnök minduntalan nem szakította volna félbe Cordiert, valahányszor egy-egy kényes dolgot említett, még hány hamisítványról rántotta volna le a leplet! Hisz, ha valakinek módjában volt az aktákat ismerni, úgy bizonyára Cordier az, aki a hirszerző irodának a helyettes főnöke volt.

Jött aztán *Freycinet*. A hadügyminiszter hű maradt régi ügyes taktikájához: óvakodott a Dreyfus megvadásától s közben hízelt a hadsereg híuságának. Csupa frázissal dobálózott a volt hadügyminiszter, hogy:

— Nincs olyan francia, aki a hadsereget öcsarólná!

— Nem akad hazafi, akit meg lehetne vásárolni, hogy a hadsereg nimbuszát megtépje!

— A haditörvényszék bölcsesége előtt meg fog hajolni a közvélemény!

— A legfőbb szükség, hogy mindenki feltétlenül bizzzék a hadsereg fővezéreiben!

De mondott olyat is, amit a védelem várt tőle: nevezetesen azt, hogy a harmincöt millióról szóló híresztelések koholtak.

Labori a tárgyalás után barátaihoz fordult s elégedetten beszélt el, hogy *Freycinet* vallomására nagy súlyt vet, mert végre-valahára el fogja nézni azokat, akik tele kürtölik a világot azzal, hogy külföldről milliókat küldenek Dreyfus megmentése céljából.

A volt hadügyminiszter kisietett a tereméből, mielőtt az elnök elbocsátotta a tanuk sorompójától s az első vonattal, délután négy órakor elutazott Rennesből.

A tárgyalás.

Mielőtt *Freycinet* nagyfontosságának hitt vallomására került a sor, *Cordier* nyugalmazott alezredest hallgatta ki a törvényszék, aki megkapván a hadügyminisztériumtól a fölmentvényt a hivatalos titoktartás alól, előadta a bordereau érkezésére és Dreyfus gyanúsítására vonatkozó adatait.

(Cordier vallomása.)

Cordier így kezdi: Vasárnap 1894. október 7-én érkeztem haza szabadságomról. A hirszerző szolgálatban voltam Henry ezredes mellett alkalmazva. Másnap, hétfőn reggel *Sandherr* ezredes egy irást nyújtott nekem ide ezekkel a szavakkal: — Nesze, olvasd.

A bordereau másolata volt. *Sandherr* azt mondta nekem, hogy csak néhány tiszt tud a titokról. Ismerik a bűnt, s az nem más, mint a vezérkarhoz beosztott Dreyfus százados. A statisztikai osztályban semmi elfogultságunk sem volt Dreyfus ellen. Sohasem állott felügyelet alatt. *Sandherr* hozzátette:

— A miniszter még nem tud semmiről. *Boisdeffre* ma fogja vele közölni.

Ez történt október 8-ikán. Ugy hiszem, azt erősíthetem, hogy a bordereau hétfőn, szeptember 24-ikén érkezett a minisztériumba. Hazaérkezésem napján *Henry* belépett az irodámba és *Sandherr* ezekkel a szavakkal fordult hozzám.

— Ugyan mutassa meg Cordiernek a bordereaut.

Henry kissé zavarodottan azt felelte:

— Épp az imént esuktam el.

Délután egy óra tájban fölmentem egy osztályfőnökhöz. A bordereauról beszélgettünk. Az osztályfőnök kivett egy fiókból egy fényképet, elvett egy mutatványt Dreyfus irásából s azt mondta:

— Vigyázz, ha jönne valaki. Senkisésem tud még róla.

Láthatják tehát, hogy akkor, ellentétben korábbi adjunktusomnak *Lauth* őrnagynak kvalifikálhatatlan vallomásával, csak kevés tisztnek volt tudomása a dologról.

Lauth: Ezredes ur, szót kérek! (Mozgás.)

Cordier röviden összefoglalja *Lauth* vallomását, azután ismerteteti azokat a körülményeket, amelyek a bordereau beszolgáltatására vonatkoznak. Rátér azután arra a kérdésre, hogy vajjon a bordereau a rendes, vagy a rendkívüli uton jutott-e a hivatalba. Megmagyarázza a rendes utat s elmondja, hogy a hirszerző hivatalnak volt egy ügynöke, aki különösen három házat szokott meglátogatni, amelyekben inkább a szolgálókkal, semmint a házigazdákkal igyekezett megismerkedni. (Derűtség.) Ezekből a házakból gyakran hozott darabokra tépett iratokat, amelyek összeillesztése a hivatalnokoknak sok mulatságot szerzett. Embereink a szétépett iratok összeragasztásával épp ugy szoktak szórakozni, mint mások például a kártyavetéssel. (Derűtség.)

Ennek az ügynöknek benső viszonya volt egy asszonnyal, aki átadott neki bizonyos iratokat, amelyek egy nagykövetségből eltűntek. Ez az asszony volt az, akit a vezérkar a *rendes utnak* nevezett. Ez az asszony összekocott a hirszerző hivattal, de később kibékült vele s újra folytatta szolgálatát. A kibékülés éppen abban az időben ment végbe, amikor a hirszerző hivatal megkapta a bordereaut s én ennél fogva azt hiszem, hogy a bordereau ettől az asszonytól való s hogy azért szolgáltatata be, hogy csalétkül szolgáljon a hirszerző hivatalhoz való viszonyának folytatására.

Dreyfus letartóztatása előtt a hadügyminisztérium levéltárából több iratot loptak el és *Thomas*, *Reyer* s mások árulást követtek el. Mindezekben az esetekben senkinek sem jutott eszébe Dreyfust gyanúsítani. A bordereau beszolgáltatása után nagy nyugtalanság és izgatottság támadt, de valósággal senki sem gondolt arra, hogy Dreyfus követte el az árulást, annál kevésbé, mert nyomban az árulás első híre után arról értesítették a hadügyminisztériumot, hogy a bordereau szerzője egy katonatiszt, aki körülbelül negyvenöt éves s akinek rendjele van. Azt hiszem, folytatja a tanu, hogy ez a leírás nem annyira Dreyfusra, mint egy másik személyiségre illik, akit nem lehet többé perbe fogni. (Derűtség.) Kár, nagyon kár, hogy *Guéné* ügynök meghalt. Ez az ember megmondhatta volna, hogy bizonyos dolgokat hogyan csináltak és bizonyos iratokat hogyan gyártottak.

A tanu ezután áttér a *Cuers*, *Lajoux* és társai kémbandára s azt mondja, hogy meg van győződve *Lajoux* első jelentésének igazságáról, amely szerint *Lajoux* *Cuerstől* hallotta, hogy Dreyfusnak semmi dolga sem volt Németországgal, hanem egy dekorált gyalogsági őrnagy volt az, aki az iratokat kiszolgáltatta. Ebből azt következteti a tanu, hogy a dolog nagyon komoly volt s hogy Bázelen kellett valaminek történni. Miért jött *Henry* és *Lauth* vissza azzal a jelentéssel, hogy Bázelen *Cuers*-szel nem tárgyalhattak? *Lauth* a semmitűszék előtt azt vallotta, hogy *Cuers* nem beszélt franciául. Ez nem igaz. *Cuers* igen jól tudott franciául s én nem értem, hogy miért kellett vele Bázelen németül beszélni, miután *Henry* egy szót sem tudott németül, úgy, hogy *Lauth* kénytelen lett volna abban az esetben, hogyha németül beszéltek volna, a beszélgetést *Henry*-nek franciára lefordítani.

Cordier azután áttér *Roget* tábornok vallomására. Szóba hozza azt a nyilván hamisított levelet, amelyet ő állítóg *Mathieu* Dreyfusnak írt. *Roget* ráfogta, hogy ő írta ezt a levelet s *Cordier* erre azt mondja:

— Ha *Roget* tábornok ur ezt állítja, akkor én tiltakozom a viselkedése ellen, amelyet nagyon merésznek mondom, mert a tábornok ur nagyon jól tudja, hogy ez a levél a hamisító *Lemercier-Picardnak* műve.

Roget szót kér.

Cordier: És még hozzászém azt is, hogy *Roget* tábornok urnak vallomása egyáltalában elejétől végig nem felel meg a valóságnak.

(Ce canaille de D...)

Cordier azután részletesen kimutatja, hogy a bordereau egyik egyetlen egy momentumára sem illik Dreyfusra. Így a mi különösen a nizzai tervek eltűnésére vonatkozik, még ma sem tudnak abszolúte semmit sem bizonyítani és igazán megáll az embernek esze, hogy miként hozhatták Drey-

fust ezzel az ügygyel kapcsolatba. A kormány és a vezérkar nagyon sokáig kuttattak, amíg végre rájöttek Dreyfusra, még a hadügyminisztérium több hivatalnokát is gyanúsították s titkos ügynököket küldtek őrizetükre. A dolog tehát úgy állott, hogy a letartóztatás pillanatában egyetlen, ismeretlen, egyetlen terhelő momentum sem volt Dreyfus ellen. Csak a letartóztatás után, tisztek előadása és elbeszélése nyomán, kezdtek ellene adatokat gyűjteni, de miután még így sem tudtak semmit sem kisütni, hozzáláttak a titkos iratcsomó gyártásához. Azt tudták, hogy valaki árulást követett el, de ennél többet nem sikerült megtudni s már most az irattárban és a titkos iratok között kezdtek kutatni s hogy mégis valamit megtaláljanak, amit a Dreyfus-ügygyel összefüggésbe hozhatnának. Így támadt a titkos iratcsomó E esomónak első darabja a *Ce canaille de D...* kezdetű irat, amely *Cordier* meggyőződése szerint sokkal régebb mint maga a Dreyfus-ügy. A tanu meg is mondta *Sandherr* ezredesnek, hogy ne kompromittálják magukat ezzel az irattal s ne használják föl Dreyfus ellen, de figyelmeztetése nem használt s habár a régi iratok közül került elő, mégis mertették főbizonyító iratnak.

— Az elitélés idejében még folyvást kételkedtem, mert hiszen mindenről volt tudomásom, mégis megnyugtatót az, hogy a katonai bíróság egyhangulag hozta meg ítéletét s azt kellett hinnem, hogy mégis valami komoly dolognak kellett történnie, a miről nem volt tudomásom. Kétségem azonban újra föltámadt, mikor láttam, hogy a hirszerző hivatal tisztjei gyalázatos módon fordulnak *Picquart* ellen.

A tanu azután elmondja, hogy *Sandherr* ezredes egy ízben panaszkodott neki, hogy *Mathieu* Dreyfus újra meg újra a nyilvánosság elé hurcolja őt, de *Cordier* *Sandherr* szavaiból nem nyerte azt a benyomást, hogy Dreyfusék meg akarták vesztegetni.

Elnök: Volt-e Esterházy valaha a kontrapionázsánál alkalmazva?

Cordier: Az én tudomásom szerint nem volt alkalmazva.

(Henry és Picquart.)

Elnök: Nem tudna-e nekünk fölvilágosítást adni *Sandherr*nek *Henry*-hoz való viszonyáról?

Cordier: *Allons y!* (A tanuak ez a szava óriási derűséggel kelt, mert mindenkinek eszébe jut, hogy a Zola-pör idején *Henry* és *Pellieux* ezekkel a szavakkal kezdte nagy feltűnést keltő vallomását.) *Henry* kinevezése előtt a hirszerző hivatal egyetlen család volt; nyitott ajtónál dolgoztak, mert mindenki tudta, hogy senki sem hallgatódik mögötte, de *Henry* belépésével szakadás történt. Űzelmei egyre botrányosabbak lettek s különösen *Sandherr* halála után minden kizökkent a kerékvágásból.

Elnök: Miért kocant össze *Henry* *Picquart*tal?

Cordier: *Picquart* fiatalabb kora mellett is rangban *Henry* fölött volt. *Henry*, aki bizott protekciójában és szerencséjében, számított arra, hogy egykor őt állítják majd a hivatal élére. *Sandherr* halála után úgy látszott, hogy ez a reménye teljesedik is, de egyszerre utjába került *Picquart* s *Henry* családása lett a konfliktus forrása. *Henry* látta, hogy karrierje véget ér, már közel volt ötvenedik esztendejéhez s attól kellett félnie, hogy a vezérkarban sem fogják megtartani, ahol tudatlansága miatt egészen fölöslegesnek látszott.

Elnök: Mit gondol ön, mi indította *Henry* t a hamisított irat elkészítésére?

Cordier: Határozottan hiszem, hogy azért tette, hogy *Picquart*-t tönkretgye és kizsírítsa helyéről. Nem hiszem, hogy nemzeti érületből, vagy a hadsereg becsületének megmentésére tette. *Henry* 1896-ban gyártotta a hamisítványt, de akkor még nem volt semmi megmenteni való, hisz akkor még senki sem agítált a Dreyfus-ügyben.

(Kihallgatás tükrökkel.)

Labori (*Cordier*hez): *Gribelin* azt mondta, hogy Dreyfus komédiát játszott, hogy például kihallgatásakor még a tükröbe is nézett, mit tud ön erről?

Cordier: Tudom, hogy ebből is bizonyítékot konstruáltak. Azt mondták, hogy a minisztériumban való első kihallgatásakor a tükröbe nézett; de azt azért tette, mert vallatói, hogy Dreyfus arcát jobban megfigyelhessék, több tükröt állítottak föl a szobában és pedig úgy, hogy akármerre néztek, mindenütt meglátták a vádolt arcát. Az uraknak ezt meg kellett volna mondanok a katonai tárgyaláson.

Labori fölolvassa egy *Paces* nevű ember levelét, aki *Sandherr*-től hallotta, hogy *Mathieu* Dreyfus sohasem akarta őt megvesztegetni.

Dreyfus: Készönöm *Cordier* urnak a tükrőről adott fölvilágosítását, de biztosíthatom, hogy nem is látam a tükröt s így eszembe se jutott, hogy belenéztek. Az egész jelenetet oly fantasztikus módon rendezték, hogy a fejem szédült, amikor elmentem.

(Szembesítések.)

Az elnök Lauth őrnagyot, aki már előbb is szólásra jelentkezett, a tanuk emelvényére szólítja.

Lauth őrnagy tagadja Cordier némely állításait. Azt mondja, hogy az egyetlen antisemita a vezérkarban Cordier maga volt, aki a *Libre Parole* és az *Intransigent*-t olvasta és gyakran adott kifejezést a zsidók iránt való ellenszenvének, különösen akkor, mikor arról volt szó, hogy Dreyfus bejusson a statisztikai osztályba.

Cordier: Igen, antisemita voltam, de antisemitizmusom sohasem ment olyan messzire, hogy hamis tanuvallomást tegyek egy zsidó ellen. Tiszteletes ember vagyok és van lelkiismeretem. (Hosszantartó mozgás.)

Lauth őrnagy azt mondja aztán, hogy Cuersrel Bazelben való találkozásuk alkalmával németül beszélt, mert nem tudta, hogy Cuers francia. A *ce canaille de D...* szavakat tartalmazó iratról azt mondja, hogy ő maga ragasztotta össze. Az irat 1894-ben kelt. Tiltakozik az ellen az állítás ellen, hogy Henry miatt valaha szakadás támadt az ügyosztályban. Feszültség csak a tiszték és Cordier között volt, akinek szemére vetették, hogy mindig későn jön az irodába, ami rendetlenséget okozott a szolgálatban. Azután még több részletet igazít helyre, a nélkül, hogy Cordier tiltakozott volna ellene.

Cordier csupán annak a kijelentésére szorítkozik, hogy mint az osztály főnöke az egész szolgálatról tájékozva volt és hogy Lauth csak az ő segédje volt.

Lauth egy levelet mutat be, amelyet Sandherrnél kapott s amely megegyezik Cordiernek azt az állítását, hogy Sandherr a kérdéses időben az irodában volt.

Roget előlép és azt kérdezi Cordiertől, hogy vallomásának melyik része helytelen.

Cordier: Az egész, elejétől végig.

Erre élénk vita támadt Roget és Cordier között egy hamisított levél körül, amelyet állítólag Cordier írt Dreyfus Mathieunek, hogy felajánlja neki szolgálatát.

Cordier azt mondja, hogy ezt a levelet, amelyet a *Libre Parole*-ban közzétettek, az ismeretes hamisító Lemerier-Picard írta, akivel különben soha sem érintkezett.

Roget felvilágosított ad Lemerier-Picard személyéről, akiről azt mondja, hogy közönséges osaló volt s csak egyszer fordult meg a minisztériumban.

Lauth szintén részt akar venni a vitában, amelynek azonban az elnök egyszerre véget vet azzal, hogy ennek a dolognak semmi köze sincs a Dreyfus-ügyhöz.

Roget kijelenti, hogy ezentul csak a Dreyfus-ügyről fog beszélni. Iratok eltűnéséről beszél és azt mondja, hogy a Robin-féle gránátra vonatkozó okiratok eltűnése csak 1896-ban és 1898-ban jutott köztudomásra, ami különösen Freystaetter százados vallomását gyöngíti. Nem igaz, hogy Dreyfus elítélése után is eltűntek okiratok. Bizonyosság rá, hogy azok az adatok, amelyek egy idegen hatalmasság Dreyfus elítélése előtt szerzett, helyesek voltak, ellenben a vádlott elítélése után kiszolgáltatott adatok nem voltak helyesek. Picquartnak az az állítása, hogy az élelmezésre vonatkozó és a vádlott elítélése után szerkesztett okiratok eltűnését 1894. után fedezték föl, szintén helytelen. Azok az iratok, amelyeknek eltűnését az elítélés után konstataáltak, általában megvoltak már az elítélés előtt.

Dreyfus kijelenti az elnök kérdésére, hogy ő a 13. számú terv készítésében, amely tervre Roget célzott, nem vett részt. Ő csak felügyelt a terv kiadásának egy részére.

Fleur ezredes és **Gribelin** tiltakoznak Cordier egyes állításai ellen. Gribelin szemére veti Cordiernek, hogy az *Intransigent*-ben Billotra, Saussiera, Boisdeffere és Caillauxra nézve sértő cikkeket tettetett közzé.

Cordier kijelenti, hogy ez a gyanúsítás valótlan.

Mercier azt kérdezi Cordiertől, mit tud arról, hogy Sandherr állította össze a titkos dossiét.

Cordier kijelenti, hogy nincs több mondanivalója.

Mercier azt mondja, hogy egyetért Cordierrel Dreyfus Mathieu és Sandherr találkozását illetően. A találkozás napján Sandherr beszélt vele erről a dologról és azt mondta: Dreyfus Mathieu derék embernek látszik. Minden áldozatot meg akar hozni, hogy testvérét megmentse. (Hosszantartó mozgás.)

Az ülést erre az elnök felfüggeszti.

(Freycinet a szindikátusról.)

A szünet után következett a mai nap érdekesség: Freycinet volt hadügyminiszter kihallgatása.

Demange figyelmezteti a tanut Merciernek arra az állítására, hogy ő, Freycinet Jamont tábornoknak azt mondta, hogy külföldről 35 millió frankot küldtek Franciaországba Dreyfus védelmére.

Freycinet előadja, hogy Jamont tábornok május első napjaiban öt meglátogatta.

— Arról a hadjáratról beszélgettünk, amelyet több mint két éve folytatnak előszóval és írásban, továbbá ügynökeinknek azokról a jelentéseiről, hogy a külföldön magánkezdeményezésre szintén támogatják ezt a hadjáratot, amely Franciaországban — bizonyos vagyok benne — nagyon önzetlen, de külföldön talán kevésbé önzetlen. A részletekbe nem mehetek bele. E tekintetben semmit sem tudok. E beszélgetés folyamán, azt hiszem, valami becsléseket is említettem, amelyeket olyan emberektől hallottam, akik a publicisztikai kérdésekbe beavatottnak vallották magukat, olyan becsléseket, amelyeket nem szándékoztam magaméval enni s amelyek különben nem kiadósokra, hanem a hadjárathoz az egész világon való összes fúradósaira vonatkoztak. Ez hű előadás Jamont tábornokkal való beszélgetésemnek, amennyire reá emlékszem.

Freycinet hozzáteszi, hogy a beszélgetés folyamán annak az aggodalomnak adtak kifejezést, hogy a hadsereg ellen intézett támadások a fegyelmet és a katonáknak főnökeik iránt való bizalmát meg fogják rendíteni. Megindult hangon kéri mindazokat, akik ezekben a támadásokban résztvesznek, hagyjanak föl a támadásokkal, mert diskreditálják Franciaországot a versenytársai szemében. Az ítéletet — mondja Freycinet — tisztelettel és azzal a hallgatag kívánsággal kell fogadni, hogy virradjon föl az annyira szükséges kibékülés korszaka. (Hosszantartó mozgás.)

Egy bírónak a kérdésére kijelenti **Freycinet**, hogy ő mint hadügyminiszter arra a szerepre szorítkozott, hogy végrehajtotta a kormány határozatait, miután a legfőbb törvényszék elrendelte a revíziót.

Demange kéri Freycinet-t, ismétlje azt a képviselőházban tett nyilatkozatát, hogy az indikreációknak és a legtöbb esetben az árulásnak is csak csekély jelentőség tulajdonítandó.

Freycinet kijelenti, hogy véleménye szerint indikreációknak csak kis jelentőségű kellemtelenségek lehetnek a következményei, de elismeri, hogy a fedező csapatokra vonatkozó indikreációknak nagyobb jelentősége lehet. Épp úgy igen veszedelmes lehet a folszerelés és a robbanó anyagokra vonatkozó titkok nyilvánosságra hozatala. Mikor ő a képviselőházban így nyilatkozott, különösen azt akarta elkerülni, hogy a közvélemény akkori izgatottsága nagyobbodjék.

Labori kérdésére kijelenti **Freycinet**, hogy egyetlen olyan esetet sem ismer, amely arra a következtetésre indíthatná, hogy külföldi pénz szerepelt az 1894-iki pör revíziója ügyében.

Labori azután azt kérdezi Freycinet-től, mit tart a sajtó egy részében **Scheurer-Kestner**, **Trairieux**, **Ranc** és a semmitűzők tagjai ellen felhozott gyanúsításokról és arról, hogy ezek a lapok *korruptciónak* tulajdonították a nevezetteknek a revízióról való véleményét.

Az elnök nem engedi meg a tanúnak, hogy erre a kérdésre válaszoljon és szemére veti Laborinak, hogy a tárgyalást szenvedélyessé akarja tenni.

Freycinet azonban kijelenti, hogy **Scheurer-Kestner** jellemét nagyrabecsüli.

Vallomása befejeztével Freycinet kimegy a teremből.

(Még egy szakértő.)

Belhomme irásszakértő, a bordereaut az Esterházy-ügyben **Couard** és **Varinard** irásszakértőkkel együtt tanulmányozta s velük együtt vette föl Zola butorainak elárverezéséből a meg-

ítelt 30.000 frankot. Persze, hogy fenntartja azt az állítását, hogy a bordereau nem Esterháznak az írása. Hamisítványnak tartja a bordereaut. Azután technikai magyarázatokba bocsátkozik, Dreyfus írásáról pedig azt mondja, hogy semmit sem mondhat róla, mert nem vizsgálta meg eléggé.

Demangenak néhány megjegyzése után az elnök a tárgyalást délben berekeszti és a legközelebbi ülést holnap reggel fél 7 órára tűzi ki.

* * *

(Az ítélet.)

Eöln, augusztus 29.

A *Kölnische Zeitung*nak jelentik *Rennesből*, hogy a Dreyfus-pört szeptember 8-án vagy 9-én fogják befejezni.

Páris, augusztus 29.

Kormánykörökben azt hiszik, hogy a rennesi pör Dreyfus fölmentésével fog végződni.

(Német félhivatalos hang.)

Berlin, augusztus 29.

Noha illetékes helyen többször kijelentették, hogy **Schwarzkoppen** nem fog tartózkodó álláspontjától eltérni s egyáltalán sem nem kívánatos, sem nem szükséges, hogy nyilatkozzék, mert **Dülow** államtitkár mindent megmondott, amit Németországtól vártak, mégis minduntalan azt kívánják bizonyos oldalról, hogy Németország nevezze meg az igazi árulót. A kormány most sem fogja ezt megtenni, mert semmi szükség sincs arra, hogy Németország akcióit kezdjen Dreyfus érdekében s másrészt ha eltérne is attól a tradíciótól, hogy kémkedő szolgálatokat végző tiszteket nem nevez meg s ez egyszer kiszolgáltatná *Esterházyt*, vagy *Henry* kémkedéseit leleplezné, az mit sem változtatna a helyzeten, a revízió ellenségei megint csak azt mondanák, hogy a Berlinből kiinduló demarcho csak manőver Dreyfus megmentése céljából. Arra sem lehet kilátás, hogy **Schwarzkoppen** nyilatkozata nagyobb hatást érjen el, mint nemrégiben *Panizzardi* kijelentése.

(Mercier menekül.)

London, augusztus 29.

A *Daily Telegraph* jó forrásból vett értesülések alapján közli, hogy **Mercier** készül odahagyni Franciaországot. A tábornok nyomban a rennesi pör befejezése után végképpen letelepszik Angolországban. A déli partokon birtokot vásárolt s már be is rendezette rajta a házat.

(Letartóztatások.)

Páris, augusztus 29.

Lissajouxt, a *Petit Journal* főszerkesztőjét, aki az *Eclair*nek a *Ce canaille de D...* kezdetű titkos iratot átszolgáltatta, délután letartóztatták.

Caen, augusztus 29.

Lefevret, az ifjú antisemita liga elnökét, a kinél ma házkutatást tartottak és számos iratot lefoglaltak, letartóztatták és Párisba vitték.

(Du Paty de Clam kihallgatása.)

Páris, augusztus 29.

Arra való tekintettel, hogy **Jouaust** ezredes du Patynak Párisban való kihallgatását elrendelte, arra utalnak, hogy a törvény értelmében a tanukat a védtárgyaláson a vádlott jelenlétében kell kihallgatni. Ha tehát du Paty nem jönne Rennesbe, *Dreyfust* kell Párisba hozni.

Carrière kormánybiztosnak azt az indítványát, hogy **Du Paty** Párisban hallgassák ki, a beavatott körök úgy magyarázzák, hogy ezt az indítványt a kormány utasítására tette. **Du Paty** az egyetlen tanu, aki alapos fölvilágosítást tud adni a Dreyfus-ügyben, mert ő írta a titkos iratesomóra vonatkozó kommentárt. A védők biztosan hiszik, hogy **Du Paty** kihallgatásával az utolsó lepel is le fog hullni a titkos ügyről.

Páris, augusztus 29.

Tavernier százados holnap a haditörvényszék megbízásából kihallgatja **du Paty de Clam**-ot *Demange* jelenlétében.

A MACK család CSÖMÖRI SZŐLLEJÉBEN termelt kitűnő asztali bor palackozásával és elárusításával csemege kereskedését, Budapest, Muzeum-körút 21. biztam meg. Borsaimnak kitűnő minőségéért, hamisítatlanságáért felelősséget vállalok. Úra üvegek 5 kr-ért vétetnek vissza. Mack Ferenc.

(Az ostromállapot.)

Páris, augusztus 29.

Ma éjszaka a Chabrol-utcai ház környékén városi munkások megvizsgálták a környék csatornáit, annak a kinyomozására, vajjon a megostromlottak nem menekülhetnek-e a föld alatt. A Chabrol-utca kereskedőinek egy küldöttsége, amely tegnapi panaszt tett a belügyminiszternek, hogy az ostromállapot nagy kárt okoz a kereskedőknek, azt a biztatást kapta, hogy a közlekedés napközben szabad lesz. Csak éjszaka kára lesz a kereskedők kívánságára az őrizet olyan szigorú, mint eddig. A kártérítési igényeket a minisztérium bizonyos pontig jogosnak ismerte el.

(A monarkisták megfenyítése.)

Páris, augusztus 29.

A Lanterne közli, hogy az állami törvényszék összehívásáról szóló rendelet aláírása nem várható olyan hamar, mint gondolták. A dekrétumot csak a Fabre vizsgálóbíró által végzett vizsgálat befejezése után fogja a kormány aláírni.

A Matin jelentése szerint az állami törvényszék nem fog szeptember második fele előtt összeülni.

A fordulópont.

— Freystaetter vallomása. —

(Ma érkezett csak Budapestre a gyorsírói főljegyzés Freystaetter százados vallomásáról. Szórol-szóra adjuk ezt a vallomást, amelyet a francia revizionisták fordulópontnak neveznek, s döntő tanuságnak Dreyfus mellett.)

Elnök: Neve, életkora, rangja?

Freystaetter: Martin Freystaetter, negyvenhárom éves, gyalogsági százados.

(Esküt tesz.)

Elnök: Sziveskedjék vallomást tenni arról, ami a pörre vonatkozólag mondanivalója van.

Freystaetter: Meggyőződéseim 1894-ben alakult.

Elnök: Ön tagja volt az 1894-es hadbíró-ságnak?

Freystaetter: Igenis, elnök ur. Meggyőződésemet az irásszakértők és Henry meg du Paty őrnagyok vallomására alapítottam. Hozzá kell tennem, hogy *kis befolyást gyakorolt rám a titkos iratok közlése is.* De ez a befolyás nem számottevő. Ime, a következő iratokat közölték velünk: 1. Egy életrajzi jegyzet, amely szerint Dreyfus árusásokat követett el a bourgeois tüzérszolgálatban, a hadiiskolában és harmadszor a vezérkarban. 2. Egy irást, amely a *ce canaille de D. . .* néven ismeretes. 3. Egy levelet, amelyből az irások hasonlósága alapján megállapították a *ce canaille de D. . .* irás hitelességét. Azt hiszem, hogy ez a levél „Davignon ezredes levele” név alatt ismeretes. 4. Egy idegen katonai attasé sürgönyét, amely tisztán tanuskodott Dreyfus bűnössége mellett. Ha jól emlékszem, ez a sürgöny így kezdődött: „Dreyfus aráté, émissaire prévenu.” — (Hosszas izgatottság, a csodálkozás moraja.) Ez minden, amit mondani akartam, ezredes ur.

Maurel ezredes: Szót kérek!**Mercier tábornok:** Én is szót kérek!

Elnök: Kormánybiztos ur, nines megjegyezni valója?

Kormánybiztos: Nincs, ezredes ur.

Labori: Miután látom, hogy Maurel ezredes ur és Mercier tábornok ur szót kér, nekem nines kérdeznem valóm. Legfőlegbb határozottan kívánám hallani Freystaetter százados urtól, hogy az *émissaire prévenu* sürgöny valóban átadatott-e, s aztán megkérdezném Maurel ezredes urtól és Mercier tábornok urtól, hogy nines-e erre vonatkozólag megjegyzésük. Mercier tábornok a törvényszék előtt ennek tökéletesen az ellenkezőjét állította. Azt kellene tudni, hogy ez a sürgöny beenn volt-e a 94-es bíróságnak átadott csomóban. Kérem, kérje tehát ezektől az uraktól ezt a magyarázatot, amelynek elmondására most vállalkoznak.

Maurel (a korláthoz megy): Csak egy szót mondok. A minap Labori mester sikamlós talajra vitt: a bíróság tanácskozásának titkaihoz. Akkor azt feleltem: „Én csak egy irást olvastam föl.” Ezeket a szavakat fönttartam. Én csak egy irást olvastam föl. De azt nem mondtam, hogy „csak egy irás olvastatott föl.” (Óriási mozgás a teremben). — Nem akartam a bíróság tanácskozásának titkait elárulni. A védő előtt tehát, aki máris többet vett ki belőlem, mint amennyit

akartam, e szavakra szorítottam: „Én csak egy irást olvastam föl.” Most, ha már Freystaetter ur mindent megmondott, én is megmondom, hogy átadtam az irásomót a szomszédomnak, mondván: „Nagyon fáradt vagyok.” — (Hosszas, izgalmas moraj. A teremben nagy lármá kél erre a kijelentésre.)

Labori: Elnök ur, legyen olyan jó, kérdezze meg Maurel ezredes urtól, most, miután Freystaetter százados ur magyarázatot adott az *émissaire prévenu* sürgönyre vonatkozólag, ezt a sürgönyt valóban közölték-e a hadbíró-sággal?

Maurel (nagyon izgatottan, reszkelve): Teljes nyíltsággal és őszinteséggel felelek: „Nem emlékszem rá.” Az irások fölolvását végtelenül szórakozottan hallgattam. (Erős kiáltások, tiltakozás a hallgatóság közt.)

Elnök: Kérem a hallgatóságot, maradjon csöndben. Csendőrhadnagy ur, gondoskodjék, hogy a csöndet meg ne zavarják.

Labori: Freystaetter kapitány ur fönttartja-e emez irásokra vonatkozó vallomását, és olvastak-e őket?

Freystaetter (erős hangon): Nemesak hogy olvastam valamennyit, hanem kijelentem, hogy Maurel ezredes kezében voltak, s ő minden iráshoz, amelyet nekünk átadott, kommentárt fűzött. — (Csodálkozás.)

Maurel: Erélyesen tiltakozom a „kommentár” szó ellen, amelyet Freystaetter kapitány ur használt. (Nevelés.) — Nagyon is jól tudtam kötelességemet, s nem akartam semmi módon befolyásolni a bírakat, akiknek elnöke voltam. Freystaetter urnak pedig ezt válaszolom: Ha én bíró lettem volna, s az elnök-ezredes pressziót akart volna rám gyakorolni, s bírói függetlenségemre akart volna nehezíteni, kora, rangja, elnöki tiszte dacára azonnal rendreutasítottam volna. És nem vártam volna öt évig, hogy aztán nyilvános tárgyaláson jelenet csináljak.

Freystaetter: Megmondtam már azt, amit most felelnem kell. Éppenséggel semmit sem értettem jogi dolgokhoz és nem tudtam, hogy nem szabad a bírakkal titkon iratokat közölni. Másodszor pedig kijelentem, — ezt mostanáig elhallgattam — hogy ez év április 8-án irtam Maurel ezredesnek egy levelet, amelyben tudtára adtam, mit szándékozom tenni annak következtében, hogy megtudtam, hogy nem szabad titkon iratokat közölni a bírósággal.

Maurel: Ez így volt, elismerem. Freystaetter százados levelet irt nekem, amelyben kifejtette, hogy a Henry-hamisítvány kételyeket támasztott lelkében s hogy bántja a lelkiismeret, amióta megtudta, hogy törvénytelen a bírósággal titkos iratokat közölni. Ez tökéletesen így volt. Nem feleltem erre a levélre, mert szokásom mindenkinek meghagyni a maga vélemény szabadságát s azt, hogy úgy kormányozza a hajóját, ahogy neki tetszik.

Elnök: Van valami megjegyzése, Freystaetter százados ur?

Freystaetter: Nincs, ezredes ur.

HIREK.

Budapest, augusztus 29.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Augusztus 31-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. Lajos bajor herceg neje egy napig Fiumében tartózkodott az *Osserno*-yachton, azután Dalmáciába utazott. — Báró Reinländer csapatfelügyelő tegnapi Lippára érkezett. A tábornoki és tisztikar élén Schweizer lovag altábornagy, hadtestparancsnok fogadta. — Dr. Csatory Lajos miniszteri tanácsos kültől utjából visszaérkezett a székes fővárosba.

— Izabella főhercegnő Pozsonyban. Pozsonyból táviratozza tudósítónk: Izabella főhercegnő tegnapi Tátrafüredről leányaiival Pozsonyba visszatérve, a helyi iparkiallást ma délután meglátogatta, hol több mint két órát töltött. Távozása alkalmával Taller polgármesternek legnagyobb megleődését fejezte ki.

— Schaumburg-Lippe herceg Baranyában. Schaumburg-Lippe György uralkodó herceg, mint Pécsről táviratozzák, ma baranyamegyei birtokára

Dárdára érkezett. A herceg ott több hétig fog szarvasra vadászni.

— A korona kilencszáz esztendőse. A jövő esztendőben, Nagyboldogasszony napján lesz kilencszáz esztendeje annak, hogy Szent Istvánt megkoronázták azzal a koronával, aminek egy része a mai magyar koronát képezi. Erről az ünnepről gondoskodni a hercegprimásnak jutott eszébe. A mi koronánk tudniillik nemesak politikai tényező, hanem az egyház számára is végtelenül becses ereklye. Egy igazi szent tette a fejére legeslegelőször, amikor aztán utána kevésbé nagyok fejét is betetőzte egy-egy ünnepi aktuson. A primás nemrégiben Esztergomban értekezletet hívott össze annak a megbeszélésére, hogy hogyan ünnepeljék meg a kilencszázadik évfordulóját a szent király koronázásának. Esztergom ünnepére nézve már megállapodásra is jutott az értekezlet, most már azt a programot fogják megészélni, amivel az ország ünnepel. Ez persze nemesak annak az értekezletnek a dolga, de mindenesetre helyes az, ha Magyarország első papja adja meg az ünnephez a tónust.

— A román királyi pár Budapestben. Károly román király és neje ma reggel 7 óra 50 perckor a bukaresti gyorsvonattal Budapestre érkeztek és rövid időzés után folytatták utjukat Bécs felé. A király kíséretében voltak: Manu ezredes, Gratiann őrnagy és dr. Theodor udvari orvos, míg a királynét néhány udvarhölgye kísérte. A királyi pár fogadtatására a peronnon megjelentek: a román konzulátus összes tagjai, a román király nevét viselő 6-ik gyalogezred egy küldöttsége Suchy Tivadar ezredes vezetésével, az államvasutak képviselőtársaság Tolnay főfelügyelő, Offner, Lachnit és Merkl Adolf felügyelők és Winkler főmérnök, míg a rendőrség részéről Pavlik Ferenc főfelügyelő. A királyné a korai időre való tekintettel nem szállt ki a vonatból, a király ellenben lejtőt s szívélyesen üdvözölve a megjelenteket, a főkonzultól átvett egy gyönyörű csokrot a királyné részére. Azután bement a főhercegi váróterembe, s ott a főkonzul, Suchy ezredes és Tolnay főfelügyelő társaságában megreggelizett. Háromnegyed 9 órakor Sachs román királyi utimarsall jelentette a királynak a vonat indulását, mire a felség meleg kézzel bocsátással elbucszott társaságától, s a 8 óra 50 perckor induló vonattal tovább utazott. A román király igen jó színben van, s nyoma se látszik már rajta nemrég kiállott betegségének.

Bécsből táviratozza tudósítónk: A román királyi pár ma délután Bécsbe érkezett és este kilenc órakor utazott Ragatzba.

— Nász az orléans házban. Párisból táviratozzák: A Figaro mai száma közli, hogy János herceg, a chartresi herceg másodszüllött fia, eljegyezte Izabella orléans hercegnőt, a párisi gróf harmadik leányát. A vőlegény dán katonai szolgálatban van.

— Rekvium. Gromon Dezső honvédelmi államtitkár elhalt édesanyjának Gromon Mórné, Cseh Emiliának lelkiüdvéért ma déliótt gyászmisét mondtak a ferenciek templomában. A hajóban diszes ravatal állott s a feketével bevont első padsorban foglaltak helyet Gromon Dezső államtitkárval a rokonság tagjai. A szertartást Bán Sándor rendfőnök végezte, a templomi énekar szép gyászdalokat adott elő.

— Október hatodika. A vértanuk napjára az idén nagyobb lesz a gyászünnepség, félszázados lett a gyászos évforduló. Szerte az országban folynak az előkészületek. A főünnepségek Aradon és a fővárosban lesznek. Különös fényvel ünnepel az egyetemi ifjuság. Az egyetemi templomban tartandó gyászmise után gyászköszgyűlést tart, amelyen beszédekkel és szavalatokkal fognak áldozni a vértanuk emlékének. A gyászköszgyűlés után az ifjuság zászló alatt kivonul a Bathyány-mauzoleumhoz, amelyet beszéd kíséretében megkoszorú. — A félszázados évforduló alkalmából kegyelentes terv merült fel. A tizenhárom aradi vértanú közül heten: Aulich, Pöllenberg, Lázár, Schweidel, Török, Knéich és Nagy Sándor a kivégzés helyén aluszák örök álmukat. Ezeknek a vértanuknak csontjait akarják kegyelentesen összegyűjteni és megszentelt sírban örök nyugalomra helyezni. Az idő rövidsége miatt azonban az évfordulóra nem lehet kivinni a szép tervet és ezért a jövő tavaszra fogják elhalasztani. A hatvanas években is volt hasonló mozgalom, amelynek élén Atzél aradi főispán állott. A kegyelentes terv akkor nem valósulhatott meg.

— Csak lassan. A Kálvária-téren levő sétányon ma reggel Hernád Géza huszonhárom éves lakatossegéd a padon ülve fejbe lőtte magát és meghalt. A szerencsétlen ember tudóvészben szenvedett és baja az utóbbi időben annyira fokozódott, hogy már egy év óta nem tudott munkába állani. A nyomor és betegség elől a halálba menekült.

Hogy is áll a tudóvészek szanatóriumának az ügye?

— **Mohács.** Háromszázhetvenhárom évvel ezelőtt olyan keserves napja volt a magyarnak, aminek a keserűségét kétszáz esztendőig nyugtúk. Itt kezdődött a török uralom — s micsoda szomorúan. Egy fiatal, gyöngye király és egy rossz ötletből hadvezérré lett főpap megindult a borzalmasan nagy török tömeg ellen s buktak valamennyien s nemesek ők, hanem velük együtt elpusztult a haza is. Legalább egy időre, egy nagy időre. A magyar király belefut a Csele patakjába, Tomory meghalt s velük együtt Magyarország dermedt meg egy időre az örületes tömeg nyomása alatt, amely ráfeküdt. Azután meg se állott a török Budáig, addig a szegény Budáig, amely mindenféle uralmat kiállott már — s még ma se egészen a mienk. A mohácsi gyász az egész nemzet s ennek az országos csapásnak, a világ leghosszabb és legkegyetlenebb sáskajárásának emlékére állított szép emléket a város közönsége. A szobrot ma leplezték le. Második Lajost ábrázolja domborműben s Kiss György csinálta. Déléltől 9 óra csaknem az egész város a csata színhelyére, Begrétre zarándokolt, hogy a hazafias ünnepen részt vegyen. Az ünnep a Kalvária-kápolnában nagymisével és egyházi szónoklatokkal kezdődött. Spiesz János apátkanonok magyar nyelven, Szommer káplán pedig német nyelven tartott emlékbeszédet. Istenízsélet után, háromnegyed 11-kor az ünneplő közönség a város csavargózsére szállt, amely a szerencsétlenül járt II. Lajos király halála helyén, a Csele-patak partján emelt emlékoszlophoz vonult. Az emlékoszlop előtt tartott ünnep a mohácsi daloskór Himnuszával kezdődött. Az ének elhangzása után Margitay Péter tartott lelkes hangú ünnepi beszédet, utána pedig dr. Philipp Ferenc Kisfaludy Károly Mohácsról irt elégiáját szavalta el. Német Lipót, az emlékműbizottság alelnöke Mohács városának átadta az emlékoszlopot, melyet Toldy Ignác városbíró vett a város gondjába. Az ünnep, amely igen nagy közönség jelenlétében folyt le, a mohácsi daloskór Szózatával ért véget.

— **Az Örök Imádás Temploma.** Az Erzsébet királyné emlékére emelendő Örök Imádás Temploma javára tudvalevőleg országos mozgalmat és gyűjtést indítottak. *Fenyvessy Ferenc*, Veszprém vármegye főispánja 26-ikán összehívta a Zirci intézőbizottság apátság klasztorába, hogy a zirciárasi gyűjtőbizottság megalakítsa. *Vajda Ödön*, a ciszterci rend nagy-növű apátja a bizottság védnökségét elfogadta. A bizottság Baluín plébáne *André Gyula*, egyházi elnöke *Rázgha Valdui* előnöke, titkárai pedig dr. *Szénleweisz Károly* és *Wirth Gábor* lettek. A főispán felkérésére az apát szeptember 10-ikén dicsőült királynéknak emlékére misét fog mondani s a templom benjáratanál két kis asztalnál *André Gyuláné*, *Kemény Pálné*, *Szönyeghy Alajosné* és dr. *Tóth Endréné* fogadják el az Örök Imádás Temploma javára az adományokat.

— **Az Aegir katasztrófája.** *Kielben* az őszi tengeri hadgyakorlatokon hajókatasztrófa történt. Az *Aegir* nevű német páncélos hadihajó összeütközött egy angol gőzössel. Ma vontatták *Kielbe* a német hadihajót, amely a kormányrud mellett nagy léket kapott.

— **Erdészek gyűlése.** *Pozsonyról* táviratozzák: *Báró Bánffy Dezső*, mint az országos erdészeti egyesület elnöke, *Bedő* államtitkár, *Horváth*, *Hirsch* és *Pirehner* főerdőtanácsosok kíséretében ma délután Pozsonyba érkezett. *Bánffy* holnap az egyesület közgyűlésén fog elnökölni. A vendégeket a város nevében *Taller* és *Brüll*, *Lászlófy* erdőfelügyelő és mások üdvözölték. A vendégek megérkezésük után azonnal a kiállításba mentek, hol *Taller* polgármester kalauzolta őket. Este az ország minden részéből egybegyűlt erdészek ismerkedési estélyre gyűltek össze.

— **Ünnepelt mozdonyvezető.** Szép ünnepet rendeztek Debrecenben a Máv. mozdonyvezetői *Rokicz* Ferenc főmozdonyvezető tiszteletére abból az alkalomból, hogy harminc éves szolgálatát a jól megérdemelt nyugalmra vonult. Több üdvözlő beszédet mondtak, s a kartársak szép emléktárgyat nyújtottak át neki, este pedig az Angol királyné szállóban lakomát rendeztek tiszteletére, amelyen a kartársakon kívül részt vettek *Laszauer* Kálmán Máv. felügyelő, a debreceni fűtőház mérnökei s tisztviselői. Sok pohárköszöntő hangzott el s a társaság muzsikaszó mellett a késő éjjeli órákig együtt maradt.

— **Hazatérő gyermekek.** A *Budapesti Színidei Gyermekelet-Egyesület* által kitelepített gyermekek II. csoportjai, szám szerint összesen 280 fiú és leány, holnap, e hó 30-án, szerdán délután a következő rendben érkeznek haza: *Zebevényből* délután 5 óra 55 perckor a nyugoti pályaudvarban 75 fiú; *Trencsénből* ugyancsak 5 óra 55 perckor a nyugoti pályaudvarban 56 leány; *Körmöcbányáról* 63 leány; *Hegybányáról* pedig 86 fiú ugyanazzal az egy vonattal este 7 óra 65 perckor a keleti pályaudvarban. Az érkező gyermekek szállóit és hozzátartozóit ez uton is kéri az egyesület, hogy az érkezőkor a vasuti pályaházban s ne a pererron várják a gyermekeket.

— **A szimuláló katonák ellen.** A honvédelmi miniszter a honvédek elmeállapotának megfigyelése dolgában 57100. sz. a. rendeletet bocsátott ki, amely így szól:

A honvédegyének beteges és kétes elmeállapotának megfigyelése és megítélése, valamint az állománykezelésre vonatkozólag ezek alapján teendő javaslatokra nézve a következőket rendeltem:

Az elmeállapot megfigyelése az egészségügyi szabályzat 222-ik pontjában meghatározott hat heti határidő előtt is befejezhető, ha az elmeállapot megítélése már egy előbbi időpontban is kétséget kizáró biztos módon eszközölhető. Ez nevezetesen azon esetekre érvényes, midőn nem törvényszéki orvosi véleményről, hanem csupán arról van szó, hogy az elmeállapotnak befolyása a katonai szolgálatképessegre megállapítható. A visszamaradt szellemi fejlettség és elégtelen képezettség megállapítása a csapatotestnél (intézetnél) a megítélendők előjárói és bajtársai által a csapat (intézet) orvosokkal egyetértőleg többnyire teljesen megbízható módon lehetséges lesz különösen akkor, midőn az előbbi tartózkodási helyen jegyzőkönyvi megállapítások is eszközöltek. Efele egyéneknek egészségügyi intézetbe való átadása csak szinlelés gyaujánának fennforgása mellett vagy bírósági esetben fog szükségesé válni. Ezeknek elbocsátása vegyes, vagy honvéd felülvizsgálat után eszközölendő, mely esetben a megfigyelési napló előterjesztése mellőzhető és elégséges, ha a vallomási jegyzőkönyvek és egyéb, a szolgálatképtelenséget megfelelő igazoló okmányok előterjesztettek. A vegyes, illetőleg honvédfelülvizsgálat mindazon elmebetegéknél is foganatosítandó, kiknél az elmezavar természeténél, vagy egyéb okoknál fogva a gondnokság alá helyezés, illetve apai hatalom vagy gyámásg további fenntartása (kiskorúság meghosszabbítása) nincs kilátásba helyezve, azonban a szolgálatképesesség korlátoztnak, vagy megszüntnek mutatkozik. — Elmebetegeknek a törvény szerint illetékes hozzátartozóihoz, vagy azok helyetteseikhez házi ápolásba az egészségügyi intézetek által való átadása — a szabályszerűen kiállított kötelező mellett és a fennálló országos törvények figyelembevételével — eszközölhető, mielőtt az elmeállapot megítélése megbízható módon lehetséges. A házi ápolásba való átadásról az egészségügyi intézetek által egyidejűleg az állomás illetékes csapattest is értesítendő, egyuttal a körületi parancsnokságnak jelentés és a további állomány kezelésére nézve javaslat teendő. A házi ápolásra való átadásról továbbá az illetékes politikai hatóság is értesítendő.

Bárdó Fejerváry Géza s. k.

— **A mostoha.** Szegeden nagyon gyanusan viselte magát tegnap egy kis fiú. A Tiszát kerülgette, azt a Tiszát tudniillik, amiben már sok fiatal és vén életék érték a végüket. Végre is a nem is tulságosan jó szemű rendőrség is szemet vetett rá s megcsipték, mielőtt valami bolondságot csinálhatott volna. Aztán kikérdezték, hogy mit akart a folyam partján.

— Bele akartam magamat ölni.

— Minek?

— Mert ver az anyám.

A rendőrbiztos, aki előtt a dolog megesett, fölhívta az asszonyt, meg a gyermek apját is. Azok azt mondták, hogy hazudik a gyerek. Roppant szépen bántak vele... De hát akkor minek ment neki a gyerek a Tiszának?

— **A himnemtől automobil.** Sokat vitatkoztak a párisi lapok, hogy a motoros kocsi *un* automobile, vagy *une* automobile. Himnemű-e, vagy nőnemű? A szó új s így megállapodásra aligha jutottak volna, ha magasabb fórumok nem avatkoznak a dologba. A minap a minisztertanács elé jutott egy rendelet, amely a motoros kocsik közlekedéséről szól. A minisztertanács *egy órai vita után* elfogadta a himnemű névelőt. Ez utóvégre nem fontos és bennünket így éppenséggel nem érdekel. De érdemes volt megemlékezni róla, mert erre mifelénk nem szokás oly sokat törődni a rendeletek stiláris megszerkesztésével. Nálunk, ha az operettben ki akarják figurálni a hivatalos köröket, rendeleteket mondanak el — úgy, ahogy meg vannak írva. Változtatni se kell rajtuk. Csak úgy hemzsegnek a *titik*, *telik*-ektől, az *azon*-ektől és *ezen*-ektől, a *kihirdetve* *lesz*-hez hasonló szerkezetektől. A forma, az nem határoz — mondják. Lám, mily okosak a mieink és mily bolond a francia, hogy egy órahosszat vitatkozik holmi nyelvkérdéseken!

— **Jözszeomlotts palota.** *Chicagóban*, mint egy távirat jelent, óriási szerencsétlenség történt. Egy acélszerkezetű palota, amelyben négyüzelek számára hatalmas csarnokot építettek, kora reggel beomlott. A veszedelem percében igen sok ember volt a csarnokban. *Tizenkét embert holtan* és sokat iszonyuan megosonkítva huztak ki a romok közül.

— **Istentisztelet.** A pesti zsidó hitközség előjárósága részéről az egyetemi ifjúság számára a főünnepeken rendezendő istentisztelethez szóló jegyeket 31-én délután 3—5-ig adják ki az index előmutatása mellett. (Sip-utca 12. szám II. emelet.)

— **A Goethe-napokból.**

I.

Lezajlott a fényes ünnepség a Majna partján, ahol százötven év előtt az ujszülött Goethe-nek bölcsőt faragtak. Jelenvaló volt ezen a nagy napon az egész németországnak a lelke a frankfurti szobor előtt, amelynek talapzatára csakis kiválasztott százazrek tehettek le ezer meg ezer koszorút. De a legmeghatóbb volt a munkások hódolata. Az a hatalmas néposztály, amely reális munkát végez, álmódóvzán egy tökéletesebb társadalmi jövőről, a német szocialista munkások szövetkezete is eljött Goethe elé. A weimari miniszter, a konzervatív politikus nagyot nézve, ha élne, — és talán rá se ösmerne erre a tömegre. De ez a tömeg ismeri őt, akinek minden küzdelmében végigvonul a fejlődésben való hit és a munka szeretete. Így találkozik a nagy költő százötven évvel születése után a jelen munkásaival, akik álmódói a jövőnek. Van ebben annyi megható vonás, mint amennyi a pikáns.

II.

Schiller tudvalevőleg éppen tíz évvel volt fiatalabb költőhátsánál, — tehát más dátummal róla is meg lehetett emlékezni az ünnepen. Meg is emlékeztek és költészetének tisztelői virágokkal diszítették föl az ő frankfurti szobrát. Mert nem lehet őt Goethe-től elválasztani! Börne kegyetlen dolgokat irt Goethe-nek Schillerhez való viszonyáról és amint végig olvasta levelezésüket, fölkiált:

— Száz meg száz levél! És Schillernek csak egyszer volt bátorsága, hogy Goethe-t ekként szólítsa: barátom!

És ime mégis mind a ketten hősorai lettek nemzetüknek, mert magas lelki közösségben éltek, amihez nem szükséges a pertu. Így van ez, ha nagy emberek az Olympuson élnek egymás mellett és nem a klubban.

III.

Feltűnik, hogy a német császár a Goethe-ünnepe alkalmából nem hallatta a szavát. Pedig kitűnő szónok, telve abszolút nemzeti érzéssel és eszalhatatlan ösztönnel megáldva az aktualitás és a színszerűség iránt. Telivér újságíró és telivér színházi rendező. És Vilmos császár hallgatott, pedig eddigelé mindig megtalálta a nagy alkalmakat és a nagy alkalmatknak megfelelő szavakat. Pedig figyelmeltethetnék volna, hogy a weimari miniszter elvégre családjának alkalmi költője volt, aki ünnepi karment irt, amikor I. Vilmos, az ő nagy unyja, arcomt még csak egyszerű herceg nőül vette Augustát, a weimari hercegnőt, aki hódolattal tekintett föl Goethe-re. Miért nem köszöntötte föl II. Vilmos az örök költőkirály százötvenedik születésnapja alkalmából — hiszen a montenegrói fejedelmre is mond tőszot minden évben, amikor a Fekete Hegyek hercege születésnapját üli? Kár érte, igazán sajnáljuk, mert a német császár olyan szép szónoklatot tudott volna mondani.

— **Orvosok vándorgyűlése.** Szabadkáról táviratozza tudósítónk: A magyar orvosok és természetvizsgálók mai együttes ülését *Dollinger* tanár nagyszabású értekezése nyitotta meg az epékövek gyógykezeléséről. Utána *Kürthy Dezső* a Kellog-féle izzasztókról, *Bossányi* a Lukács-fürdő iszapkezeléséről, *Epslein* az elmebetegségek profilaxisáról, *Fischer* az epilepszia gyógyíthatásáról, *Hoffenreich* a légzőszervek marillai javításáról, *Schwartz* a bábakáteről, *Ilyés* a hydrocoelia műtétéről, *Csillag* a gonococcusról, *Dimer* a nő sterilitásáról, *Berger* az állsonatok defektusairól, *Szenes* a fülbészetről, *Vált* Ernő a hangvezető elzáródásokról, *Zimmermann* a lymphona malignumról, *Halász* a csecsnuyútvány trepanálásáról, *Zwilling* az énekhangnak zavarairól, *Borbély* a kőbántalmakról, *Popper* a mirigybetegségekről, *Pajor* a mesterséges szénsavfürdőkről, *Varság* a porbefuvasról, *Farkas* a városi vízvezetékéről, *Szántó* a tanulók rossz szokásairól, *Hankó* Szabadka város ivóvizéről, *Récz* a bőrférgeséről, *Hamar* hazánk klímájáról, *Lattis* a kalencárium reformjáról, *Turicsán* Tusnád ásványvizeiről, *Lendl* új spalax-fajról, *Thuróczy* társadalmunk közegészségügyi feladatairól, *Imre* a vakság okairól, *Burtik* a mezőmunkások egészségügyéről, *Tihanyi* Claudius Galenusról, *Vált* Dezső a szabadkai babonákról, *Csipei* a gyógyszerészet történetéről tartott felolvasást. A tudományos estélyen *Wittmann* Ferenc tanár nagyszámú közönség előtt kísérletekkel egybekötött előadást tartott a vilamosság köréből.

Dr. *Tuszkai Ödön* a *méh-* és *gyomor*bántalmak köztü összefüggéséről szóló az orvos-sebészi szakosztály plenuma előtt. Előadó e két organumnak esetlegesen együtt jelentkező, valamint közös hatásra együttesen fellépő bántalmait közelebbről tanulmányozván, arra az eredményre jutott, hogy e két szerv bántalmait egymással okozati összefüggésben is lehetnek. Előadásában kiemelte a női ruháknak — különösen a fűzőnek rendkívül káros befolyását a gyomorra.

— **Meglopott költő.** Magyarországon kezdik honorálni a poétát. Anyira, hogy már Lauka Gusztávot, aki pedig öreg mester ezen a pályán, meg is lopják. Ahhoz pedig, hogy meglopjanak valakit, első sorban is az kell, hogy legyen valamije. Lauka Gusztávnak pedig, ha egyebe nincs is, de van egy pár szép verse. *Fürst* Ignác erre a kincsre vágyakozott s lopott az öreg költőtől — verset. Kinyomatta, szavalgatta, el is adta s szép kis summát szerzett rajta. Az öreg urat nem hagyta el a jó kedve. Pennát fogott s szép levelet írt *Fürst* Ignácnak, aki mellesleg mondva, nemesak plagizátor, hanem büvész is. A levélben egészségre kívánta *Fürst* Ignác urnak a beszédet jövedelmet s azt kérte tőle, hogy legalább ő ismerje el, hogy a vers jó. *Fürst* ur azonban nem udvarias ember, még csak a fülét sem billentette meg erre a kívánságra. Mindössze kifoltoztatta a munkáit, amint ezt egy huszonötötendős anekdóta is igazolja. Valami napilapnak novellára volt szüksége. Az öreg ur adott is egy fél novellát s égre-földre esküdzött, hogy idejében odaadja a másik felét is.

— De te, Gusztó bácsi! — fenyegette a szerkesztő — ha meg nem csinálod a másik végét, hát fogok valami fiatal diákokat s azzal folytatnom ki a novelládat.

Tiszta dolog, hogy Gusztó bácsi elfelejtette esküvéseit, aminek az lett a következménye, hogy csakugyan a diák írta meg a novella végét.

— Hol az a kölyök? Az a deák? — rontott be Lauka a szerkesztőségbe.

— Mit akarsz vele? — kérdezte a szerkesztő. Tán meg akarod verni?

— Megverni? Micsoda gondolat! már miért verném? Csak azt akarom megmondani annak a kölyöknek, hogy van még vagy féltucat befejezetlen novellám, hát azt mind megcsinálhatná helyesen.

— **Vive l'empereur!** I. Frigyes Ferenc mecklenburg-schwerini herceget annak idején a viszonyok arra kényszerítették, hogy az I. Napoleon által alakított rajnai szövetséghez csatlakozzék s még egy csapattestet is fel kellett állítania, amikor a császár Oroszország ellen 1812-ben a háborút megindította. Egy nappal a sereg indulása előtt I. Napoleon szemlét akart tartani a mecklenburgiak fölött. Fallser parancsnokló tábornok nagy zavarban volt e miatt, mert nem tudta, hogyan tanítsa be a német katonákat a *Vive l'empereur!*-re, a szokásos üdvözlésre. Tarnow mecklenburgi hadnagy kíségette a zavarból.

— Fiuk! — szólott a katonához alnémet dialektusban — ugy-e mindannyian ismertek egy öreg asszonyt (ein altes Weib — en olles Wiew)?

— Igen, hadnagy ur! — felelték a legények.

— És egy öreg lámpát (ne oll Lamp)? — folytatta Tarnow.

— Persze!

— És egy öreg pipaszárát (nen oll Pipenröhr)?

— Hogyne!

— No hát — mondja a hadnagy — kiáltások hangosan ezt: *Wiew Lamp Röhr!*

A legények szót fogadtak s amikor Napoleon elvonult a front előtt, a hadnagy vezényszavára pompásan elkialították a *Vive l'empereur!*

A császár elégedetten köszöntö meg az életét:

— Salut, salut!

— **Halálozás.** Lasztkay Béla, Ung vármegye tiszti főügyésze augusztus 28-án meghalt Ungvárott ötvenhét éves korában.

— **Kevés a hely.** Beiratkozások idején esztendőről esztendőre fölhangzik a panasz, hogy kevés a hely a főváros középiskolaiban. Az idén ebben a tekintetben még rosszabbodott a helyzet, amit a következő kimutatás bizonyít:

A tanárképző gyakorló főgimnáziumban csak a páros számú osztályok nyílnak meg, ennél fogva első osztályos tanulókat sem vesznek föl. A II., a IV., a VI. és VIII. osztályokban csak úgy irnak be új tanulókat, ha a régié közül egyik-másik elmarad.

A I. kerületi állami főgimnáziumban beirtak összesen 337 tanulókat, osztályonként üresek a következő számú helyek: 25, 2, 36, 6, az első négy osztályban. A többi osztályokban fölös számú helyek állanak rendelkezésre.

A II. kerületi állami reáliskolában beirtak 158 tanulókat. A felsőbb osztályokban itt is bőven van hely. Az alsóbb osztályokban osztályonként: 38, 45, 46 és 25 üres hely van.

A IV. kerületi községi reáliskolában beirtak eddig 234 tanulókat. Hely van még osztályonként: 69, 45, 46, 82, 19, 32, 7, 27 tanuló számára.

A IV. kerületi ág. ev. gimnázium első osztályába beirtak 40 tanulókat. A tavalyi létszám szerint itt még 65 elsőosztályos tanulóknak van helye.

Az V. kerületi Markó-utcai állami gimnáziumban beirtak eddig 382 tanulókat. A tavalyi létszámot véve alapul, az I-től a VIII. osztály felé haladva, osztályonként ezek az üres helyek számai: 76, 55, 5, 22, 28, 36, 60, 15. A VIII. osztályban a 15 üres helyen túl a nyitandó párhuzamos osztály is betöltésre vár.

A VI. kerületi Lovag-utcai állami gimnáziumban

beirtak eddig 197 tanulókat. 32 első osztályos tanulókat vesznek még föl.

A VI. kerületi állami reáliskolában beirtak 254 tanulókat. Hely van még az alsó osztályokban 65, 32, 45, 48 tanulóknak. A felső osztályokban bőven van még üres hely.

A VII. kerületi Baresay-utcai főgimnáziumban beirtak 687 tanulókat. Az üres helyek száma: 0, 60, 33, 36, 57, 21, 54 és 27 osztályonként.

A VIII. kerületi tavaszmező-utcai gimnáziumban beirtak 589 tanulókat. A tavalyi létszám szerint volna még hely osztályonként: 96, 41, 74, 41, 11, 7 tanuló számára.

A VIII. kerületi községi reáliskolában beirtak 219 tanulókat. Az alsóbb osztályokban az üres helyek száma osztályonként ennyi: 96, 58, 71, 15.

— **Még nem.** Azok, akik bizonyosra vették, hogy a *Leonidák* csillagcsoporthal kiinduló meteoroknak földünkkel való összeütközése egyszer s mindenkorra véget vet ennek a világi életnek, most bátran megnyugodhatnak. A csillagászok ugyanis azt a megnyugtató hírt közlik most, hogy az az üstökös, mely a *Leonidák* érkezését jelzi, egyáltalában nem tűnt még fel az égen, amiből világos, hogy még egy darabig lesznek tengődő emberek ezen a sárteken s hogy ha akarnók, sem lesz vége annak a sok nyomorúságnak, amelynek a föld a szülő anyja. Még nem pusztulunk el, — még nem jönnek a *Leonidák*.

— **Vendéglősök kongresszusa.** Nagyváradról táviratozza tudósítónk: A vendéglősök, kávéosok és pincérek kongresszusa ma délelőtt kilenc órákor kezdődött Nagyváradon. A kongresszus iránt rendkívül nagy érdeklődés mutatkozott s a kongresszusi tagok szokatlanul nagy számban jelentek meg. A vendégeket a végrehajtó-bizottság elnöke, ifj. Rimler Károly rendőrfőkapitány, *Czegeledi* Sándor és *Stern* Herman elnökök fogadták és szállásolták el. Tegnap este a Fekete Sasban ismerkedési estély volt, amelyen *Gelléri* Mór, az Országos iparegyesület igazgatója, *Czegeledi* Sándor, *Stern* Herman, *Gundel* János, *Glück* Frigyes a Pannónia tulajdonosa, *Bokody* Károly, *Benedek* János és dr. *Dési* Géza mondtak felkötést.

Ma reggel kezdődött a kongresszus. Az ülést *Wunder* János végrehajtó bizottsági elnök nyitotta meg, aztán elnökké *Gundel* Jánost, alelnökké *Glück* Frigyeset (Budapest), *Nagy* Lajost (Arad), *Czegeledi* Sándort (Nagyvárad), és *Ivanovits* Ferencot (Szeged) választották meg.

Gelléri Mór biztosítja a kongresszust, hogy az országos iparegyesület, ha támogatását és közreműködését igénybe akarják venni, készséggel áll rendelkezésre. *Gelléri* beszéde további folyamán a mellett kardoskodik, hogy vendéglői ipart csak az kaphasson, aki ezt az ipart tanulta és ezt be is igazolja. Végül kéri a kongresszust, hogy a hazai ipart pártolják, annál is inkább, mert az ipar legnagyobb fogyasztói.

Gundel jelentését a végrehajtó bizottság eljárásáról tudomásul vették. *Glück* Frigyes a budapesti szakiskola bizottságának elnöke e szakoktatás terjesztéséről tesz előterjesztést és pedig javasolja, hogy *Wlassics* minisztert üdvözlőjk és a kongresszus végrehajtó bizottsága bizassék meg a tanonciskolák szervezésével; a tanonciskolák felállítására pedig első sorban Nagyváradon, Debrecenben, Aradon, Szegeden, Kolozsvárt, Székesfehérvárott és Pozsonyban történjék. A vita során *Glück* a nagyváradai szakiskola részére 500 forintot ajánlott föl.

Bokros Károly az országos magyar vendéglőszövetség ügyében tett előterjesztést. Javaslatára az ügy előmozdítása céljából tizennyolctagú bizottságot alakítottak.

A kongresszus erre, miután *Gundel* a földmivélségi miniszternek intencióit ősmertette a központi borászati intézet dolgában, a miniszternek köszönetet szavaz.

Hauer Bertalan (Debrecen) a vendéglői záróra és rendőri díjak szabályozása, illetve eltörlése érdekében tett javaslatot, melyet a kongresszus elfogad. A jövő évi kongresszus a jövő évben Aradon lesz.

Délután a szállodások, vendéglősök, kávéosok, pincérek és kávészedékek országos nyugdíj egyesülete tartotta közgyűlését. A nyugdíj-egylet javára *Reiner* Adolf a Törley-gyár képviselője 1000 koronát, *Louis* François 2000 koronát, a polgári serfőzde 1000 koronát és a Törley pezsgőgyár évi 500 forintban fizetendő 5000 forintot adományozott.

— **Egy munkás ünneplése.** A svábhegyi kartausi-villában szép ünnepély volt tegnap *Steindl* János művezető tiszteletere, aki 25 év óta működik egyházban *Schunda* W. József hangszergyárban — rendezte a gyártulajdonos. A ritka munkásünneplére nagy és előkelő közönség gyűlt egybe. Ott voltak többek között: *Szterényi* József miniszteri tanácsos, *Ramborszky* Lajos miniszteri titkár, *Egan* Ede miniszteri főmérnök, id. *Abrányi* Kornél, *Dollinger* Lajos gyáros, *Görög* István fővárosi bizottsági tag, továbbá a hangszerezés ipartestület képviselőjében *Novelly* Antal iparhatósági bizos. *Robics* és *Gukics*

alelnökök, *Rehák* Lajos jegyző, *Országh* Sándor és *Pilát* Pál előjárósági tagok és végül *Schunda* gyárának összes munkásai. A személyzet már reggel fölment a Svábhegyre zeneszó mellett. A tulajdonképpen ünnepély déli órákor kezdődött, amikor a gyári dalárda a Himnusz énekelte. Ezután *Schunda* József gyáros tartott beszédet, melyben az ünnepelt munkást mint mintaképét a szorgalomnak és kitartásnak mutatta be. Ezután átnyújtotta szép tokban a 25 darab aranyból álló ajándékot. Majd *Weber* József munkavezető üdvözlötte *Steindl* s átnyújtotta a munkások ajándékát, remek kétfedelű arany remontoár órárt. Ezután *Szterényi* miniszteri tanácsos szép beszédet intézett a munkásokhoz. Az ipartestület nevében *Novelly* iparhatósági bizos. és *Rehák* jegyző tartott üdvözlő beszédet. Az ünnepelt munkás anyyira meg volt hatva, hogy nem tudott szóhoz jutni s így *Menzer* Sándor köszöntö meg helyette az ovációt. A gyáros ezután megvendégelte a meghívottakat s munkásait. Délután díjtetés, tombola, este tűzijáték fejezte be a szép ünnepet.

— **A gyermekvédelmi kiállítás.** *Rakovszky* István, az állami számvéviszék elnöke és dr. *Katona* Béla főügyész helyettes, mint a gyermekvédelmi kongresszus előkészítő bizottságának elnöke, illetve alelnöke, ma látogatást tettek az iparsarnokban, hogy a javában folyó kiállítási munkálatokról személyesen is meggyőződést szerezenek. A vendégek, akiket dr. *Kovács* Gyula királyi tanácsos kalauzolt, nagy érdeklődéssel nézték a kiállítás kibontakozását s nagy elismeréssel adták a rendszeres egybeállításért és az izléses berendezésért. A kiállítás tartama alatt az iparsarnokban naponként 4 és 6 óra között a budapesti vakok intézetének zenekara fog hangversenyezni. A megnyitási ünnepen ugyancsak ennek az intézetnek 60 gyermekből álló dalárdája fog egy ismerős dalt előadni. Az ujjában installált tárgyak közül nagy érdeklődést keltenek a *Fehér Kereszt* objektumai, amelyeket a Hausmann-féle nárványpavilonban fognak elhelyezni. Dr. *Bókay* János egyetemi tanár az eddig ismert összes szopó-üvegekből állított össze rendkívül érdekes kollekciót. Gazdag gyűjteményeket küldtek be az ország különböző siktetnőma-intézetei is az illető intézetekben készült tárgyakból. Most rendelkezik be az *Országos gyermekmenház*, a *Bölcsőde-egyesület*, az *Országos óvó-egyesület* és az *Országos nőképző-egyesület*. Bejelentések még mindig érkeznek, úgy hogy az eredetileg terbe vett kiállítási területet 100 méterrel már is ki kellett bővíteni, s az előcsarnok is tele van kiállítandó objektumokkal.

— **A szűnidei orvosi kurzust** az idén nem tartják meg. A kurzus idejére esik ugyanis az Országos Orvosszövetségnek nagyváradai kongresszusa.

— **Rablók támadása.** *Lugosról* táviratozzák: *Anina* és *Krassova* között öt tagu rablóbanda megtámadta *Thiem* Róbert porosz mérnököt, aki az Aldunához érkezett tanulmányútra. A rablók baltával és bottal halálosan megsebesítették a mérnököt s aztán kirabolták. Másnap találta meg egy arna menő kocsis *Thiem*et, akit az oravicai kórházba vittek, ahol bal lábát amputálták. Állapota reménytelen.

— **A Duna halottjai.** Tegnap délután a vasúti összekötőhidról egy ismeretlen férfi a Dunába ugrott és nyomtalanul eltűnt a habok között. A part mentén állomásozó hajók matrózai utána eveztek, de már nem tudták utólrni.

Ma reggel a tabáni csavargózs-állomás mellett egy férfi holttestét fogták ki a Dunából. A nála talált iratokból megállapították, hogy az illető *Reismann* József hajógyári munkással azonos, aki tíz nap előtt tűnt el.

— **Elgázolt kis leány.** Ma déiben egy óra tájban a Csányi-utca 2-ik számú ház előtt egy postakocsi elgázolta *Löfler* Katica másfél éves leánykát. A szerencsétlen gyermek oly súlyos sebeket szenvedett, hogy mire a mentők megérkeztek, már meghalt. A szerencsétlenség színhelyén csakhamar nagy közönség verődött össze és *agyon akarta verni* a postakocsist. A kocsis ma este felé a rendőrség *Andorka* András személyében letartóztatta.

— **Időjárás.** Az országos meteorológiai intézet augusztus 29-iki jelentése: Hazánkban az idő enyhébb lett, az ország nyugati részén, elvélve az Alföldön is, gyenge esők voltak, csupán *Drenkova* jelent erősebb záport zivatarral. *Arvaváralja*, *Selmecbánya*, *Nagysonbat*, *Magyar-Óvár*, *Sopron*, *Herény*, *Keszthely*, *Szolnok* 1—4 mm. *Drenkova* 17 mm.

Lugosról táviratozzák, hogy *Szászkabánya* és *Herkulesfürdő* körül az éjjel havazott.

— **A Dreyfus-per** rennesi végtárgyalásáról a *Telefon Hírmondó* távirati jelentések alapján naponta már a delutáni és esti órákban részletes tudósítást olvastat fel. E felolvasások kezdetét mindig a *háromszoros riadójel* tudatja.

(x) **Katonasene és cigányzenészek a Hírmondóban.** Holnap (szerdán) este 8 órától 11 óráig felváltva *katonazenét* és *cigányzenészek* közvetít előzetű szórakoztatásra a *Telefon Hírmondó*.

(x) **Ha öszül a haja**, vegyen *Hair-regenerátor* 1 forintért *Zoltán* B. gyógyszerárban (Budapest, Nagykorona-utca 23.), ettől a haj eredeti színét visszanyeri.

(x) **Hazai ipar.** *Wein* Károly és *Társai* szépeességi vászon és kamuka-damaszt-áru gyárosok főraktára: Budapest, IV. Koronaherc-utca 8.

Székely lányok.

— Az első lépés. —

Budapest, augusztus 29.

Fontos és igazán komoly nemzeti érdek az, aminek László Gyula marosvásárhelyi kereskedelmi kamarai másodtitkár szolgálatába szegődött — egyelőre nem sok eredményvel. A székely leányokról van szó, illetőleg a székelyek kivándorlásáról általában. S a nagy ügy csupa kicsinyes okokon szenved hajótörést. Arról van szó, hogy a székely leányok ne szökdössenek át a határon utlevél nélkül Romániába, a legbizonytalanabb jövőre, hanem szegődjenek el itthon cselédnek. Szívesen látnák mindenfelé, ha jönne, de legeslegszívesebben Budapesten, ahol tömérdek a rossz cseléd a végtelenül kevés a jó. Az ország mindenfelé örömmel fogadta a László Gyula emberséges törekvést s kapott is egy esomó levelet meg telegrammot is, amikben mindenfelé cselédet kérnek, de azon akadt meg a dolog, hogy odahaza a kis székely hazában senki se volt segítségére. A nőegyesületet azt mondják, hogy ők nem cupringerek s az asszonyok őrizkednek pártolni a mozgalmat, már csak azért is, mert félnek, hogy drágábban kell megfizetniük a cselédet, ha nemcsak Oláhország dolgoztatja a székely leányokat, hanem Magyarország is. Ez bizony nagyon is lokális kérdés a nagy kérdés mellett. Valami ilyes oka van annak is, hogy az általános székely kivándorlás ellen semmit sem tesznek az ugynevezett illetékes körök.

Azok a statisztikai adatok, amelyekkel László Gyula ur bizonyítja, hogy milyen nagy szükség volna már a közbelépésre — egyszerűen megdöbbentők. A nép szegény. Ipara, kivitele semmi, földje kevés s a vasutak terjedésével még a fuvarosságnak is vége már. A telekkönyvekhez új teherlapokat ragasztanak s a nép a takarékpénztárakat zaklatja drága pénzért. Ismeri a keserves állapotokat a megyei adminisztráció is, — de semmit se tesznek ellene. Az állam se törődik a székelységgel, ígér ipart, ígér gyárat s nem ad semmit s esztendőről esztendőre és mindig nagyobb arányokban folyik az átvándorlás és ami ezzel együtt jár, a züllés. Mert nem kell azt hinni, hogy a magyar erő odaát boldogul. Dehogy, tönkremegy s akár jön haza züllötten, akár ott züllik el, egyformán nem számolhatunk vele. A magyar ember dolga odaát keserves. Ki van taszítva a társadalomból, nem is ember. Külön törvénnyel itélnék felette, különös lelkületlenséggel bánnak el vele. A magyar odaát a kutya, akit illik felrugni. Hazafiságból illik. Csodálatos, hogy erre a székelység még mindig nem jött rá, vagy ha elüzi hazulról a gond, még mindig a határ felé veszi az útját, a helyett, hogy erre mifelénk jöjjön. Persze nagy része van ebben a félszégben azoknak az oláhországi ágenseknek is, akik átjönnek munkást szerződtetni. Rendesen januárban, februárban járják be a falukat, olyankor, amikor a szegény ember portáján már alig van valamikes kenyér s két-három forint előleggel egy francos napszámra szerződötetik a népet százszámra. Ez még a tisztességes rész az alkunak. De egész esomó ágens csak lányokat szerződött — cselédnek s aztán viszi — egyébnek. S az mind ott pusztul.

László Gyula ur nem a levegőbe beszél. Statisztikával, numerusokkal bizonyít s érthetően az, hogy ott a szűkebb hazában leedőljök és éppen a hivatalos fórumok s tönkreterzik a beszéletes, hazafias agitációját. Most újra broszirt irt a székelyek zülléséről s a fizet végén pozitív indítványban föl hívja az *Emkét*, a *Székely Egyesületet*, a *Magyar Nemzeti Szövetséget*, a székely megyéket, a kamarákat, hogy küldjék ki tanácskozássra valahová a képviselőiket s beszéljék meg ezt a dolgot s csináljanak valamit. — A magunk részéről még azt kérdezzük, hogy hol van Ugron Gábor? Annak a nagy erőnek nemcsak dikielőzni kellene, hanem a nagy munka élére állani és megmenteni a székelyt a hazának.

A keleti pályaudvarban ma este néhány uri asszony várta a székely leányok első csoportját. Nem ünnepélyes fogadtatás céljából, hanem egyszerűen azért, mert cselédek akartak fogadni. Nem tudták, hogy a székely leányoknak már van helyük.

Hat óra husz perckor jött meg a kolozsvári vonat. Egy harmadik osztályú szakaszban jöttek a lányok, egyik sem lépett ki előbb, mielőtt vezetőjük, Kiss Jenő, a *kézdivásárhelyi* polgári iskola lelkes tanára kiszólította őket. Félénken, csodálkozva néztek körül, mindegyik kis batyut tartott a kezében. Huszonhatan érkeztek. Kézdivásárhelyről harmincan jöttek el, de négyen Aradon maradtak. Valamennyien szegények, ez meglátszik rajtuk nagyon. Az arcuk nem a vidéki, egészséges, piros-pozsgás arc. Van köztük keskenő, kalapos lány. Egyiknek-másiknak a fején keskenő van, föltöte vasárnapra a szalmakalap.

A pesti asszonyok, akik jó cselédért kisérték

a pályaudvarba, rárontottak László Gyulára, az akció megindítójára és Kiss Jenőre.

— Tessék nekem egy cselédet adni.
— Egy szakasónra van szükségem.

A vezetők alig győzték magyarázni, hogy a lányoknak már van helyük. A Mártha Egyesületben (a Ferenciek-bazárjában) előjegyzéseket elfogadnak s a lehetőség szerint minél előbb fel is szállítják a székely cselédeleányokat.

A másik tömeges szállítmány — amennyiben kellő számú előjegyzés lesz — már szeptember elején megérkezik.

A ma este érkezett lányok László Gyula, Kiss Jenő és a *Mártha Egyesület* kiküldötteinek kalauzálása mellett a Mártha Egyesület szabolcs-utcai helyiségeibe mentek, ahol a mai éjszakát töltik s holnap onnét helyezi el őket az előjegyzés szerint az egyesület.

A F. M. K. E. közgyűlése.

Trenosén, augusztus 29.

Nagyszabású volt az idén a F. M. K. E. közgyűlése. A Felvidéknek ugyszólván egész magyarsága gyűlt össze a panszláv agitáció hatása alatt s a válasz, amivel a F. M. K. E. a turócsezentmártoni memorandumra felelt, méltóságos és impozáns volt.

Hétfőn délben érkezett meg az egyesületi központ Nyitráról Thuróczy Vilmos főispán vezetése alatt s az állomáson Trenosén Baross Jusztin alispán üdvözölté lekes beszéddel a F. M. K. E. zászlótartóit. Zenező mellett, hosszú kocsisorban vonult be a fényes menet a diadalkapuk alatt a föllobogózt, pazarul díszített városba s még aznap délután megtartotta a F. M. K. E. igazgató-választmánya az ülést, amelyen a közgyűlés tárgyait vitatták meg és készítettek elő. Az igazgató választmányi ülésen Thuróczy Vilmos személyesen elnökölts üdvözölvén a megjelent nagyszámú tagokat, kérte, hogy alaposan vitassák meg az előadandó tárgyakat, hogy a másnapi közgyűlés diskussziók nélkül folyhasson le s a felvidéki hazafias magyarság nemzeti ünnepre lehessen.

Erre aztán nagy vita indult meg, kivált az alapszabályok módosítására vonatkozó tervezet nem tetszett a választmányoknak s az egyesületi titkár választására nézve osztak meg nagyon a vélemények. E két pont miatt aztán az igazgató választmány néhány tagja szenvedélyes vitába fogott s az egyesületi költségvetést, évkönyvet és a jövő évi előirányzatot keményen megtámadták. Fegyvertársa akadtak a választmányoknak azokban a tagjaiban, akik tartottak attól, hogy az elnökség az alapszabály módosítási tervezetet keresztül akarja erőszakolni. Azonban az elnökség nevében dr. Janits Imre ügyvivő alelnök kijelentette, hogy az elnökség, bár meg van győződve a tervezett módosítások szükségességéről és helyességéről, azokat csakis általános egyetértéssel óhajtja megalkotni s miután erre kilátás alig lehet, beleugyuzik, hogy a régi alapszabályok továbbra is érvényben maradjanak.

Ily értelemben is határozott az igazgató választmány és az alapszabály módosítási tervezet újabb tárgyalására s megfontolására föl hívta az összes választmányokat.

A titkári állás betöltése volt a másik kérdés. Két párt állott itt is szemben egymással; az egyik Clair Vilmos, a *Budapesti Napló* tagja, a másik dr. Dingha Béla író körül csoportosult. S miután a vita során a kapacitás nem sikerült és nem fogadták el *Majláth* István nyugalmazott főispánnak azt a közvetítő indítványát sem, hogy a titkári állás helyettesítés útján egy évre ideiglenesen töltsék be, szavazásra került a kérdés s az igazgató választmány szótöbbséggel abban állapodott meg, hogy a titkári állásra a közgyűlésnek Clair Vilmost fogja ajánlani. Az igazgató választmányi ülés ezzel éjjeli tizenegyedfél órakor bevégeződött s aztán az *Arany Bárány* szállóban kedélyes ismerkedő est volt, amelyen az ellentétek látszólag szeliden elsimultak.

Ma délelőtt tíz órakor kezdődött azután a közgyűlés. A megyeház zsufolással megtelt a felvidék előkelőségeivel, akik között voltak: Thuróczy Vilmos, Osztróluozky Géza, Janits Imre dr., Gyürky Géza, Zsambokréthy Emil, Baross Jusztin, Lavotta János, Szulovszky Dezső, Kostyál Miklós, Emödy József, Mezey Gyula, Répássy Mátyás, Markovics János, Dingha Béla, Jeszenszky Sándor, Rakovszky Géza, Laszkáry Gyula, Kovács József, Lőrinczy Gyula, ifj. Justh György, Libertiny Gusztáv, Lelkes Zsigmond, Pongrácz Adolf, Pongrácz István tábornok és mások. Pontban tíz órakor érkezett meg Thuróczy Vilmos főispán elnök, akit a terembe lépésekor és a míg az elnöki emelvényhez ment, lelkesen éljenzett a gyűlés. Thuróczy Vilmos azután az elnöki széket első ízben elfoglalván, a következő nagyhatású, többször zajos éljenzéssel félbeszakított beszéddel nyitotta meg a gyűlést:

(Az elnök beszéde.)

Tisztelt közgyűlés! Nem tagadom, némi aggodalommal foglalom el ezt a helyet, amelyre az önké megfizető bizalma hívott, mert egyrészt nagy megérem kormányzása és sok másfelé terjedő elfoglaltságom munkásságomat erősen igénybe veszi, másrészt, mert tiszteltreméltó hivatali elődeim nagy szellemi tehetségeit méltányolva, latolgatom, hogy képes leszek-e nyomdokaikba lépve, a várakozásnak méltóan megfelelni.

Életem pályája mindig úgy fordult, hogy rajta az élet reális küzdelmei közé sodortattam, de sohasem távol attól az ideális eszmekörtől, amelyben a miénkhez hasonló társadalmi alakulatok élnek. A közelet ama világa között, amelyben az én hivatásos munkásságom mozgott és a között, mely a F. M. K. E.-nek tartalmat ad, látszólag nagy a különbség. Amabban színtelen küzdenek, forronganak az emberi erők, szenvedélyek és törekvések, emebben szelid, napfényes derűben olvad föl szívünk minden nemes érzése. Amabban olvsdok összemérem-jük fegyvereinket, míg itt, egy közös, nagy általános óhajtabban békesen ölelkezünk. De munkaköröm mindegyikében szemem előtt lebegett mindig az a szent cél, amelyet egyesületünk elérni törekszik és amelynek eléréséhez a módot én is ernyedetlenül keresem.

Nem akarom, nem is szoktam ámitani sem magamat, sem másokat. E zászló alá, melynek rudiát kezembe adták, én nem hozhatom sem az ifjú lélek tüzes hevületeit, sem a merész költői álmokat, amelyek szárnyán az ideális lelkek kalandoznak. A szívnek e gyöngéd virágából sokat letördel a csalódás és a tapasztalat, de meghagyja lelkünkben azt, amit elpusztítani semmi vihar sem képes: a lángoló hazaszeretetet és a magyar faj fenntartásának, fejlődésének forró vágyát.

De hiszen, talán nem is virágokra van itten szükség, tisztelt uraim, ahol a magyar társadalom önkéntes szövetkezése a végett, hogy a fajnbeli összetartozás kapcsait megerősítsük, nagyon is reális valóságokon épült fel és ezért életének természet-szerű föltételeit s a mindennapi való életből kell megszereznie. Ez azok között a föltételek között mindenesetre a legelső: lelkünknek az az öröklött tulajdonsága, mely őseinktől szállott reánk és reméljük, hogy unokáinkra is át fog szállani: a magyar nemzeti, a magyar faji érzés, mely sem az élet viszonyosságai, sem a korral növekvő gyöngeségeink között nem változhat, aminek ugyanannak kell lennie az ifjú álmok és az alkonyat szürke idején egyaránt. Ez az érzés az, ami véres csatákra szólít bennünket veszedelem idején és a csöndes munkához erőt ad a béke nyugalma napjaiban.

Nincs oly nemzet, melynek lelkében ez az érzés olyan erős volna, mint a magyaréban. Mi magyarok, az élet minden viszonylatában tudjuk, hogy magyarok vagyunk, hogy magyarok fogunk maradni, hogy nem tudnánk mások lenni, mint magyarok. Ez a hatalmas, ez a velünk született érzés teszi azt, amit nemrégiben hazai közéletünk egy kitünősége is mondott, hogy „a magyar kulturái életet semmiféle más nemzet kulturális életéhez nem lehet hasonlítani, mert míg más nemzetnél a kultura bizonyos körökre szorul, vagy azokra oszlik föl, addig nálunk minden intézmény és annak minden munkása a nemzeti kultura hivatászerű szolgálatában áll.”

Mintha csak ösztönszerűleg éreznők, hogy a sok század után, mely alatt harci vívészágunk drága hazánkat megszerezte, most olyan évszázadok következnek, melyek alatt szellemünk fegyvereivel kell ugyanezt a hazát megtartanunk. Ez az életűstön az, a mi nemzeti öntudatunk alapja; ez az, a mi mindnyájunkat fogékonyvá tesz a nemzeti közművelődés iránt; ez az, a mi az én szívemet is dobogtatja és azzal biztat, hogy másnemű fogyatozásaim dacára is hasznára lehetek a F. M. K. E. nemzeti érdekeinek.

A nemzeti közművelődés, tisztelt közgyűlés, nem egyéb, mint a nemzet lelke; mert a nemzetek éppen úgy, mint az egyesek, testi és lelki életet élnek; és itt is, mint a szerves élet minden formájában, a testi, a fizikai élet, nemcsak változásoknak van eláveve, hanem mulandó is, míg az, ami változhatatlan és örökkévaló, az a lelki élet. A nemzet fizikai élete is folyton változik, anyagából sokat elveszt, vagy időnként idegen elemeket vesz abba föl, különösen a ma szinte korlátlanul nyüzsgő emberfogalom esélyei szerint. De a lelki, a szellemi életnek öröklött fogva ugyanannak kell lennie és ugyanannak kell maradnia. Ez az örökkévalóság, amire a nemzet még erősebben vágyakozik, mint az egyes ember. Amint két egyforma ember nincs a világon, úgy két egyforma nemzet sincs; mindegyik külön, sajátos, individualis tulajdonságokkal van fölrüháva. És bár sok tekintetben igaz, hogy a tudomány internacionális, azért mégis látjuk, hogy még a tudomány is másképpen nyilvánul, másképpen érvényesül, sőt más-más intézménynek ad életet minden nemzetnél, pedig a tudomány még egymagában nem képezi a nemzet lelki életét, a nemzeti kulturát; más az, egészen más, vagy legalább nagyrészen más.

Az, amit mi nemzeti közművelődésnek nevezünk, az, ami a nemzet lelki tartalmának összesége, kell, hogy a nemzet lelkéből, szívéből, fajnbeli jelleméből fakadjon. A nyelv, amelylyel érzo-seit és gondolatait kifejezi; a tudomány, amelylyel boldogulásának eszközeit megalkotja; a művészetek, amelyek által tőkeletesedik és a vallási élet, amely erkölcsait nemesisíti: mind a nemzeti közművelődésnek lényeges alkotórészei. Mennyire általánosíthatja ezt, mennyire teheti közkincsnek, mennyire tudja a nemzeti karakter eme változhatatlan fajnbeli sajátságai által összekapcsolni a nemzetet és benne az összetartozásnak, az együttérzésnek, a lelki közösségnek tudatát, a nemzeti öntudatot megteremtteni és fönn-

partani s ez szabja meg a nemzet erejének igaz mértékét is.

Ha végig tekintünk nemzeti történelmünk krónikáin, látjuk, hogy a nemzeti kultúra sajátos faji karakterét minden korszak közszelleme féltékeny gondnal igyekezett megőrizni. — Míg a hanyatlás szomorú idején is mindig adott a gondviselés férfiakat és intézményeket nemzetünknek a végre, hogy a nemzet lelki kinostára felett örökjének. A nemzeti történelmünk legújabb korszaka éppen világos bizonyossággal annak. A közművelődési egyesületek — a társadalom e nemes, önkényes szövetségei — arra a célra alakultak meg, hogy abban a nagy munkában, melyet a nemzet lelki életének a modern kor átalakulásához okvetlenül szükséges fejlődése érdekében folytat, részt vegyen a nemzetnek minden tagja és hogy a közművelődés áldásainak részesévé tessen mindenkit, aki a nemzet költékében elsőnek tudja magát.

Tizenhét esztendővel ez előtt, tisztelt közgyűlés, magam is ott állottam az egyesület bölcsőjénél; mindiz azt reméltem, hogy ebből a bölcsőből fog kinövekedni a hazafiás érzésnek, gondolkodásnak, a nemzeti közművelődésnek áldásos szelleme, az ami felvidékünk szétszórt magyarságában a nemzeti öntudatot megteremtí, az, ami a nemzeti kultúra áldásait a felvidék sok nyomorúsággal küzdő lakosságát az érzelmei közérképével össze fogja fűzni. Ny intézmények kétségkívül lassu lépésekben mozognak előre.

A tizenhét esztendői küzködés, lelkesedés és munka nem volt elég arra, hogy vágyaink, reményeink beteljesüljenek; de azt látjuk, hogy ez az egyesület gyökeret vert a felvidék közelében; azt látjuk, hogy ma is lobogója köré gyűl évenként magyarságunk; és a nemzeti élet jelentős tényezője lett, mely a magyar közművelődés ügyét fogatások erővel bír, de mindig híven és becsülettel szolgálja. Ennek a tudata erősít meg engemet is a kitartásban és hiszem, hogy a hiányzó ifúság hévét pótolni fogja az élettapasztalat, nyugodt megfontolás, a becsületes törekvés, amely minden munkakörömben életcélom volt és aszeret, amelyet szívem ez iránt az egyesület iránt érez; pótolni fogja az a biztos tudat, hogy eszményünk, tisztelt közgyűlés, az a hitem egy és ugyanaz, hogy mindnyájan hogy hitünk s vállelve együtt dolgozunk ügyünk előmozdításán. Kérem is a F. M. K. E. minden egyes tagját, hogy eszményünknek hódolva, együttes erővel buzognak munkálkodjunk s hogy a magyarosodás szent ügyének érdekében engem nehez feladatunk megoldásában szives támogatásban részesítsenek.

Ezt kérem most, ezt reményeltem akkor is, midőn ezen fontos és nehéz tisztséget elvállaltam.

Ezzel szíves és megtisztelő bizalmukat ismételtelen köszönöm, magamat becses jóakarataiba, a Felvidéki Magyar Közűvelődési Egyesületet pedig folytonos hazafiúi gondjaikba, lelkesedésükbe és buzgalomukba ajánlva, az egyesületnek mai tizenhetedik évi rendes közgyűlését megnyitottnak jelentem ki.

A lelkes éljenzés után Osztrólczy Géza Trencsénvármegye főispánja szép beszéddel üdvözölte a közgyűlést. Az ifju főispán beszédét a közgyűlés tüntető rokonszenvvel fogadta.

(A trencsényi főispán beszéde.)

Tisztelt közgyűlés! Trencsén vármegyének és székvárosának nevében, melynek területén a F. M. K. E. ez évi rendes közgyűlést tartja, őszinte örömmel és legszívebben üdvözlöm önöket, uraim.

Legyenek arról meggyőződve, hogy Trencsénben általános az a felfogás, hogy a F. M. K. E. mai közgyűlése a város falai közt oly esemény, amely nemcsak a vármegyének és a városnak történelmét egy becses emlékekkel fogja gyarapítani, hanem egyúttal a megye társadalmában ama tudatot is kelti, hogy a magyar közűvelődés terjesztésének ügye egy újabb hatalmas impulzust nyer a mai napon és egy nagy lépéssel halad előre.

Mindnyájan tudjuk és valljuk, hogy ama nagy kultúrtörténeti misszió, amelyre a magyar nemzet egy évtized előtt vállalkozott, még nincs betöltve és által, hogy a hármas tetőn és a négy folyam mentén elhelyezkedett népesaladokat egy egységes állami szervezetté szervezték, hanem abban is áll, hogy vezérszerepre hivatott kiváló faji tulajdonainál fogva, az idegen ajku népesaladokat ez egységesítő magyar nemzeti kultúra erejével a szolidaritás és összetartozandóság érzetében egymással össze is forrasztja. Ennek a rendeltetésnek egyik legfontosabb, legnehezebb és legnemesebb részét a F. M. K. E. vállalta magára.

S mi, a nagy nemzeti hagyományokban bővelkedő Trencsén vármegyének fia, vezetői és közönségei lelkes örömmel üdvözöljük ezt a mai napot, a midőn az önök által ide hozott zászló alatt újra sorakozunk s erőnk és igyekezetünk legjavát a közös nagy ügy szolgálatában újra felajánljuk. Isten hozta önöket körünkben s Isten áldása kísérje közös munkánkat a haza üdvére és javára.

A zajos éljenzés csillapultá után dr. Janits Imre ügyvivő elnök mondott szép beszédet az egyesület múlt évi tevékenységéről, amelynek irányát, hivatását lelkes hévvel aposztrofálta. Nagyarányú beszéde sok tapsot, tetszést és éljant aratott s az elhangzott beszédek hatása alatt *Libertiny* Gusztáv királyi tanácsos, tanfelügyelő indítványára a közgyűlés egyhangulag elhatározta, hogy a *Thuróczy*, *Osztrólczy* és *Janits* beszéde a közgyűlés jegyzőkönyvébe iktaltassék. S ezzel a közgyűlés ünnepi színezete fényesen manifesztáltatott. Majláth István indítványára egyhangulag tiszteletbeli elnöké

választották *Osztrólczy* trencsénmegyei főispánt s elfogadták az összes határozati javaslatokat, amelyeket *Lőrinczy* György titkár előterjesztett. Ugyanó lendületes beszédben bucszott el a F. M. K. E.-től, amelynek nemzeti ügyét tehetsége szerint híven igyekezett szolgálni. Dr. Janits Imre meleghangú indítványára a közgyűlés *Lőrinczynek* elismerést és köszönetet szavazott.

Hódoló táviratot küldött a közgyűlés a miniszterelnök utján a királynak és *József főhercegnek*, s *Laszkáry Gyula* indítványára *Szél Kálmán* miniszterelnököt és *Wlassics* kultuszminisztert is táviratilag üdvözölték.

A titkári állás betöltése is méltó módon történt. Dr. *Dingha Béla*, az egyik jelölt, lelkes, hazafiás beszédben fejtette ki, hogy annak az egyetértő szeszretetnek, amely a F. M. K. E. magyarságának olyan becses összekötő kaposa, megóvása s az egyhangú választás érdekében ő a jelöltségtől visszalép s pártbívei bizalmát megköszöni. Szép beszédét lelkesen megéljenzék s erre aztán egyhangulag *Clair Vilmos* a *Budapesti Napló* kitünő munkatársát, kiáltották ki a F. M. K. E. titkárának, aki nyomban tartalmat beszédben vállalta az irányt, amelyet az egyesület szolgálatában követni kíván. A beszédet nagy tetszéssel fogadták s az új titkár a közgyűlés rendkívül meleg ovációkban részesítette.

És ezzel aztán *Thuróczy* elnök lendületes, lelkesítő szavakkal be is rekesztette a közgyűlést. Délben háromszáz terítékű bankett volt az „Arany bárány” nagy termében. Táviratban üdvözölte az egyesületet többek közt *Wlassics* kultuszminiszter és az Emke. Az első tisztelet *Thuróczy* főispán mondotta lelkes éljenzés közben a királynak. Azután *Osztrólczy Géza* köszöntötte föl a F. M. K. E.-t. *Janits Imre* József főherceget, *Gyürky Geyza* Trencsénmegyét és Trencsén várost, *Ucsnay Ernő* polgármester *Thuróczy Vilmos*, *Lőrinczy György* *Thuróczy Vilmos*ét, *Clair Vilmos* a hazafiás magyar klerust, *Libertiny Gusztáv* a magyarság szabadságszeretőit. A vendégek a délutáni vonatokkal utaztak haza.

(A F. M. K. E. új alapító tagjai.)

A Felvidéki Magyar Közűvelődési Egyesületbe e napokban lépett be alapító tagul: *Vörösmarty Béla* államtitkár, *Thuróczy Vilmosné* született *Tóth Zsuzsanna*, csillagkeresztes hölgy és rétalpai *Mihály Ignác*, kocs-i, komárommegyei nagybirtokos.

Pletykák és egyébek.

— A rennesi pör alkalmából. —

I.

A *Kappel* írja:

Valamivel azelőtt, hogy *Mathieu Dreyfus* följelentette *Esterházyt*, *Schwartzkoppen* ezredet meglátogatta egy ur. Később megtudta, hogy ez *Lemercier Picard* ügynök (akit azóta eltettek láb alól) és hogy *Henry* ezredes megbízásából jött. Az ügynök három-négy levelet nyújtott át, amelyeken *Schwartzkoppen* bámulva ismerte fel saját írásának csodálatosan hü utanzását.

— Ez aljas hamisítvány! — kiáltott föl.

— Csak olvassa, ezredes ur!

Schwartzkoppen tovább olvasta.

— Ah! — szólt aztán, képéből kikelve — most már értem az ördögi machinációt! Még csak föl se jelenthetem a bíróságnál a hamisítót!

Valóban, a hamisító jól számított erre, mert a levélbe beleírta egy nagyvilági hölgynek a nevét, aki *Schwartzkoppen*nek a kedvese volt.

— Ez még nem minden! — mondta a hamisító. — Ilyet csinálhatunk annyit, ahányat csak akarunk! Alászolgálja!

Egy hónap múlva *Schwartzkoppen* elutazott Párisból.

II.

A *Siedle* egy kicsit órára koppintott *Gribelin* levéltárosnak, a rennesi pör egyik „terhelő” tanujának. Arról volt szó, hogy a famózus dik-tálási jelenetnél du *Paty* rákiáltott *Dreyfus*re:

— Kapitány ur, az ön keze reszket!

Dreyfus erre így felelt:

— Ha reszket, az azért van, mert fádom.

A jelentés szerint az irodában jól be volt fütve és *Dreyfus* keztyűben jött be. *Gribelin* Rennesben azt vallotta, hogy nem volt aznap hideg, sőt ellenkezőleg, szép meleg nap volt.

„Ha valaki már hazudik — írja a *Siedle* — legalább ne akarjon pontos lenni. Maradjon a homályos mondatfűzés terén. Ha nagyon be volt fütve az irodában, akkor künn nem lehetett meleg.”

És egyszerűen kikereste a cikkíró a meteorológiai intézet aznap jelentését, amely többek közt a következőképpen hangzik:

A hőmérséklet rohamosan esett. Párisban 5 fok, Bécsben 8. A délután esős volt. A minimális hőmérséklet 2-9 fokkal alacsonyabb a normálisnál.

Szóval *Gribelin* kissé elszólta magát.

III.

A tanuk díjai.

Természetes, hogy a tanuk nem kötelesek saját költségükön tanuskodni. A következő napi-díjakat állapították meg számukra:

Hadosztályparancsnok: 24 frank.

Tábornok: 18 frank.

Törzstiszt: 10 frank.

Kapitány: 8 frank.

Főhadnagy és hadnagy: 6 frank.

A főhadnagyk és hadnagyk nincsenek nagyon megelégedve ezzel a díjazással. Panasz-kodnak, hogy Rennesben drága az élet, s hogy a tanuskodásra mindennap ráfizetnek. Szeretnék, ha mihamarabb vége lenne a pörnek, mert hogy még pénzükbe is kerüljön az igazság elnyomása, az igazán nem járja...

IV.

A hadnagy.

Emlékszenek arra a hadnagyra, aki nem szalutált *Dreyfus*nak? Amikor a tárgyalásra vezették, szembekerült vele, és a ficsur nem tisztelgett neki. *Dreyfus* rákiáltott:

— Hadnagy ur, miért nem szalutál?

A hadnagy zavarodottan tisztelgett erre. Most folytatása is lett a dolognak. A hadnagycskát fölöttes hatósága felelősségre vonta, s fegyelmi vétség címén harminc napi szabafogságra ítélte.

A hadgyakorlatok.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, augusztus 29.

A fegyveres erő katonai kiképzését ez idén is nagy záróhadgyakorlatok tetőzik be, még pedig az egyes hadtesteknél a sor-és honvédegyalghadosztályok gyakorlatai, a pápai lovassági hadgyakorlatok és a király jelenlétében augusztus 30-ikától szeptember 2-ikéig a VIII. hadtest (Prága) és a IX. hadtest (*Josephstadt*) között *Reichstadt* vidékén, azután pedig szeptember 10-ikétől bezárólag szeptember 20-ikéig a III. hadtest (Grác) és a XIV. hadtest (*Innsbruck*) csapatjai között *Tirol* keleti részén és *Közép-Karintia*-ban tartandó hadgyakorlatok.

A készülődésekről a következő táviratok szólnak:

Prága, augusztus 29.

A király *Reichstadt*-ba utaztában holnap a *Kaiser Franz Josephbahn* pályaudvarára fog érkezni, ahol *Coudenhove* helytartó és *Podlipny* polgármester fogadják az urakodót. Az üdvözlés után a király az udvari várótermen át a pályaudvar elé megy. Itt a városi tanács, a városi képviselő és a három polgárorség fog sorakozni zenével és zászlókkal. A király a polgárorség sorsala között végig megy, azután folytatja utazását.

Reichstadt, augusztus 29.

A fővezényletet a reichstadti hadgyakorlatoknál báró *Beck* tábornagya, a vezérkar főnöke fogja vinni. A Csehországban egymással szemben álló hadtestek közül a VIII. hadtest *Ferenc Ferdinánd* főherceg parancsnoksága alatt áll, aki e hadtestnél mint 102. gyalogezredbeli zászlóaljparancsnok és mint a budweisi 38. gyalogdandár parancsnoka teljesített szolgálatot;

a IX. hadtestet *Klobus* Hugó altábornagy vezeti. *Ferenc Ferdinánd* főherceg tudvalevőleg a múlt évben a buziási hadgyakorlatok alkalmával ideiglenesen vezényelte a VII. hadtest 17. gyaloghadosztályát és ezuttal először van alkalma — épp úgy, mint a IX. hadtest parancsnokának is — nagyobb hadtestet vezényelni.

A hadgyakorlati fővezetőség f. hó 28-án érkezett *Reichstadt*-ba, az itteni császári kastélyban ültette fel szállását; a fővezetőség báró *Beck* tábornagya, a vezérkar főnöke közvetlen parancsa alatt áll és lényegében következőleg alakult meg: a működési osztályból (főnök: *Kolozsvary* ezredes), a részlet-osztályból (főnök: *Schemua* ezredes), 4 parancsosztályból, 4 kerékpárosból és ezeken felül szükséges segéd-kezegekből, tőrscsapatokból és a tábori csendőrségből.

A hadgyakorlatokon jelen vannak: *Rainer* főherceg tábornagya, *Windischgrätz* Lajos herceg lovassági tábornok, csapatfőfelügyelő, gróf *Welsersheimb* tábornagya, osztrák honvédelmi miniszter, báró *Krieghammer* Ödön lovassági tábornok, közös hadügyminiszter, lovag *Kropatschek* Alfréd altábornagy, tüzéségi főfelügyelő,

Mint döntőbírák fognak szerepelni: *Fabiny Lajos* tábornagy, *Pitreich, Fucherna*, lovag *Steeb, Friedenthal, Huber* és *Penig* altábornagyok, *Jekelfalussy, Valentics, Idigek*, lovag *Wuich* és báró *Baumgarten* vezérőrnagyok, továbbá 13 tőzrésztest és 6 vezérkari százados.

Ó felsége vendégeiként jelen lesznek a hadgyakorlatokon a következő katonái attasék: *Bulow* kapitány (Németország), *Languiche* marquis kapitány (Franciaország), *Wardrop* ezredes (Angolország), *Nava* lovag ezredes (Olaszország), *Fudji* ezredes (Japán), *Ezcarco* őrnagy (Románia), *Voronin* ezredes (Olaszország), *Pantic* ezredes (Szerbia), *Don Centano* alezredes (Spanyolország), *Nazif* bey alezredes (Törökország) és végül *Armin* hadnagy a 104. számú századgyalogezredből.

A hadgyakorlatok menete a következő térképek segítségével így van megállapítva: vezérkari térképek: 1: 200.000, 32 fok —51 fok Prága mellett, 32 fok —51 fok Bautzen mellett, 33 fok —50 fok Neu-Kolin mellett, 33 fok —51 fok Reichenberg mellett. Az instrukciók célnak megfelelőleg, amelyet a nagy hadgyakorlatok szolgálnak, utóbbiaknak teljesen szabadon és lehetőleg harcszerűleg kell végbemenniük. Valamennyi adminisztratív intézkedés tehát úgy történt, hogy a csapatokkal való rendelkezést és azoknak operatív felhasználását minél kevésbé befolyásolja. A hadtesti-, főhadi és hadosztályi hadiszállások majdnem teljesen harcszerűleg állították össze. A csapatok, amelyeknek létszámát a tartalékok behívásával emelték, úgy szereltettek fel, mint a háborúban. Ugy történik az élemezés és a lőszerpótlás is olyan, mint a háborúban. Egy közlegény egy pót- és két tartalék-élemezési adagot, egy ló három tartalék zabadagot hord magával. Vágómarha élő állapotban követi a csapatokat. Az élemezés pótlására a csapatok után mennek az élemezési szekerek, minden ember számára egy napi pótadaggal és minden ló részére három napi pótzabadaggal. A lőszerpótlás végett minden hadosztály mellett alakítottak egy, öt zászlóalj lőszerkocsiból álló hadosztály lőszerparkot. A szabályszerű tábori podgyászt a csapatok után viszik podgyász-társzekereken. Minden gyaloghadosztály mellett van egy egészségügyi intézet, amelyet egy bizonyos számú kocsival és megfelelő felszereléssel láttak el. Rossz ivóvíz javítására citromsavat visznek magukkal ezen intézetek. Arra az esetre, ha helyenként nem vezetnek eredményre azok az intézkedések, amelyek a csapatok vízzel való ellátása végett tettek, minden egyes egészségügyi intézetnek rendelkezésére áll egy Berkefeld-féle szivattyuszűrő.

A parancsok gyors közvetítéséről, hírek beküldéséről kellő módon gondoskodtak. A hadgyakorlati fővezetőségnek a hadgyakorlaton történő nevezetesebb eseményekről kellő időben való értesítését a már néhány év óta bevált hadi tudósítók intézménye eszközölte, akik a vezérkar tisztjei közül a hadtestek, hadosztályok és esetleg önálló csapatokhoz osztatnak be.

A hadgyakorlati fővezetőségen kívül minden magasabb parancsnokság, a szabályszerű törzslövéságon kívül, kerékpározó tisztet, altiszteket és közlegényeket kap a hirszolgálat teljesítésére. Minden hadtestnek rendelkezésére áll egy táviró szakasz 4 állomásberendezéssel és 60 kilométer hosszú huzalanyaggal. A hadgyakorlatok színhelyéről való postaszállítás ellátására a főhadiszállás mellett egy tábori postahivatal, minden hadosztály hadiszállása mellett egy tábori postakirendeltség áll fenn. Postagyűjtőhelyekül a nyolcadik hadtest részére Leitmeritzet, a kilencedik hadtest részére Turnaut jelölték ki. A tábori postahivatalok működése egyszerű és ajánlott levelek és pénzküldemények továbbítására szorítkozik, de csak postautalványokat fizet ki, csomagokat azonban nem továbbít. A vasuti és állami távirókat csak a hadgyakorlati fővezetőség használhatja teljes mértékben, az egyes hadakozó felek csakis szolgálati célokra és csak azon téren belül, amely saját hadtestének mindenkori elővédvonala mögött terül el.

SZÍNHÁZ, ZENE.

**** Fővárosi Nyári Színház.** A budai színikörben ma este nagy hatással játszott a *Gyöngyi* Izsó, a *Vigszínház* kedvelt művésze, a *Fatinica* Kanesukoff tábornokát. Kivüle még *Réthy* Laura, *Szende* Anna, *Szakácsné*, *Szabó* Károlyné, *Fehér* Laura, *Hollósi* Rózsi, *Udvardy* Vilma, *Kremer*, *Stoll* és *Faragó* játékszíni volt sikere. Tapsban, kihívásban nem volt hiány.

**** Főpróba a Magyar Színházban.** *Mérei* (Merkel) Adolf és *Huska* Jenő háromfelvonásos énekes bohóságának, a *Tilos* a bemenetnek, amely a Magyar Színházban szombaton este kerül bemutatásra, pénteken délelőtt 11 órakor lesz a főpróbája.

**** Elbizakodottság.** Nizzában mostanában egy olasz színész vendégszerepel. Hogy a világnak nem ő a legszerényebb embere, mutatja színlapja, amely így hangzik:

Z . . . a híres színművész, bizonyos lévén, hogy nagy sikere lesz, előre is köszönetet mond a közönségnek a sok tapsért és üdvözléért.

Ez legalább őszinteség!

**** Gál Gyula Szegeden.** *Gál Gyula*, a *Vigszínház* kitűnő művésze, mint nekünk írják, két estén át a szegedi színházban fog vendégszerepelni. A művész vasárnap és hétfőn lép fel Szegeden.

**** A Városi Színikörben a Színfalak varázsa** tegnap is telt házat vonzott. A közönség, melynek soraiban sokan voltak a főváros színművészei, jól mulatott a bohózaton.

**** Vidéki színházak.** *Máté-Szalkáról* írják nekünk: *Rakodczai* Pál, szatmári igazgató társulata játszik néhány nap óta a közönség meleg pártolása mellett, amelyet a jeles erőkből álló társulat meg is érdemel. Eddig akövetkező darabokat adták elő: *Faust*, *Dreyfus kapitány*, *Az édes, Lili*, *Mozgó fényképek*, *Az arany ember*, *Egy magyar huszár káplár* Bécsben, *Gyurkovics leányok*. A társulat jelesebb erői: *Rakodczay*, *Bárdi*, *Gulyás*, *Simon* és *Morvay*. A nők között: *H. Novák Irén*, *Palugyai Vilma*, *Fodor Szereána*, *Bárdiné*. Repertoáron van még: *Aeneas* papa, *Hymfi dalai*, *Ember tragédiája*, *Katonák*, *Halász szeretője*, *Sárdi ház*, *Bánk bán*. — *Somogyi* színtársulata *Kaposvárott* esténként elég szép számú közönség előtt játszik. A legújabb darabok kerülnek színpadra. Színpadra került *Thury Zoltán Katonák* című remek színműve, amelyben *Udvardy Pál* szerepében *Somogyi* a közönség tetszését teljesen kiérdemelte. Különös tehetségűeknek tanujelét adták *Annyal* Ilka (Anna), *Balla* (Veres) és *Bognár* (Pető).

**** Ós-Budavára** azt az újítást, hogy a színelőadásokhoz a rendelkezésre álló páholy- és zárt-székeket ingyen bocsátja rendelkezésre, nagyon szívesen fogadta a közönség és naponta el vannak foglalva a rezervált ülőhelyek. — Ma arról értesít bennünket az igazgatóság, hogy ezen kedvezményben az összes belépők, tehát a bérlet és szabadjegyek is részesülnek. Az intézkedésnek megfelelőleg körülbelül az első 1000 belépő kap ingyen ülőhelyet. A fényes augusztusi variété-műsornak a hírneves *Okábé-csoporttal*, *Ganivetvel*, Franciaország legjobb variété komikusával, *Regnissel* a jóízű zenekomikussal, holnap van az utolsó napja.

**** Külföldi színházak.** A bécsi udvari opera első újdonsága *Rubinsteinnek* *A démon* című operája lesz, október negyedikén. — A berlini *Central-Theater* operett-ensembelje ez idő szerint *Pétervárt* vendégszerepel nagy sikerrel. — A bécsi *An der Wien*-színház szeptember elsején nyitják meg *Strauss* emlékére rendezett előadással, amelyen *A cigánybáró* adják. — *Ziegler* Klára, a hírneves német tragika, az augusztus harmincadiki *Goethe*-ünnep alkalmával a müncheni udvari színházban *Iphigeniát* játsza. — A bécsi *An der Wien*-színház *Held* Ledőtől új operettet fogadott el előadásra. A szöveget *Held* Lajos írta.

Velencei hármas.

— Mascagni új dalműve —

Róma, augusztus 26.

I.

Mire libretto-témák leszünk . . .

Valahányszor Velencébe kerülök, keresem azt a szállodát, ahol *George Sand*, a nagy költő és retentés asszony *Musset* Alfréddelel, a nagy költővel és nagyon boldogtalan emberrel lakott. *Musset* haldokolt és orvost hívtak hozzá. Szép, kővér, erőteljű duzzadó, fekete fiatal ember volt, boretvált arcán azzal a kékes fényvel, amely az asszonyokat megőrjiti.

— Vége van! — mondá, — miután a haldoklót megvizsgálta. De *Musset* azért mindent látott és hallott . . . Szeretője az ő halálos ágya mellett megcsalta a fiatal orvossal, akit életében akkor látott először.

Irtóztató asszony! Irtóztató gonoszság! Irtóztató gyönyör! És irtóztató libretto-téma!

És éppen az utóbbi okból találta meg olyan hamar a komponistáját. Ki lehetne az más, mint a modern olasz zenei verizmus uttörője: *Mascagni* Pietro? Ez a verizmus már elfáradt a vér és a hő megzenésítésében, és megérkezett az utolsó stádiumhoz: a perverz gyönyörök festéséhez.

Az olasz fővárosba megérkezett a hír *Pesarából*, hogy *Mascagni* éppen most fejezte be „*Velencei hármas*” című új operáját, amelynek főbb személyei: *Alfred de Musset*, *George Sand* és *Pagello* doktor. A *Parasztbecsület* szerzője mostanság gőzerővel dolgozik; ismét egy új dalmű, pedig csak nemrégiben fejezte be a *Le Maschere-t*, amelynek szövegét *Luigi Illica* írta.

És most megkomponálta *George Sand* és *Musset* szerelmét!

A nagy férfi és a nagy asszony már évtizedek óta történelmi alakok, *Pagello* orvos tavaly halt meg *Bellunóban* kilencvenegy éves korában, — és ime rögtön libretto-alak lón. Ez a tragikuma egy-némely nagy szerelmi diadalnak . . .

II.

A librettót Musset mondja el . . .

Párisban ösmerték és szerették meg egymást rögtön *Sand* és *Musset*, az érdekesen hatalmas asszony és a szép, nagy férfi, mind a ketten a zseni csókjával homlokukon, lázas ölelésben egyesültek s aztán együtt siettek oda, ahol edesebb a szerelem és kéklőbb az égbolt, Olaszországba. De az asszony emésztő szerelme csakhamar kifacsarta a különben is ideres költőt, aki Velencében betegágyba dűlt.

Mascagni új dalművének a tárgya az irtóztató bűn, amely a velencei hotelben történt, és amelyet kevés halála előtt maga *Musset* mondottoliba *Pál* bátyjának.

ALFRED DE MUSSET

PARIS

PAUL DE MUSSET.

PARIS

ALPHONSE LEMERRE, ÉDITEUR.

Az a címe annak az érdekes életrajznak, ahol a nagy költőnek ezt a szöveget való elbeszélését megtaláljuk. Minden szava közvetlen és drámai, teli szenvedéllyel és gyötrellemmel, teli sóhajjal és megálázással. A mint az ember olvassa, szinte ott ül az orvosságos üveghez közel abban a velencei szállodaszobában és hallja *Musset* hangját:

— Az orvos és *George Sand* ágyam előtt ültek; az elsőt láttam, az utóbbit, ki hátrább ült, nem láthattam. De ballani hallottam mind a kettőt. Közzel-közzel úgy tetszett, mintha halkuló szavai a messzi távolból esengenek felém, majd meg mint elviselhetetlen lármá hangzottak a fülemben. Érzem, mint száll a hideg borzadály fejem fölé, velőmíg ható hideg verejték csapódott le rám, mint valamely pincében, vagy sírban. Kiáltani szerettem volna, de még csak meg se kísértém, oly nagy volt a távolság lelkem és azon szervek között, amelyek kifejezheték volna gondolatomat. Megijedtem, amikor eszembe jutott, hogy halottnak hihetnek és eltemetnek avval a kevés étellel, amely még agyamban maradt. De semmi módon se bírtam ezt valamely jel által kifejezni . . .

Szeresére egy kéz, nem tudom, melyik, levette homlokomról a hideg borogatást s ismét melegezt éreztem.

Hallottam, mint tárgyalják az ágyam előtt ülők állapotomat; föladták minden reményét annak, hogy megmentenek. *George Sand* egy kis tükröt vett elő s azt ábrázatom elé tartá. Egy előttem ismeretlen torzképet láttam benne: félig lezárt szempillákat, merev, mozdulatlan szemhéjakat, göresösen elhuzódott ajkakat. Ez a torzkép, melyet láttam, a saját ábrázatom volt. Föl tudtam fogni helyzetemet egy pillanat alatt s azt mondtam magamban, hogy mintsem ilyen ábrázattal éljek, én is azt mondanám, hogy temessenek el. *George Sand* megmutatja az orvosnak a tükröt s azt mondja, hogy még lélekzetet veszek. Az orvos föláll, fölveti takaróm, megfogja kezemet, hogy ütememet tapintsam. Minthogy álló helyzetben volt, meglehetősen magasra kellett karomat emelnie. Ez a különben egyszerű és természetes testmozgás annyira megerőltette testem gépezetét, hogy szenvedtem alatta, mintha fölgyeltetek volna. Az idő, miatt az orvos kezemet kezében tartá, egy századnak tetszett. Tisztán hallottam e szavakat:

— Si non è morto, poco manca (ha még meg nem halt, nem sok hiányzik).

Az orvos nem vett magának annyi fáradságot, hogy karomat az ágyra lassan visszahelyezze: mint élettelen testet kezéből leejt. E szörnyű megrendülésnél ropogni éreztem minden tagomat, idegeim és izmaim megnyilaltak, mennykőcsapásként hangzott valami fejemen keresztül.

Elveszttem eszméletemet. Nem tudom, milyen sokáig feküdtem eszméletlenül.

Sötét volt, midőn magamhoz tértem. A szobában mély csend uralkodott. Egy kedves kis szobalány, kit tréfásan *Felicitissima* nottunk szoktunk nevezni (azért, mert ezzel a kívánsággal jött és távozott a szobából minden este, miután a gyertyákat behozta), halkán kopogott az ajtón. Valaki azt mondta „szabad!” Így vettem észre, hogy nem vagyok a szobában egyedül. A fiatal leányka két égő gyertyát helyezett az asztalra s kérdi, hogy nem kíván-e az urnó vacsorázn.

— Egy félóra mulva — volt *George Sand* válasza. A lányka eltűnt s a szobában ismét csend vala.

És ekkor olyan jelenet tárult föl szemeim előtt, melyet máig is érzéki csalódásnak tartanék, ha bizonyító tények és későbbi részletes vallomások észrevételeimet meg nem erősítenék. Velem szemben két nagy árnyékot láttam a falon, melyeket a gyertyák fénye vetett oda. E két árnyék egyikében egy nőre ismertem, ki egy férfi térdain ül és

vála fölött áthajtja fejét. Nem volt erőm jobban fölnyitni szempilláimat, s nem bírtam a csoport legmagasabb részének árnyékát kivenni, hol a férfi fejének lenni kellett: de az a fő, melyet kerestem, teljesen látásom körébe esett. Egy másik fő most a nő fejéhez hajlott, s a két árnyék helyzete éppen olyan lett, mint egy csokolózó páré. Megvallom, hogy e látvány nem nagy hatással volt félig kábult lelkemre az első pillanatban; időre volt szükségem, hogy a fölfedezésem jelentőségét megértem. Csodálkozásom helyét adott a megbotránkozásnak és megbotránkozásom csakhamar elszörnyűködésé fokozódott.

Felicissima notte ismét belépett. Mialatt asztalt terített, az orvos nemzeti nyelvükön csevegott vele. Föltette kalapját és menni készült, midőn George Sand azt az ajánlatot teszi, hogy vacsoráljon vele. A kis szobalány e közben fölfordta az ételeket és távozott. Az orvos elfogadja a meghívást s mint egy ember, kinek jó étvágya van, az asztalhoz ül. Az én betegápolóim rólam hihetlően teljesen megfélekedtek. Étkezés közben vigak valának, jól mulattak. Amennyire emlékszem, Olaszország gasztronomikus terményei körül forgott a beszéd; későbbre egy diner terve állapított meg.

Mialatt mindezeket hallgattam, föltevém magamban a kérdést, hogy vajjon mikor fogják a tervezett lakomat tete-á-tete-be elkölteni? Majd később! Mindenesetre akkor, mikor már engem kivitték, a honnan nincs visszatérés! Képzelmükben már nem is tartoztam az élők közé. Azonban gazda nélkül csinálták számlájokat. Nekem úgy tetszett, mintha ismét gyarapodnának erőim, mintha mosolyogtam volna; megkísértem fejemet a vánkoson megmozdítani és sikerült. Ezen annyira megörültem, hogy szerettem volna így kiáltani:

— Barátim, élek!

De ugyanezen pillanatban eszembe jutott, hogy e kijelentés által nem volnának kellemesen meglepetve s szó nélkül mereven rájok szegeztem tekintetemet. Láttam, mint iszik az egyik a másik után, de minden igyekevésem dacára sem bírtam egy pohárnál többet az asztalon fölfedezni.

Szégyenszemre meg kell vallanom, hogy noha dült-fült bennem a méreg s noha a féltékenység teljesen elfogott, mégis el-eludtam. A mindenható zsarnoki természet parancsoló így s nekem engedelmességek kellett. Éjfél körül fölébresztett egy kéz, mely kezemet érinté: karomat megmozdították s ez alkalommal nem éreztem fájdalmat.

— Javulóban van — így szólt az orvos, — s ha a javulás holnapig tovább tart, meg van mentve. — — —

Valóban meg volt mentve. Az orvos menni készült. George Sand egy kis várakozásra szólítja, hogy azután kikísérje. Eltűntek egy spanyol fal mögött, mely az ajtó elé volt állítva s elvesztém őket tekintetemetől. George Sand magával vitte a gyertyák egyikét, hogy az orvosnak világítson; meglehetősen sokáig maradtak a korridoron. — Ezalatt bennem új képen megújult mindaz, amit láttam; az ölelkező árnyak, az asztal fölötti vig csevegés s a jelentéktelen, de előttem nagyon feltűnő jelenség, hogy csak egy pohár volt az asztalon s hogy ittak mind a ketten! Egy pillanatig még remélni mertem, hogy csak egy kínos álom mindez. De előttem az asztal, mely egész közel helyeztek ágyamhoz. Minden erőmet összegyűjtve fejemmel az asztal fölé hajoltam, szemem minden látóképességével odanéztam . . . olvastam . . . valóban, csak egy pohár volt az asztalon, — eleget tudtam! . . .

Eddig szól *Musset* elbeszélése.

És ebből a rettenetes kalandból, amelyhez foghatót sem a kéjsóvár római császárnők, sem a francia kolportázs-regényírók fantáziája ki nem talált, a *Parasitöcsület* szerzője dalművet alkotott!

III.

Ami még hiányzott . . .

A *Café Aranno* egyik márványszaltal körül tagnap nemzetközi művészárság ült, amely élénken tárgyalta *Mascagni* új operájának esélyeit.

— Ez a rémséges história nem bírja el a zenét! — kiáltott föl egy német muzsikus, aki még Wagnerrel se tud mindenben egyetérteni.

— Miért nem? — ingerkedett vele a társaság egyik tagja. — Igaz, hogy a tárgyban megvan minden lehető irtózat . . .

— Ön téved! — szólt most közbe egy fiatal olasz komponista, — valami még hiányzott eddig . . .

— Mi?

— *Mascagni zenéje!* — mondá a maliciózus vétegytárs.

Mert be kell ősmernünk, hogy *Mascagni* se bálvány már és a fiatalok elfordultak tőle. De a legnagyobb baj, hogy a legujabb *Mascagni* maga is elfordult a régi *Mascagnitól*.

Lesz-e siker? Vederemo!

M—y K—ly.

MŰVÉSZET.

□ **Alma Tadema az iparművészetről.** *Alma Tadema*, a világhírű angol festőművész nemrég egy bankett alkalmával igen érdekes nyilatkozatot tett az iparművészet fontosságáról. Az iparművészet — moodta — általános kulturális és nemzetgazdasági szempontból is sokkal fontosabb, mint a képzőművészet. És ez természetes is, ha meggondoljuk, hogy az emberek legnagyobb része nincs abban a helyzetben, hogy festményekkel, szobrokkal díszítse lakását. Alig telik a legszükségesebb berendezési tárgyakra. Igyekezzünk tehát művészi szempontból is szép butorokat, szőnyeget alkotni. A legközelebbi környezet, tehát a lakás igen nagy befolyással van kedélyünkre, munkásságunkra. *Alma Tadema* római műterme például sötét színű pompéji reliefekkel volt díszítve. A művész csakhamar észrevette, hogy a sötét szín nyomasztólag hat a kedélyére és megnehezíti munkásságát. Erre a következő műteremtől világos-kékre festette. De még ez a szín sem felelt meg egészen kedélyének. Végre is világoszöld tapétával vonatta be a műterem falait és azóta — mint ő maga mondja — kedélyhangulata is sokkal derültebb és művei is élénkebbek. Mennyivel inkább hatnak az emberekre például az élénk színű finom szőnyegek, a nemes formájú butorok stb. Azért tehát *Alma Tadema* azt kívánja, hogy első sorban az iparművészetet fejlesszék. A képzőművészet amúgy is nyomában jár ennek.

FŐVÁROS.

(*) **Üdvözlő irat a polgármesterek.** *Halmos János* polgármesterek, az ezüst menyegzője alkalmából dísz-üdvözlő levelet nyújtott át a székes főváros tisztviselő- és hivatalnok-kara. Az akta alaku ezüst tok csak most készült el teljesen s igazi mestermű. Az üdvözlő levél első lapján akvarell képen a főváros címere s tájképe látható, az előtérben egy géniusz koszorút tart, amelynek lombjai közt ez a felírás van: *Szeretet, Hűség, Egyetértés.*

(*) **Tanítók eskütétele.** Az újonnan megválasztott tanítók és tanítónők — összesen 207-en — ma délelőtt tették le a hivatalos esküt a régi város háza tanácsterében. *Maluska Alajos* helyettes polgármester szép buzdító beszédet tartott az egybegyűltekhez, akiknek nevében egyik igazgató mondott köszönetet.

(*) **A főváros kegyelele.** *Kollmann Károly* elhalálozott adófelügyelő helyettes számára a tanács ma a vizivárosi temetőben diszkrét helyet adományozott.

(*) **Költség a kongresszusra.** A német-osztrák-magyar behajózási szövetség szeptember hónapban tartandó kongresszusának rendező költségeire a tanács ma ötszáz forintot engedélyezett.

(*) **Költőzködő előjáróság.** Az V. kerületi előjáróság szeptember 11-ikén és a következő napokon az V. kerület Arany János-utca 20. és Bálvány-utca 26. számú házakból, az V. kerület *Honvéd- és Szalay-utak sarkán épült új előjárósági épületbe* költözködik át.

(*) **Tűzkárbiztosítás a fővárosnál.** Budapest főváros rengeteg összeget fizet el éventeként a tulajdonában levő ingatlanok tűzkárrelmi biztosítására, melyekből a hasznai a szövetkezett biztosító intézetek huzták. Átlatta ezt a főváros közönsége is, és még tavaly elhatározta, hogy külön fővárosi kárbiztosító intézetet szervez, melynek évenkénti jövedelmét a tűzoltóság céljaira fordítja. Ugyanakkor elhatározták azt is, hogy a kárbiztosító-intézeteket kötelezik, hogy a tüztöltés költségeihez bizonyos hányadad járuljanak hozzá. A közgyűlés határozatát a budapesti biztosító-intézetek szövetsége és még külön is az első magyar általános biztosító-társaság melegebbre a belügyminiszterhez, ahol már majd egy esztendeje gondolkodnak a jóváhagyás felől, — elintézését azonban a fontos ügy mindeddig nem nyert. Ez a késedelem pedig most a fővárosnak szép kárt okozott, amennyiben a kárbiztosítás tárgyában kötött szerződés az év végén lejár s ha a házi biztosító-intézet felállítására azonnal intézkedni nem tudna, az esetben a szerződést még egy évre kénytelen meghosszabbítani. A tanács most felirt a miniszterhez, s kéri a közgyűlés határozatának sürgős jóváhagyását.

VIDEK.

(— **Fenyvessy főispán körúton.**) *Fenyvessy Ferenc*, Veszprém vármegye főispánja most kezdte meg megyéjében az első hivatalos körutat. Huszonhatodikán Zircre ment, ahol lelkesen fogadták. A pályaudvaron dr. *Kelemen Pál* országgyűlési képviselő üdvözölte, a lovas bandérium és fellobogózt kocsisor élén hajtattott az apátsági klastromba. Ott a tisztelgő küldöttségeket fogadta. Első sorban is *Vajda Ödön* azt vezette elébe a zirci konvent tagjait. Dél, egy óraker az apát a főispán tiszteletére fényes disz-ebédet adott.

(— **Az unitáriusok zsinatja.**) *Székelykeresztúrról* jelenti tudósítónk: Az unitáriusok zsinatjának mai tanácskozásán *Dávid Gábor* főgondnok és *Ferencz József* unitárius püspök elnökölték. A tegnapi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után id. *Dániel Gábor* világi elnök dr. *Nagy Károly* köri gondnok haláláról emlékezett meg. Beterjesztette továbbá *Szentiványi Gyula* köri gondnok, *Benczédi Gergely* közpénztáros, *Boros György* közigazgatási jegyző, *Mózes András* pénzügyi jegyző és *Szentkirályi Árpád* orsz. képviselő, egyházi tanácsos lemondását. A zsinat a lemondást egyik részről sem fogadta el. A püspöki titkári állás betöltése kérdésében hosszabb vita keletkezett. A zsinat tudomásul vette, hogy az új titkári állásra a pályázati határidő lejárt, de pályázó nem jelentkezett. *Kelemen Albert* esperes azt ajánlja, hogy még egyszer írják ki a pályázatot. *Ferencz József* püspök megjegyzi, hogy az új pályázat sem vezetne eredményre, mert a pályázók egyike sem lehet biztos a megválasztásban s azért pusztán szeméremből sem teszi ki magát a pályázással a bizonytalanságnak. Azt ajánlja, hogy az a bizottság, amely az új szervezet alapján szükséges új állásokra a jelöléseket végzi, kandidáljon püspöki titkárt is. *Szentiványi Miklós* azt indítványozza, hogy az egyházi képviselőtanács nevezzen ki egy évre ideiglenes püspöki titkárt. *Boros György* *Kelemen Albert* indítványát pártolja s új pályázat kiírását óhajtja. *Molnár Sándor* ügyvéd ideiglenes betöltést ajánl. Dr. *Bedő Albert* nyugalmazott államtitkár a szabályok 7. §-ára hivatkozással hasonló értelemben szól. A zsinat az elnök főgondnok indítványára kimondta, hogy a püspöknek a pályázat meddő voltáról szóló jelentését tudomásul veszi és ezt *Bedő Albert* javaslatához képest további intézkedés végett az egyházi képviselőtanácsnak adja ki. *Bedő Albert* nek a Berde-ügyről s *Fekete Gábornak* a közalapokról szóló jelentéseit tudomásul vették és a felmentést megadták. A költségvétés tárgyalása során *Filip Albert* a püspöki fizetés megjavításáról való gondoskodásra hívja föl a zsinat figyelmét. Már a jövő évre kéri ezt a fizetésjavítást. *Ferencz József* püspök kijelenti, hogy ő fizetésjavítást sohasem kért, most sem kér, de ha módját ejthetik annak, szívesen veszi. Érette azonban egy krajcár deficiet se csináljon az egyház. Idősb *Dániel Gábor* elnök úgy találja, hogy az unitárius püspök sok áldozatot hoz s az egyház kötelessége gondoskodni arról, hogy a püspöki dotáció megfeleljen a püspöki méltóságnak. Arra kéri az egyházi képviselő-tanácsot, mulhatatlanul találjon rá módot, hogy a püspöki fizetés már a jövő évre megjavíttassék. (Általános, élénk helyeslés.)

A zsinati tanácskozásokat ezzel felfüggesztették s az egész zsinati gyülekezet a templomba indult, ahol nyolc új papot szenteltek fel.

Istentisztelet után a fölszentelt papok tisztelegtek a püspöknél, a papok után pedig *Udvarhely vármegye* tanító-testülete, az összes tanítónökökkel együtt, vonult föl a püspökhöz.

A zsinati bálon óriási közönség tolongott a bálványk emelvénye körül s csak a bemutatások késő éjfélig tartottak. A bálványk emelvényén *Török Pálnak*, az ötvenes éveiben kivégzett 48-as mártírnak köztiszteletben álló özvegye, továbbá báró *Petricsevich-Horváth Kálmán*, *Dániel Gábor* képviselőházi alelnök neje, *Ugron János* udvarhely megyei volt alispán felesége és *Ugron Zoltán* volt országgyűlési képviselő neje foglaltak helyet. *Ferencz József* né, a püspökne, az egyik bálánya, nem jelenhetett meg. A négyeseket a sátorban ötszáz, a tanító-intézet földiszított tornateremben pedig négyszáz pártancolta. A bál tisztajelvédelme körülbelül ezer forint.

SPORT.

*. **A Budapesti Torna Klub** kerékpár- és atletikai versenyeket rendez szeptember 17-ikén a millennári verseny pályán. A nevezések szeptember 17-ikén este 8 óraker záródnak.

*. **Bajnoki verseny-alap.** *Balaton* (Gräfl) *Károly*, a Magyar Atletikai Klub tagja az 1898-ban nyert bajnoki tiszteletdíját, amelyet a Balaton átvezése alkalmából kapott, a Magyar Atletikai Szövetségnek adományozta. *Balaton* kikötötte, hogy az

adományozott összeget a Szövetség mint a Balaton átúszás versenyalapját kezelje és 1900-ban abból rendezze a versenyt.

Uszóverseny. A Magyar Uszó-Egyesület tegnap délután uszóversenyt rendezett, amelyen Magyarország bajnokságát egy magyar mértföldre (8353 méter) Balatoni (Gráff) Károly ezidő szerint a legjobb uszónk nyerte, aki ezuttal a tizenharmadik bajnoki díjat nyerte. A versenyzők a szentendrei sziget alsó csúcsától indultak és a vége felé a Neptun-Egyesület margitszigeti csónakháza volt. Balatoni a távot 1 óra 4 perc alatt uszta meg. Második 2000 méterrel Körpel lett, azután 200 méterrel hátrább holtversenyben Biegelbauer és Parniczky harmadik. Halmai és Klein Geza 3000 méter után kiálltak.

Zergavadászat a tarpatáki völgyben. A tátrai vadászoknak nagyon kedvére van a mostani hűvös, de a mellett tiszta és napsugaras idő. Megesik ugyan, hogy a hőmérő zérus alá süllyed, de passzionátus vadász egy kis nyári fagy nem riaszthat vissza, amikor nemes vadat vehet üzőbe. E hó 28-ára zergavadászatot tervezett a tátrai vadásztrássa a nagytarpatáki völgyben. Az előtte való napokon erős havazás volt, úgy, hogy a találka napján csak három vadász: báró Groote-Kitzburg, osetei Herzog Péter és ifj. Szontágh Miklós indult két fokos hidegben vadászatra. Nem is bánták meg a merész kirándulást, mert estére három zerge került terükre — mind a hármat csetei Herzog Péter ejtette el.

Uszó- és kerékpárversenyek Szabadkán. Két napra terjedő versenyeket rendezett tegnap és ma a Szabadkán székelő Szabadkai Sportegyesület. Az eddig lefolyt versenyek a következő eredménnyel végződtek: 100 méteres uszás. Első Bárdos Hugó M. U. E. Második Ónody József. Könnyen első. 500 méteres uszás. Első Ónody József M. U. E. Második Körpel Andor M. U. E. Küzdelem után féltettel nyerve. Országúti kerékpáros verseny Szabadka és Zenta között 80 kilométer távolságra. Első Szárits János Sz. S. E. Második Papp Ferenc M. T. K. Papp, aki egész uton vezetett és soha maga előtt senkit sem látott elhaladni, legnagyobb meglepetésre mint második érkezett a célhoz.

Retford, Luczenbacher Miklós kétévese a mai löversenyen közvetlenül a hatodik futam előtt, melyben részt kellett volna vennie, letört. Jockeyját már le is mászálták a versenyre, sőt a bookmakerek-nél fogadások is kötöttek rá, minél fogva a fogadók körében nagy feltűnést keltett, hogy a ló nem jelent meg a startnál.

Zászlós—André. A csütörtöki híres match Zászlós és André közt az utolsó dispozióik szerint nem 1800, hanem 1600 méter lesz s Zászlós a korért három kiló teherelőnyt ad a háromévesnek. Ma már a fogadások is megindultak a rendkívül érdekes versenyre, s a mint látszik, a fogadások egyelőre Zászlóst pártolják. Zászlós 1/4 „reá“-n, André párin áll.

Nyári löversenyek.

(Külencdik nap.)

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, augusztus 29.

A schwechati sörkirály, Dréher Antal, barátságosan kérülgette ma a bírói páholy alatt felállított tiszteletdíjat a Jockey klubnak, melyet az Erzsébet királyné-díj ez ideig nyerőjének szántak. Valószínűleg azon tanakodott, hogy hova teszi a királyasszony gyönyörű ezüst lovas szobrát, mivelhogy már magának tekintette a szépen ugró ezüst lovat a verseny előtt, amikor Per Butterst és Buserlt még fel sem nyergelték a futásra. Csak az a kérdés, hogy melyik ló szerzi meg neki, Buserl-e vagy Per Butters? Ő maga az utóbbit deklarálta nyerőnek, amely mén lévén, egykor aratandó apalói sikereihez inkább kíván szép versenykarriert, mint egy szerény nőnemű lólény, amelyhez Buserl is tartozik. Pedig a szive inkább vonzotta Buserlhez a sörkirályt, amit megmutatott azzal is, hogy a totalizátoron 75 frot telt fel rá helyre, Per Butterst ellenben egy garassal sem fogadta.

Hogy a start után Komámasszony, Rio Tinto-val és Per Buttersszal a nyomában az élre szökött és Buserl egészen hátul maradt, úgy látszott, mintha csakugyan a deklarált ló győzne; csak amikor Komámasszony az egyenesbe forduló után nem akart tágitani a helyéről, sőt Rio Tinto is veszélyesen nyomult előre, csak akkor volt sejtethető, hogy Buserl menti meg Dréher Antalnak a szép tiszteletdíjat. De hogy olyan verseny után, amelyen itt lejártszódt a piros oszloptól a célig, ezt már a legfantasztikusabb turfihiának sem remélték. A távolság után még hársányan üvöltöttek a favorit barátai:

— Per Butters! Per Butters nyer, ahogy akar!
Azután egybeolvadt a hol kítőró, hol melábus kiabálás:

— Per Butters! Per Buserl!

Sőt a finish hevében, amikor Komámasszony sem akart tágitani, Per Komámasszony üvöltések is voltak hallhatók, tele izgalommal, kétségbeeséssel. Ezslatt élet-balál tusát vívott Per Butters és Komámasszony, Bulford pedig észrevéven a bajt, kívülről előrenyargalt Buserlvel, amely a cél előtt jó néhány hosszal már el is érte a keservesen küzdő két állatot. Itt történt az a jelenet, amelynek még nem volt tanuja magyar sportsman. Buserlnek maga elé kellett engednie Per Butterst az esetre, ha ez nyerni képes; ámde sem Bulford, sem a közönség nem tudta még a cél előtt egy üllel, hogy miképpen végződik a finish Komámasszony és Per Butters között s így a legmesteribb ravaszgalt és nyugalom kellett Buserl lovaglása-hoz. Bulford genálisan oldotta meg az ügyet. Közvetlenül a cél előtt csaknem megállította lovát, mely már megelőzte volt a többieket; jól megnézte a két küzdő cracket s amikor látta, hogy a küzdelem eredménye Per Buttersre legjobb esetben is csak holtverseny, az utolsó pillanatban nyakhosszal előre hajtotta Buserlt. Így mentette meg a szép kanca, mely mint kétéves a nagy díjak egész sorát nyerte előt, a királyné-díjat is Dreher Antalnak, olyan finish után, amelyre minden jóra való turfman messze idők múlva is köteles lesz visszaemlékezni. Per Butters, a krakkói Derby nyerő csakugyan holtversenyben érkezett be Komámasszony-nal, de csakis egy nyakkal Rio Tinto előtt, melyet ilyenformán mindössze félhosszal választott el a nyerőtől. Napfény sem maradt el nagyon, mindössze két hossznyira, ellenben báró Springernek abszolúte nem volt érdemes Budapestre lefáradni, mert Mindegy legeslegutolsó lett.

A mai nap megleltésre méltó esete még Fille győzelmé az istállók díjában Neni ellen, s az utolsó versenyben Waterloo kegyetlen veresége Gowrgandine és Divával szemben. Valóságos Waterlója volt ez a fogadóknak; nem tört le még annyi ember egy futásban egyszerre sohasem, mint amennyi most gróf Hunyady ominózus nevű lován. Mäskülönben a futások elég realisak voltak; aki például tipjeinkre halgatott, az az Erzsébet királyné-díjon kívül, melyben a helyezések sorrendjét is megjósoltuk, Mirkón és Bánatonon is szerorzhetett jelentékeny vagyon, s a második helyre beérkezett Melella is csak rövid fejhosszal kapott ki Ucalogont.

Az eredmények a következők:

I. Istállók díja. Díj 3000 korona. Távolság 1400 méter. Gr. Hunyady J. Fille-je (Park) első, Egyedi A. Nénje (Rumbold) második, Jankovich Gyula Anuskája (Adams) harmadik. Azután Gagerl, Felföldi, Fée, Leader, Chryseis. Itélet: Küzdelem után fejhosszal első, nyakhosszal harmadik. Totalizátor: 5: 68. Helyrefogadások: I. 25: 83. II. 25: 103. III. 25: 114.

II. Gátverseny handicap. Díj 2000 korona. Távolság 2800 méter. Mr. Newmarket Ise-je (Slack) első, Mr. Two Troubadourja (Hesp) második, gr. Pejachevich A. Consortja (Csompora) harmadik. Aztán Acetylen, Da Capo. Itélet: Igen könnyen 12 hosszal első, három hosszal harmadik. Totalizátor: 5: 30. Helyrefogadások: I. 25: 56. II. 25: 56.

III. Erzsébet királyné-díj. Tisztelet-díj és 60,000 korona. Távolság 2000 méter. Dréher A. Buserlje (Bulford) első, báró Königswarder H. Komámasszonya (Adams) és Dréher A. Per Butters (Smith) holtversenyben második, gróf Degenfeld J. Rio Tinto (Wilton) negyedik. Futottak még: Napfény, Leader. Nyakhosszal nyerve, holtversenyben 2-ik, nyakhosszal 4-ik. Totalizátor: 5: 11. (Per Butters és Buserlre). Helyrefogadások: I. 25: 73. II. 25: 33 (Per Butters.) III. 25: 37 (Komámasszony).

IV. Eladóverseny. Díj 2000 korona. Távolság 1600 méter. Jankovich Gyula Mirkója (Adams) első, Mr. Wood Beauharnaisja (Rumbold) második, gróf Batthyány E. Osiris (Huxtable) harmadik. Futottak még: Forgó, La Belle Marion, Elfe, Sir Blaso. Nyakhosszal nyerve, három hosszal harmadik. Totalizátor: 5: 20. Helyrefogadások: I. 25: 44. II. 25: 40.

V. Handicap. Díj 3000 korona. Távolság 1600 méter. Gr. Esterházy B. Bánatos-a (Bulford S.) első, Szemere M. Grimaldi-ja (Lovász) második, Angerménés Ajour-ja (Cleminson) harmadik. Futottak még: Orchef, Eregy, Diomedé, The Winnings, Gehst vira, Szeszély II., Györgyike, Contrás. Itélet: könnyen 3 hosszal nyerve, egy hosszal harmadik. Totalizátor: 5: 40. helyre: I. 25: 70. II. 25: 69. III. 25: 84.

VI. Nyeretlen eladó kétévesek handicapja. Díj 2000 korona. Távolság 1100 méter. Gróf Eszterházy F. Ucalogon (Cleminson) első, gróf Kinszky Zdenko Melella (Gilchrist) második, Pechy A. Paquin (Sharpe) harmadik, azután Tancoos, Borbala, Ortolan, Sirius, Vendel. Itélet: Biztosan fejhosszal nyerve, két hosszal harmadik. Totalizátor: 5: 23. Helyrefogadások: I. 25: 39. II. 25: 34. III. 25: 74. A győztest megvette Mr. Duke 3700 koronáért.

VII. Kétévesek versenye. Díj 3000 korona. Távolság 1000 méter. Gróf Batthyány E. Gowrgandineje (Huxtable) első, gróf Festetich T. Divaja (Park) második, gróf Hunyady J. Waterlooja (Cleminson) harmadik. Futottak még: Baranya, Tolonc, Vintilla Voda. Itélet: Biztosan fejhosszal nyerve, fejhosszal 3-ik. Totalizátor: 5: 28. Helyrefogadások: I. 25: 38. II. 25: 35. III. 25: 30.

Nyiltér.

(Az e rovat alatt közöltéknek sem tartalmáért, sem alakjéért nem felelős a szerkesztőség.)

EGYÉVES ÖNKÉNTESÉK

legjobban és legolcsóbban szerezhetik be felszereléseiket az előnyösen ismert

BLUM ÉS TÁRSA

szerb királyi udvari szállító és ő. cs. és kir. Fensége József főherceg udvari szállítója cégénel.

Budapest, IV. ker. Sütő-utca 2. szám

Szervíta-tér sarkán. Inyen és bérmentve kapnak oly árjegyzéket, mely az egyéves önkéntes évi elnyerésére vonatkozó magyar és német szöv. védőtörvényeiket, utasításokat és folyamodványmintákat tartalmazza. Mindennemű felvilágosítás legnagyobb készséggel adatik.

Dr. Arday Károly

fogorvosi műterme jelenleg Budapest, IV. ker. Szervíta-tér 2. sz. alatt van.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ A törvénykezési szünet vége. A felső bíróságoknál a mai nappal véget ért a juristitium s úgy a kir. Kurján, mint a kir. ítélőtáblán az összes polgári és büntető tanácsok megkezdték újból működésüket. A Kurján a visszatért bírák tanácsaikba vonultak, a kir. ítélőtáblán ellenben megelőzőleg teljes ülésre gyűlték össze. E teljes ülésen Sárkány József alelnök üdvözölte a munkásságukat újból megkezdő bírákat s azután bemutatta a szüneti tanács működését. E szerint a szünet kezdetén kiosztottak 97 polgári, 53 váltó- és 84 büntető-összesen 234 ügyet; a szünet alatt beérkezett 233 polgári-, 104 váltó- és 525 büntető-, összesen 862 ügy. Elintézendő lett volna tehát 320 polgári, 157 váltó- és 609 büntető, összesen 1086 ügy. Ebből a szüneti bírák elintézték: 204 polgári, 114 váltó- és 394 büntető, összesen 719 ügyet. Hátralékképpen megmaradt tehát 116 polgári, 43 váltó- és 208 büntető, összesen 367 ügy. Az általános ügyforgalomra nézve jelentette az elnök, hogy az 1898. év végén 3571 ügy maradt; 1899. január 1-től augusztus 27-ig 19421 ügy érkezett. Elintézendő lett volna tehát ez időszak alatt összesen 22992 ügy. Tényleg elintéztetett 18051 ügy. A jelenleg fennálló hátralék tehát részletezve: 1891 polgári, 9 urbéri, 1345 váltó- és 1696 büntető-, összesen 4941 ügy.

§§ Emberölés vádja. A jubileumi kiállítás idején történt, hogy egy épülőfélben levő pavillon kupolájáról leessett Böhm Ignác bádogosinas s szörnyet halt. A fiu Steiner Ferenc és Ármint gyárosoknál volt szolgálatban. A bíróság vizsgálatot indított ebben az ügyben s megállapította, hogy Kobukovics János és Zeigmond Károly napszámok mulasztása okozta a fiu vesztét. A tárgyalás folyamán az a feltevés látszott bizonyíthatónak, hogy nem vádoltak, hanem a gyárosok mulasztása okozta a szerencsétlenséget. Az ezen irányban megindított vizsgálat eredménye csakugyan az lett, hogy Steiner Ferencet és Steiner Ármint gondatlanságból okozott emberölés miatt vád alá kellett helyezni. A tárgyalást szeptember hó 13-án tartja meg a törvényszék.

§§ A diák bosszúja. Löbl Ferenc, a homonnai kereskedelmi iskola tanulója megbukott az érettségi vizsgálaton. Ebbe a fatalembert, aki különben az iskola legizmosabb tanulója volt, nem akart beengedni. Bosszút forralt és azt nem is titkolta. Mondogatta a kollegáinak:

— Majd én megtanítom ezeket a tanárokat!

És korbáccsal támadóállásba helyezkedett az iskola kapujában. Ott aztán tovább fenyegetőzött:

— Megkorbácsolom az egész vizsgáló bizottságot, a miniszteri biztostól a pedellusig!

Az emberek komolynak vették a dolgot, mert csoportosulni kezdtek az iskola előtt. De a tanárok is résen voltak s addig nem távoztak, míg rendőri segítség nem érkezett. Haraszthy Miklós főszolgabíró meg akarta engesztelni a haragos ifjút, de amikor nem csillapodott, rendőrökkel vitette el. Löbl azonban nem tudta megbocsátani a főszolgabírónak, hogy nem engedte megkorbácsolni a tanárait s följelentést küldött ellene a belügyminiszterhez és a bírósághoz. A belügyminiszter megdecizte a főszolgabírót s így tett a sátoralja-új helyi törvényszék is, amely hasonlóképpen nem találta megengedhetőnek, hogy a tanítvány kutyakorbáccsal fenyeitse meg tanárait.

§§ Merénylő éjjeli őr. Mellisch Mihály, a solymári festékgár éjjeli őre folyton rézegeskedett. Grüsser György gyárigazgató több ízben megfedte, Mellisch azonban a helyett, hogy megszívlelte volna az intelmeket, halálos gyűlölettel viseltetett az igazgató iránt. Március 9-ikén Grüsser gyárigazgató Terletter Tivadar gyárgondnokkal együtt éjféltájban tért haza a gyárban levő lakására. A kapunál hiába csengettek, mert az őr bent ivott az istállóban Gertheim Márton és Barasch Károly kocsisokkal. A sok csengetést megunva a gyárigazgató és a gondnok a kerítésen másztak be a gyárba. A banyagságáért

Mellisch a gyárigazgató magához hivatva s tudtára adta elbocsátását. A bepálinkázott ember erre dühös szitokokra fakadt s miután több emberrel végtárgyalást folytatott, bejött Budára s itt az Attila-köruton revolvert vásárolt azzal a szándékkal, hogy lelővi Grüsser igazgatót és Terletter gyárgondnokot. Mellisch az irodában előlrántotta rejtett helyen tartott revolverét, rájött Terletterre, akinek két golyó kalapját furta keresztül, a harmadik pedig jobb kulcsontjában akadt meg. Szándékos emberölés büntetének kísérlete miatt helyezték vád alá a március 12-ike óta vizsgálati fogságban levő vádlottat, akinek bűntényében ma tartották meg a végtárgyalást a pestvidéki törvényszéknél Verebely kir. ítélőtáblai bír. elnöke alatt. A vádat dr. Horváth János kir. ügyész képviselte. A tanak terhelt vallomása után a bizonyítási eljárást befejezték s dr. Horváth ügyész mondta el vádbeszédét. A védelem meghallgatása után a törvényszék az ügyészi indítványhoz képest Mellisch Mihályt szándékos emberölés büntetének kísérletéért két és fél évi fegyházra ítélte. Az ítéletről három hónapot kitöltöttek a vizsgálati fogság által. Az elítélt, valamint terhét a közzétett felelősséget jelentették be.

Koszlovsky de Rozsinszky őrgrof.

Budapest, augusztus 29.

Boda István detektív a napokban egy elegánsan öltözött urat tartóztatott le a keleti pályaudvaron. Az előkelő utas eleinte tiltakozott az ilyen eljárás ellen s arra hivatkozott, hogy neki sürgősen Bécsbe kell utaznia.

— Hogy hívják önt? — kérdezte a detektív.
— Koszlovsky de Rozsinszky őrgrof vagyok.
— Őrgrof ur, nagyon sajnálom, de úgy vagyok értesítve, hogy önnek kurtább neve van s egyszerűen Augusztinovic Szeverinnek hívják.

A rendőrségen aztán vallatásra fogták az őrgrof urat. Eleinte két hamis utlevelet is huzott ki a zsebéből s avval próbált kiszabadulni a csávából, később azonban megnyugodott s sorban s bevallotta, hogy ő az a sokat keresett sikkasztó, aki a varsói állampénztárt megdézsmálta.

A rendőrség táviratban értesítette az orosz hatóságot, hogy Augusztinovicot letartóztatta s aztán át kísértette az őrgroft az alkotmány-utcai törvényszékbe, ahol Puscariu vizsgálóbíró fogta vallatásra s egyuttal megindították a kiadatási eljárást. Addig is azonban, míg ezt a bonyodalmas eljárást befejezik, a büntető járásbírószámra kérté tőle az előkelő nevet s a hamis utleveleket.

A szép szál embert pontban tizenkét órakor vezette a börtönőr Nagel bíró elé.

— Mi a neve? — kérdezte tőle a bíró.

— Augusztinovic Szeverin.

— Született?

— Raminyec-Podloviban, Orosz-Lengyelország.

— Hol lakott itt Budapesten?

— Laktam én kérem vagy tíz helyen is.

— Augusztinovic néven írta be magát a vendéglönyvbé?

— Nem. Féltem a büntetéstől s azt hittem, hogy álnév alatt nem ismernek rám.

— Ön két utlevelet is mutatott. Ön volt mindkettő?

— Egyik sem. Az egyiket Koszlovsky Gyulától kaptam még odahaza, a másikat Rozsinszky Romántól itt Budapesten.

— Miért jött ön el hazulról?

— A varsói állampénztárnál ügyosztályfőnök voltam. Az volt a dolgom, hogy a feleknek pénzt utalványozzak ki, én azonban megtartottam az utalványokat s amelyiken száz rubel volt felírva, abból én ezer rubelen utalványt csináltam. Ezt a dolgot már évek óta csinálom s összeszedtem vagy száz-ezer rubelt. Mikor aztán már égett a föld a talpam alatt, megszöktem Varsóból s Magyarországra jöttem. Szegeden feketére festettem öszülő hajamat s szakállamat. Biztosra vettem, hogy itt senki sem ismer rám s ezért volt bátorságom, hogy nyilvános helyeken feltűnést keltő módon költekeztem, főleg Ós-Budavarába jártam, egy este három, négyszáz forintot mulattam el, fiakkon jártam, szóval úgy éltem, hogy akárki őrgrofnak tarthatott. Ez a töredelmes vallomásom. Egyetlen kérdés van csak az urakhoz, büntessenek meg a legsúlyosabban, de ne adjanak ki Oroszországnak, mert a szibériai börtönökre vetnek.

— Most nem a sikkasztás kérdésével foglalkozunk — magyarázta a bíró. Most csak arról van szó, hogy beismeri-e, hogy hamis nevet használt s hamis utlevéllel utazott?

— Ezt beismerem.

— Akkor hát önt a magyar bíróság egy hónapra elzárásra és tíz forint pénzbüntetésre ítéli. Megnyugszik?

— Meg. Csak még egyszer kérem, hogy ne adjanak ki Oroszországnak, inkább magyar honpolgár leszek.

A bíróság udvariasan megköszönte ezt a megítélt ajánlatot, de kijelentette, hogy legmélyebb sajnálatára nem teljesítheti a kérést, mert már értesítették az orosz hatóságot. Addig azonban, míg a kiadatási eljárás nincs befejezve, szívesen látják magyar rab-kosztan az orosz őrgroft.

TÁVIRATOK

Ezüstmenyegző a cári családban.

Pétervár, augusztus 29. Vladimir nagyherceg és felesége ezüstmenyegzője alkalmából a cserkoje-szelei cári palota kápolnájában tegnap hálaadó istentisztelet volt, amelyben résztvett a cári pár, a nagyhercegek és a nagyhercegnők. A külföldről a következő fejedelmi személyek és más vendégek voltak jelen: Mária mecklenburg-schwerini özvegy nagyhercegné, Pál Frigyes és János Albert mecklenburg-schwerini hercegek, továbbá a 12. thüringiai huszárezrednek és a 14. osztrák-magyar huszárezrednek a küldöttségei, amely ezredeknek a nagyherceg a tulajdonosa. Az istentisztelet után déjeuner volt, amelyben résztvett a cári pár és az istentiszteleten jelen volt vendégek. Az ünneplő nagyhercegi pár számos üdvözlő táviratot kapott.

A porosz csatorna-kérdés.

Berlin, augusztus 29. Az országgyűlés mai záróülésén Hohentlohe herceg birodalmi kancellár a kormány nevében megköszönte az országgyűlésnek odaadó munkásságát, másfelől azonban sajnálta, hogy a csatorna-tervezet nem nyerte meg a képviselők hozzájárulását. A kormány törhellenül ragaszkodik a nagy műhöz és bizik benne, hogy a csatorna szükségességéről való meggyőződés egyre nagyobb tért fog hódítani a nép körében és hogy már a legközelebbi ülészekon sikerülni fog meggyőzésre jutni az országgyűléssel. A kancellár beszédével az ülészekon véget ért.

Tüntetés Csehországban.

Hohenelbe, augusztus 29. A tegnapi tüntetések következtében katonai karhatalmat kértek. Ma este két század ide érkezett Münchengrätzből. Eddig a rendet nem zavarták meg.

Enciklika az antisemitizmus ellen.

Róma, augusztus 29. Beavatott körökből jelentik, hogy a pápa a szent esztendőben enciklikát akar kiadni az antisemitizmus ellen. A vatikánban mindent elkövetnek, hogy a pápától a szándékától eltérítsék.

Kitiltott ujság.

Bécs, augusztus 29. A Münchener Neueste Nachrichten postai szállítást a Reichsrathban képviselt királyságokban és tartományokban megtiltották.

Olasz tisztek küldetése.

Trieszt, augusztus 29. Az Edinost jelenti, hogy néhány nap előtt hét olasz vezérkari tiszet bejárta a tengerpartot és Krajnát. Titkos küldetésükről illetékes helyen csak később szereztek tudomást.

Transzvál.

Pretória, augusztus 29. Chamberlain beszéde itt nem keltett nagyobb izgatottságot. Krüger a beszédre úgy nyilatkozott, hogy nem tudja, helyesen vagy tévesen közölték-e. Ha Chamberlain közvetlenül hozzá fordul, fontolóra veszi szavait s akkor tudni fogja, mit válaszoljon neki.

Fokváros, augusztus 29. Johannesburgból azt jelentik, hogy Transzválban nagyon pesszimistikus a hangulat. A kormány a legnagyobb energiával készülődik, hogy az Angliával fennforgó ügyet fegyveres uton intézze el. A burok közt fegyvert és hadianyagot osztanak szét. A tábornokok naponként tanácskoznak a haderő felállításáról s az egyes csapatok vezetéséről.

Berlin, augusztus 29. Az angol-transzváli konfliktusról nagyon rossz hírek érkeznek. Anglia nagyon komolyan folytatja a háborus készülődést és mentül tovább tart a mostani zavar, annál veszedelemesebb lesz a helyzet.

London, augusztus 29. A Timesnak jelentik Fokvárosból tegnapelőtti kelettel: A kereskedői körök nagyon nyugtalanok a válság megoldásának halogatása miatt. A kereskedelem pang. A kereskedők visszatartják áruikat a kikötőkben, mert nem akarják kitenni a veszteség lehetőségének. Ugyancsak a Times azt írja, hogy alapos az a fülteves, hogy a hadügyminisztériumban a legutóbbi napokban véglegesen megállapodtak arra nézve, milyen irányt kell a Transvaallal való szakitás esetén kiküldött expedícióknak követniük.

Az oroszországi pestis.

Fétevár, augusztus 29. A hivatalos lap jelenti: E hó 8-iki jelentés szerint Kolobovka faluban (zarevi kerület, asztrákani kormányzóság) 21 haláleset fordult elő a tüdőgyulladásnak (pneumonia) valamely súlyos neme következtében. Azóta még két haláleset fordult elő, három beteg pedig orvosi kezelés alatt áll. Az utolsó hét nap alatt újabb megbetegedés egyáltalán nem fordult elő. A körülbelül 4000 lakost számláló falu közegészségi állapota teljesen megnyugtató. A jelzett betegség sem valamely szomszéd községben, sem más községben nem lépett föl.

Bűnbánó új-törökök.

Konstantinápoly, augusztus 29. Ahmed Dzaleddin pasa, a titkos rendőrség főnöke, visszatért Svájcban, Franciaországban és Hollandiában tett hosszabb utazásáról és magával hozott új-törököket és egy örményt, akik mindannyian tagjai voltak a forradalmi bizottságnak. Teljes bűnboosánat kikötésével mindezek teljesen alávették magukat. A pasának ez a sikere rengeteg pénzbe kerülhetett, egyuttal azonban azt tanúsítja, hogy az új-törökök mozgalmá mindinkább veszt jelentőségéből és már csak a vezérek folytatják, akik kegyelemre nem számíthatnak.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, augusztus 29. (Gabonapiac.) Amerika hanyatlása miatt lanyhult a hangulat. A buza szállítási ára körülbelül 1¼ márkával, a rozsé körülbelül ¼ márkával olcsóbb. Zab bányadt. Zárlatkor a hangulat ismét megszilárdult kissé. Buza és rozs körülbelül ½ márkát visszanyert előbbi árából. Az idő változó.

Berlin, augusztus 29. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. Négy százezer magyar aranyárjádék —. —. Magyar koronajárjádék —. —. Osztrák hitelrészvény 240.90. Osztrák-magyar államvasut 149.50. Déli vasut 82.50. Északnyugati vasut —. —. Elbavölgyi vasut —. —. Orosz bankjegyek készpénz 216.60. Buschtiehradi —. —. Orosz bankjegy —. —. (Ultimo.) Lombard —. —.

Frankfurt, augusztus 29. Árfolyamok augusztusra. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 240. —. Osztrák-magyar államvasut 148.20. Déli vasut 33.30. Osztrák aranyárjádék —. —. Olasz járjádék 92.65. Laura-kohó 266.60. Harpeni 198.50. Discont 195. —. Alpési —. —. Bécsi bankkegyesület —. —. Nyugodt.

New York, augusztus 29. Liszt helyben 2.65. Buza augusztusra —. —, szeptemberre 73¾, decemberre 77. ¼, Tengeri augusztusra 37. —.

Chicago, augusztus 29. Buza augusztusra 70. —. Tengeri augusztusra 30. 7/8.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

94.344. sz. előfizető. Annak a népszimű-pályázatnak a határideje, amely iránt ön érdeklődik, már lejárt s már a pályázat eredményének kihirdetésére készülnek. Ettől a pályázattól tehát már elkésett.

R. M. A hadbírósgát ítélete az ugynevezett felülvizsgáló bizottsághoz megfelelőbbhez. A végleges ítélet joghatályát az elnök kegyelme igen is felüggesztheti.

Budapesti Napló

részére

Apró hirdetéseket

Előfizetéseket

elfogadnak a következő lapelárusító helyeken:

Breuer Nővérek, Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarok.

Adler Leóna, Lipót-körút.

Posch József, Váci-körút 30.

Öz. Véber Vimosné, Váci-körút 15.

Feldmann Mórné, Marokkó-utca 1.

Mosch utóda, Dorottya-u. 2. Magy. király-szálló.

Kürtly Kálmáné, Harmincad-utca 1.

Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.

Redlich Szidónia, Király-utca 59.

Benda Józsefné, Andrássy-ut 50. Oktogon.

Deutscher Miksané, Andrássy-u. 88.

Schneller Mórné, Dob-utca és Károly-körút sarok.

Sopronyi V., dohány-nagyterésde. Kerepesi-ut 1.

Öz. Hallada Anna, Múzeum-körút 10.

Szántó Mór, Kecskeméti-utca és Kálvin-tér sarok.

Deutsch Julia, József-körút 50, Baross-utca sarok.

KÜLÖNFÉLÉK.

Első veszteség.

— Zoltán Vilmos fordítása. —

Napjait ki hozza vissza
A legelső szerelemnek,
Vissza oh ki hoz belőle
Csak egy órát is nekem!

Fáj sebem, a mély, a dőre,
S uj panaszszal bús szívemnek
Boldogságát temetem.

Oh ki hozza újra vissza
Azt a szép időt nekem!

Goethe.

Ujkori haruspexek.

Az egész európai sajtót foglalkoztató, nevezetesen felfedezés nyomára jöttek a francia fiziologusok. Tegnap még avval a hírrel rendítették meg a világot, hogy az időjárás változásából lehet következtetni az emberi kedély hullámzásaira, ma már tulicítáják ezeket a jámbor felfedezőket is s az újabb haruspexek az emberek nevésebből következtetnek a szellemükre.

Minálunk már évtizedek óta ismert jellemhámozás az, hogy miként lehet megismerni a pápistákat, a szivarra gyújtásról. A francia recipe szerint most csak arra kell ügyelni, hogy az ember nevéseben melyik magánhangzó hallatszik leggyakrabban. Mert aki például közönséges, filiszter módra ugy nevet, hogy folyton: ha-ha-hát mond, az becsületes, nyiltszívű ember ugyan, de semmiféle szellemi kvalitással nem bír.

Miután az európai uralkodók jellemét kormányzati tényeikből kihámozni nem lehet, a művésznők karakterét pedig minden másból meg lehet ítélni, csak művészi tényeikből nem, — az új kulcs szerint a következő világrendítő, nagy leleplezések birtokába jutunk.

Az e hangú császár.

Vilmos német császár nevéseben erősen hangzik az e, amiből világosan következik, hogy a francia tudósok szerint a német császár flegmatikus és melankolikus. Talál megjegyzés! Nem kell-e flegma abhoz, hogy a császár szótlánul túrje a francia rágalmakat?

A veszélyesek.

A nevető káté második paragrafusára szerint a walesi herceg és a bajor Luitpold veszedelmesek. Csodálatos, hogy az emberek olyanközül mernék menni hozzájuk, mert hisz ők u hangzóval nevetnek. Aki

pedig u-val nevet, az emberevő, embergyűlölő. A walesi hercegnek meg is írták ezt a prognózist, amire ő akkorát nevetett, hogy minden magánhangzót tisztán ki lehetett venni a hangjából. Luitpold ellenben csendesen mosolygott — egy magánhangzó sem csengett a hangjában.

A kis, i-s királyok.

Ebbe a klasszisba tartoznak: Ő felsége Umberto olasz király, Sándor szerb király, Milán, Károly Románia király. Az i hangú nevetőkről úgy szól a haruspexek véleménye, hogy azok gyermekét kedélyek, szolgálatkészek, s féltékeny meghuzódók. Ha még minden malícia nélkül azt is megjegyezzük, hogy Milán király i-s nevése az á hangzóba megy át s hogy minden ilyen diftongus után a hasára üt, tiszta dolog, hogy a haruspexek találmánya telve van szemtelen gyanúsítással.

Moltke és Bismarck csendesen nevettek. Rendszeren egymásra néztek s mosolyogtak. Ők maguk is haruspexek voltak s csak annyiban különböztek a római bélijósoktól, hogy ők meg nem tudták állni nevetés nélkül, ha egymásra pillantottak.

Az asszonyok.

Az olasz királyné csak mosolyog, sohasem vesződik a magánhangzókkal, az angol királynő ellenben kicsücsöríti a száját, háromszor egymásután szakgatott hangot hallat s végül az a hangzóval végzi nevetését. Ha az angol királynő a színházban nevet, a színészek addig halgatnak, amíg a királynő újra elkomolyodik. A kis holland királynő kizárólag azért nevet, hogy hü alattvalói megláthassák fehér, villogó fogait. Mire odaér, hogy a méregfogait is megmutathatja, akkorra mindegy lesz, hogy a magánhangzók közül melyik esendül meg a hangjában. A szinpad királynői közül Réjane asszony nevése a legérdekesebb. Ugy mondják, hogy a kacagásában regények és szerelmi történetek vannak elrejtve. Yvette Gilbert minden nemzet nevéseinek a jellemzőjét ismeri s a nevéseben melódiaik esendülnek meg. Wolter Sarolta is a fogai miatt nevetett. Odilon még szerelmet sem tud vallani a nélkül, hogy előbb édes kacagást ne hallatna, de Sorma Ágnes jóval felette áll nevése dolgában, mert azon kívül, hogy ő is édesen kacag, még természetes is a hangja.

— Humboldt Szipériában. Hetven esztendővel ezelőtt 1829-ben Humboldt Sándor Szipériát utazta be. Kitérő ajánlólevelet vitt a pétervári kormánytól, de azért ezek a levelek nem mentették meg őt attól, hogy tulbuzgó orosz hivatalnokok bizalmatlanul figyeljék. Eljutott többek között Isin városába Tobolszk kormányzóságba, hogy ott csillagászati megfigyeléseket tegyen. Ott annyira gyanusnak tűnt fel a város akkori rendőrfőnökének és egyebekben is a vá-

ros főemberének, hogy ez rögtön a következő jelentést küldötte főnökének, Szipéria fő kormányzójának.

Néhány nappal ezelőtt egy Humboldt nevű német érkezett ide. Nem magas, sovány, külsőre jelentéktelen, de a mellett fontoskodó és Excellenciától levele van, amelyben utasítani méltóztatik engem, hogy udvariasan viselkedjem iránta. Én hát a megfelelő tisztelettel fogadtam, meg kell azonban jegyeznem, hogy a személye nekem gyanusnak s veszedelmesnek tetszik. Kezdetből fogva nem tetszett nekem. Nagyon sokat beszél s rá sem hederít a vendégszeretetre s a város legfőbb hivatalos személyeit figyelmére sem méltatva, lengyelekkel és más politikai gonosztevőkkel érintkezik, akik itt a felügyeletem alatt vannak. Bátorodom Excellenciádnak jelenteni, hogy ezekkel a politikai gonosztevőkkel való érintkezése a figyelmemet el nem kerüli, különösen azóta, hogy hosszas tárgyalások után éjszakánként a város mellett lévő halomra megy. Kiepeltek oda egy ládát, kivettek belőle valami készüléket, amelynek hosszu cső alakja van. Miután ezt a csövet három lábra állították, a német a város felé irányította, s sorban mind oda léptek és megnézték, vajjon jól van-e irányítva. Ebben én a városra nézve nagy veszedelmet sejtettem meg, mivel a város egészen fából van, azért őjrátatot küldtem a halomhoz töltött fegyverekkel, hogy szemmel tartsa a németet s állandóan megfigyeljék. Mindent külön futárral jelentve Excellenciádnak, kérek további utasításokat, s felhasználom az alkalmat, hogy Excellenciád előtt a cár és haza iránt való hűségemet és hódolatomat fejezzem ki mint becsületes orosz, s már husz esztendő óta szolgálatban lévő tiszt.

A derék muszka, aki Humboldt teleszkopját pokolgépnak nézte, erre a jelentésére nem kapott újabb utasításokat.

— Férfiak karperecviselése. Rövid idő óta erősen terjed a férfiak között a karperecviselés. Ezt a divatot már többször felkapták s a legutóbbi alkalommal különösen fejedelmi személyiségek viselték szívesen a karperecet. A velszi herceg néha-néha egy aranyabroncsot visel, amely valamikor a szerencsétlen Miksa mexikói császára volt. Az angol trónörökös öcséje, a szász-köburgi herceg csak nagyon ritkán látható egy keskeny aranyabroncs nélkül, amely bal csuklójához simul. Azonkívül állítólag állandóan egy aranyló van a nyakán. Az elhunyt Albany herceg, akit különben nem ismertek valami nagyon babonásnak, meg volt győződve arról, hogy az a karperec, amelyet egy pillanatra sem tett le, szerencsét hoz rá. Rudolf trónörökös tömör láncot viselt, azonkívül egy szoroson a csuklójához simuló abroncsot. Umberto király balkarján szintén ott van gyakran egy arany pereg. Az osztrák tengerészek között is nagyon el van terjedve a karperecviselés divatja. Karpereceiket, amelyekbe bele van vésvé Szent Péter képe, szerencsehozóknak tartják.

REGÉNY.

Grubbe Mária.

(18)

— Dán regény. —

Irtá: JACOBSEN J. P.

Ha azt mondta volna, hogy: ime itt van a gyűrűd, vedd vissza, menj el, szabad vagy, nem köt többé a szavad, ugy Frederik Ulrik a lábához borult volna s megküzdött volna érte a királyok haragjával is. De ez a lány nem volt ilyen kegyes. Ő meg akarta rántani azt a láncot, amely Frederik Ulrikot hozzá fűzte. — Nagyon okos lány volt, nagyon is okos. Frederik Ulrik legszívesebben azt tette volna, hogy nekiugrik ennek a leánynak, megmarkolja a hófehér nyakát s kiszorítja azon az igazságot. Bizonyos akart lenni a dolgában. Egy darabig türtöztette magát s mosolyogva mondta: — Igaz, tudom — de hisz csak tréfáltam.

Zsófia nvugtalanul nézett rá, tudta, hogy nem volt tréfa. Miért nem jön most közelebb, ha csak tréfa volt? Miért nem csókolja meg? Miért áll még mindig ott az árnyékban? Csak szembe nézhetne vele! Nem, nem! Ez nem volt tréfa, komolyan könyörgött s komolyan el akart szakadni tőle. De jól felelt-e? Miért nem mondta inkább azt, hogy: mehetsz!

— Frederik Ulrik — mondta — csak a gyermekünkre gondoltam; de ha már nem szeretsz, ugy menj, siess! A boldogságodat nem zavarom meg, nem tartlak vissza, menj el s légy boldog nélkülem.

— Hát még most sem érted, hogy tréfa volt az egész? Hát felteszed-e rólam, hogy visszakösd a szavam? Azt hiszed-e, hogy szégyenkezve fogok kionsónni onnan. ahova nvilt aiton

léptem be? Kiégne a szemem, valahányszor rád gondolnék!

Frederik Ulrik hitte azt, amit mondott. Ha ez a lány ugy szerette volna, mint ahogy ő szerette ezt a lányt, akkor elment volna. De így?... Zsófia hozzá lépett s fejét a mellére hajtvá zokogott.

— Isten veled! — mondta. — Eredj! Menj! Ha csak egy szál haj kéne ahhoz, hogy magamhoz fűztelek, akkor sem maraszalnálak.

Frederik Ulrik türelmetlenül rázta a fejét. — Angyalom — mondta s kibontakozott az ölelő karokból. Ne játszszunk most s nekinezünk egymást gyermekes játékokkal.

Tartozom magamnak avval az elégtétellel, hogy hitvesemmé tegyelek. Sietnem kell a megoldással s azért egypár nap mulva egybe kell kelniünk. Az embereket azonban nem jó felizgatni s a szenvedélyeknek csak a botorság nyujt újabb táplálékot, elhatároztam tehát, hogy esküvőnket titokban fogjuk megtartani.

Zsófia nem mert ellenkezni. Bólintott a fejével s aztán azt kérdezte, hogy hol fognak találkozni.

Mikor Frederik Ulrik a kertbe ért, a holdat sűrű felhők takarták; a sötét égből egypár esőcsepp hullott. A körülfekvő házak udvaráról a kakas kukorékolása hallatszott, ami azonban nem zavarta Dániel ur édes álmait.

Egy hét mulva valami szegény pap összedadta Frederik Ulrikot és Urne Zsófiát. A dolog azonban nem maradt titokban, mert alig egy hét mulva a királynő ebben az ügyben beszélt a királyllyal, aki semmiesnek mondta ki Frederik Ulrik házasságát és Zsófia kisasszonyt szülői beleegyezéssel az itzehoei zárdába küldte.

Frederik Ulrik még csak kísérletet sem tett, hogy a dolgok menetén változtasson; elkeserítették ugyan, de fáradtan és lomhán fordult el azoktól a dolgoktól, melyeken — az ő hite szerint — amugy sem lehet már segíteni. Alig mult nap, hogy részeg ne lett volna s legkedvesebb mulatsága az volt, hogy részegeskedő társainak

siránkozva és jajveszékelve beszélhetett mindama boldogságról, melyet el kellett dojni magától. Aztán a lemondás tompa hangján beszélte közeleg haláláról s egyre azt jósolta, hogy megtört szívet nemsokára kiviszik az örök gyógyulás helyére, ahol az ember fekete pihére hajtja a fejét.

A király megszokálta Frederik Ulrik életmódját s megbizta, hogy a hollandi csapatokkal együtt Fünenbe menjen. Frederik engedelmessé lett, de már októberben ismét visszajött. Azt jelentette a királynak, hogy Nyborgnál megverte az ellenséget. A király hát megbocsátott neki, lovassági ezredesnek nevezte ki s szívesen látta az udvar körében.

HETEDIK FEJEZET.

Grubbe Mária most tizenhét éves. Azon a napon, mikor Ulrik Kristián halalos ágától elrohant, szobáckájába menekült s kétségbeesetten járt ott fel s alá, kezeit tördelte, mintha nagy fájdalmak gyötörnék. Lucie lélekszakadva rohant Rigice néniért s az Isten szerelmére kérte, hogy jöjjön fel a kisasszony szobájába, mert ő azon a nézetben van, hogy Máriaéknak a belső részeiben megrepedt valamije. Rigice néni fel is sietett, de egy szót sem birt Máriaól kicikarni. A kisasszony a földre vetette magát, arcát a kék vánkósába temette s Rigice néni minden kérdésére mindössze annyit mondott, hogy haza akar menni, hogy itt már nincs maradása. Rigice néni elképedt ezen a beszéden s nevelési elvei kifolyásaképpen alaposan megverte Máriaót, Luciet pedig jól megszidta azért, hogy ostoba fecsegésével ugy megijesztette és felháborította. Miután ily módon Rigice néni megoldotta a kérdést, távozott a szobából.

Mária nem vette zokon, hogy megverték. Ha szerelme boldog napjaiban fenyegették volna meg ilyen módon, boldogtalannak érezte volna magát. Most azonban közömbös volt rá nézve minden, minden reménye, minden önzete elfonnyadt abban az egy rettenetes órában. Eszébe

— **Amerika drágakövei.** Amerikában a gyémántkereskedeleim óriási arányokat öltött. Az Egyesült-Államok földtani intézetének szakértő-ügynöke 160.290 dollár teszti az elmúlt év gyémánttermelését, míg 1897-ben 186.675 dollár értékű gyémántot nyertek. A jelentés fölemlíti, hogy Mokolunna (California) mellett a kutatások alkalmával eddig még nem látott tisztaságú és szokatlan nagyságú hegyikristályok kerültek elő, s melyek a nagyrabecsült japáni hegyikristályokkal majdnem egyenértékűek s amelyeket az ottani műcsiszolók hét hüvelyk átmérőjű darabokban vágának. A ferguscounty-i (Montevideo) szafírnyák szintén elég szép eredményt értek el az elmúlt évben; két karátig terjedő gyönyörű köveket találtak ott. New-Mexikóban és Nevadában türkiezet bányásznak. Zöld és egyéb színű ritka szép turmalinokat Paris-Hill (Mexikó) és Haddam Neck (Connecticut) mellett találnak. A magyar eredetű opál és egyéb modern félnemeskövek kereslete szintén emelkedett. Hasonlóan fokozódott a nyers és készrűlt gyémántok bevitelére is és az ékszerész-ipar a nemzeti közvagyon gyarapodásával arányban hatalmasan fellendült, jóllehet a gyémántok ára az utolsó időben mintegy huszonöt perccel emelkedett. Az áremelkedést előre sejtve, az amerikaiak már előzőleg nagyobb bevásárlásokat tettek. A bevétel folyó évi június havában 2.100.000 dollárra rugott, tehát majdnem háromszorosát tette a múlt év hasonló időszakában behozott áru értékének. Angliából jelentések érkeztek, hogy a De Beers gyémántmezők nem jövedelmeznek annyit, mint azelőtt és hogy a délafrikai gyémántmezők termelése is csökken. Minthogy eddig még egybeült nem akadtak gyémántmezőkre, az angol szindikátus jónak látja az áruk emelését, hogy ezáltal a bekövetkező áruhiányt ellensúlyozza. Ez a szindikátus most mintegy négy millió font értékű gyémántot hozott a piacra. A szindikátus jövedelme az utolsó évben 2.134.000 fontot tett, amiből negyven százalék osztalék. Szeptember hónapra további áremelkedés várható.

— **Carmen Sylva és az amerikai nők.** Erzsébet román királynőnek nemrég megjelent legújabb könyvében, amelynek a címe *Egy királyné gondolatai a következő sorok is olvashatók:*

Abban a nőben, aki mindig azon panaszkodik, hogy nem ért meg, nincs meg az a képesség, hogy másokat megértse. Ha egy nő odaajándékozta magát egy férfinak, azt hiszi, hogy az egész világot adta neki, pedig ő csak új játékszert lát benne. Megköveznék azt a nőt, aki egy férfi moralját a magáévá próbálná tenni.

Egy amerikai hölgy foglalkozott ezzel a könyvvel és egy érdekes cikkben felelt is rá. Ime az a rész, amely a fönt közölt sorokra vonatkozik:

A költő-királynénak itt kellene élni egy ideig

jutott, hogy egyszer a tjelei birtokon a szolgák agyonhajigáltak egy kutyát, mert betévedt a baromfiudvarba; a kutya hol ide, hol oda szaladt kinyújtva, felülről nem menekülhetett, mert a kerítés magas volt. Az egyik kő az oldalát sebezte meg, a másik a nyakát s Mária emlékezett rá, hogy minden egyes kő láttára azért könyörgött az istenhez, hogy bárcsak agyon dobnák már s hogy bárcsak meg volna már váltva rettenetes kínjaitól. S most ő is úgy volt, mint a szegény Diana s minden szenvedést, minden keserűséget azzal a gondolattal tűrt el, hogy hát ha ez lesz az, mely őt megváltja kínjaitól. A kegyelemdőfés volt egyetlen reménye s egyetlen vágya. Oh, ha minden nagyságnak ilyen a vége: ilyen szolgál, gyáva nyüzörgés, ilyen térdelő félelem, ilyen kishitű örület — akkor nincs nagyság ezen a világon! Az a hős, akiről ő álmodott, pengő sarkantyúval s vigan lovagolt ki a halálkapuján; az a hős nem félt s nem meresztette megüvegesedett szeméit szertelen félelmében s remegő ajka nem mormogott imádságot. Nincsenek hát olyan sugárzó, ragyogó alakok, akikhez imádatlalt lehet közeledni, nincs olyan nap, melynek sugaraitól megvakul, aki belenéz. Szürke és fáradt a világ, — minden szürke és minden kietlen, feneketlen köznapiság, határtalan egyformaság az egész élet.

Kezdetben így gondolkodott. Mintha egy röpke órára esodás, tarka álomvilágba költözött volna, amelynek éltető, meleg levegőjén egész lénye úgy kinyílt, mint valami esodás délszaki növény; mintha minden porúsábol meleg nap-sugár és illat áradt volna. Most vége volt mindennek. Újra terméketlen volt a lelke, újra szegény, megdermesztette a hideg, s hideg volt a világ s fagyaszto hidegek az emberek.

A biblia adta meg a vigasztalást. Azelőtt gyakran ajánlották neki a szent könyvek vigasztalását, de ő mindenkor megvetette, mert a szigorú tanításokban nem lelt megnyugvást s a világ nyomoráról s a földi dolgok hiu voltáról való oktatásokban nem akart hinn. Egyetlen egy könyv azonban mégis csak ked-

köztünk, akkor aztán nem mondaná, hogy a nőt ilyen kevéssé becsülik. Igaz, hogy amikor a nő a férfit boldogítja a szívével, azt hiszi, hogy az egész világot adta neki. Nemosak az egész földet adja neki, hanem ráadásul még vagy a legmagasabb menyországot, vagy a legmélyebb poklot. Ha annak a férfinak elvei vannak s melegen tud érezni, akkor a kapott ajándéknak az értékét meg is fogja tudni becsülni. Carmen Sylva egy rég eltűnt éráról beszél, ha azt mondja, hogy a férfi a nőt csak mint játékszert tekinti. Az a vigyázatlan férfi, aki erre vállalkozik, csakhamar belátja, hogy ugyancsak veszedelmes dologba fogott bele. Mert ha egy nő annak a tudatára ébred, hogy nem egyéb csakugyan játékszernél egy férfi kezében, akkor van annyi ereje, hogy újra felküzdje magát és másodsor nem fogja már tűrni, hogy játszanak vele. Annak az időnek, amikor a csalódott szerelem megtört szívet, kétségbeesést és halált jelentett egy leányra nézve, vége van már régóta. A nő jellem szilárd és erős lett. Erzsébet királyné azt mondja továbbá, hogy megköveznék azt az asszonyt, aki egy férfi moralját a magáévá tenné. A szerzőnőnek hozzá kellett volna tennie, hogy mindenütt megköveznék, kivéve Páris és New Yorkot. Ezekben a városokban minden férfi számára, akinek multja van, találnak nőt, akinek multja, jelene és jövője van és ezeket a hölgyeket inkább elhalmozzák virággal, mint kövekkel. Sok igazság van azonban a fenséges költőnőnek abban a mondásában, hogy az a nő, akit nem értenek meg, nem ért meg másokat sem. Egy meg nem értett nőben mindig sok az önzés, amely képtelenné teszi, hogy felebarátjának a javáért csak a legesekélyebb faradozás is elviselje. A teljesen önzetlen nőt még az is megérti, aki teljesen együgyűnek tartja.

— **Kecsekabak a kaszárnyában.** A berlini Sándor-ezred kaszárnyájában élt egy ideig egy derék kecskekab. Egyik tiszté volt, s a legénység nagy öröme a legboldobabb ugrádozásokat vitte véghez. Legutóbb azonban sajtáságos tünetek mutatkoztak a bolondos állaton. Valósággal megvadult és miután végül már enni sem akart, a kaszárnyában fájó szívvel arra határoztak el magokat, hogy eladják. Egy mészáros vette meg és rögtön le is vágta. Akkor kitént, hogy a fél esztendő kecskekab, amelynek összes súlya ötvenhat font volt, három font ölmot cipelt a gyomrában és pedig elhasznált és ép patronok alakjában. Voltak azonkívül a nevezetes gyomorban szögek is, köztük három hüvelyk hosszúak. A mészáros mindezeket a bolmikat visszavitte a kaszárnyába, hogy a katonák ámuljanak.

— **Térkép — drágakövekből.** A pétervári drágaköveskereskedők és ékszerészek a párisi világkiállításra eredeti dolgot küldenek. Kiállítják Francia-

ves volt előtte is. János könyvét ő is szerette. Sohasesm fáradt el Jeruzsálem isteni szépségeinek bálulatába, a legaróbb részletéig maga elé képzelte a szent várost, végig ment a legkisebb utcákon s benézett minden ház kapuján; szivesen nézte a sárdísz és berill, krizopráz és jácintkövek sugárzó pompáját, megnyugodott a gyöngykapuk árnyékában s az utcák szinarányába bálulta meg tükörképét. Sokszor gondolt arra is, hogy ugyan miképpen viselkedne Rigiee néni, meg Lucie meg ők valamennyien, ha az Ur anyala kiöntené rájuk a harag serlegét. Nem fáradt el soha, ha munkaközben hosszú passzió-éneket dudolt, ha pedig nem volt munkája, úgy egyre imádkozott, mert kívülről tudta az „Imaláné” és „A tizenkét istenes hónap” című imádságos könyveket.

E vallásosságban azonban az önértetnek jutott a legnagyobb szerepe; mert ámbátor nagy vágyakozás volt szívében Isten iránt, mégis az a gondolat hajszolta őt leginkább az ájtatossághoz s a vallási gyakorlatokhoz, hogy azt remélte, hogy ily módon a jámborok között, a mennyországban a legelső közt lesz. Egész eszejárását megfordították a dolgok, zárkózottá és embergülvővé lett. Még külseje is változott: lesoványodott, halovány lett, szeméi erősebben égtek. Mindez természetesen is volt, mert éjelenként az Apokalipszis minden rémei elvonultak előtte s nap-hosszat egyből sem gondolkodott, mint az élet szomorúságairól. Esténként valami misztikus önkínzási vágya támadt s meztelenül a padlóra vetette magát s addig hempergett ott, míg a hideg egészen megdermesztette tagjait.

Kopenhágában ezalatt nagy volt a vigság, muzsikaszó járta egész nap. A svéd visszavonult. Ugyanekkor történt, hogy Rigiee néni hangulatában is némi változások estek, mert egy napon az öreg asszony valami szabókisasszony kíséretében lépett Mária szobájába s telehánnya az asztalt azokkal a ruhákkal és kalapokkal, melyeket Mária édesanyjától örökölt.

(Folytatása következik.)

ország kőbe vésett és drágakövekkel kirakott térképét. A nagyobb városok helyét egy-egy gyémánt jelzi, a kisebb városokat smaragd, rubin, topáz és más drágakő, a folyók türkizzel vannak megjelölve.

KÖZGAZDASÁG.

Fizetésképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésképtelenségeket jelenti: *Gourik* Gerő kereskedő *Cs. Menaság*, *Rattler* Izidor *Grorzyoc*, *Rubinstein* Kálmán *Stanislaw*, *Hurdalek* Ottokar kereskedő *Roth-Kosteletz*, *Unger* Simon be nem jegyzett kereskedő *Krakó*, *Thoma* Grigorin kereskedő *Braila*, *Güntschl* Hermann *Bécs*, *Mayer* Ferenc kisműves *Prága*, *Kubicsek* József kereskedő *Okrisko*, *Csillag* Manó kereskedő *Kolozsvár*.

Szeszárak. A kontingens nyersesz ár Budapestben pénzben 19.25 frt, áruban 19.75 frt, Bécsben 20.— frt, illetve 20.40 frt.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1899. augusztus 29-én. Készlet 42 darab. Erkezett 788 darab. Összesen: 830 darab. Eladott 763 darab. Maradt 67 darab. — *Napi árak:* 120—180 kgr. sulyban 43—44 krajcár, 220—280 kgr. sulyban 43—44½—krajcár, 320—380 kgr. sulyban 43—44 krajcár. Öreg nehéz páronként 400—500 kilos 40—krajcár. Malacok 42 krajcár kilónként. A vásár hangulata élénk volt.

Bécsi sertésvásár. A st.-mári központi vásár-csarnokban ma megtartott sertésvásáron bejelentettek: 10.768 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak: 4999 darab fiatal sertést, 6563 darab magyár hizott sertést, — nehéz sertést, összesen 10.662 darabot. Nagy felhajtás, lanyha irányzat.

Jegyzések: kgknt élő sulyban (a fogyasztási adót nem számítva) első rendű sertés 37—38 kr, kivételesen 39 krajcár, középminőségű sertés 35—37—krajcár, könnyű sertés 35—37 krajcár fiatal sertés 34—43 krajcár.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, augusztus 29.

Jó kínálat mellett nyugodt hangulatban nyílt meg a buzaüzlet. A waggonáru eleinte tartott áron került forgalomba, utóbb azonban megszilárdult az irányzat és hajórakományokért 5 krajcárral magasabb árakat fizettek. Az összes forgalom 35.000 métermázsát tett.

Rozsban kedvező volt a hangulat és 2100 métermázsára került eladásra.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 1000 mm. 81 k. 8 frt 80 kr, 900 mm. 81-5 k. 8 frt 72½ kr, 150 mm. 81 k. 8 frt 70 kr, 200 mm. 81 k. 8 frt 70 kr, 200 mm. 81 k. 8 frt 77½ kr, 1000 mm. 80 k. 8 frt 80 kr, 200 mm. 79-5 k. 8 frt 80 kr, 1000 mm. 80 k. 8 frt 60 kr, 400 mm. 80 k. 8 frt 55 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 40 kr, 100 mm. 77 k. 8 frt 40 kr, 100 mm. 80-5 k. 8 frt 55 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 80-2 k. 8 frt 62 kr, 100 mm. 81 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 80 k. 3 frt 40 kr, 100 mm. 80-4 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 40 kr, 600 mm. 80 k. 8 frt 55 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 62½ kr, 300 mm. 80 k. 8 frt 60 kr, 200 mm. 79-5 k. 8 frt 80 kr, 1000 mm. 79 k. 8 frt 70 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 70 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 40 kr, 100 mm. 79-5 k. 8 frt 70 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 55 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 80 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 50 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 45 kr, 200 mm. 79 k. 8 frt 60 kr, 400 mm. 79 k. 8 frt 65 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 65 kr, 600 mm. 79-5 k. 8 frt 70 kr, 500 mm. 79 k. 8 frt 70 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 70 kr, 300 mm. 79 k. 8 frt 60 kr, 400 mm. 79-5 k. 8 frt 60 kr, 150 mm. 79 k. 8 frt 70 kr, 100 mm. 79-2 k. 8 frt 45 kr, 100 mm. 78-3 k. 8 frt 62½ kr, 200 mm. 78-5 k. 8 frt 42½ kr, 100 mm. 78-3 k. 8 frt 47½ kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 35 kr, 100 mm. 78-8 k. 8 frt 65 kr, 100 mm. 78-5 k. 8 frt 45 kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 40 kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 45 kr, 100 mm. 78-7 k. 8 frt 35 kr, 200 mm. 78-1 k. 8 frt 40 kr, 150 mm. 78-8 k. 8 frt 20 kr, 50 mm. 75 k. 8 frt 20 kr, 100 mm. 77 k. 8 frt 25 kr, 100 mm. 77 k. 8 frt 20 kr, 100 mm. 77 k. 8 frt 20 kr, 1400 mm. 76-5 k. 8 frt 48½ kr, 1700 mm. 75 k. 8 frt 48 és háromnegyed krajcár.

Pest megyei: 100 mm. 80 k. 8 frt 50 kr, 100 mm. 80-5 k. 8 frt 65 kr, 500 mm. 80 k. 8 frt 65 kr, 500 mm. 80 k. 8 frt 50 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 45 kr, 500 mm. 79 k. 8 frt 45 kr, 800 mm. 79-5 k. 8 frt 65 kr, 100 mm. 78-5 k. 8 frt 65 kr, 100 mm. 78-3 k. 8 frt 30 kr, 300 mm. 78-5 k. 8 frt 40 kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 42½ kr, 300 mm. 78-8 k. 8 frt 50 kr, 300 mm. 78 k. 8 frt 45 kr, 200 mm. 77 k. 8 frt 35 kr, 100 mm. 77-5 k. 8 frt 45 kr, 150 mm. 77-5 k. 8 frt 35 kr, 300 mm. 77-5 k. 8 frt 40 kr, 200 mm. 76-5 k. 8 frt 45 kr, 200 mm. 76-5 k. 8 frt 40 kr, 100 mm. 75 k. 8 frt 30 kr, 300 mm. 75 k. 8 frt — krajcár.

Bánáti: 2500 mm. 77 k. 8 frt 55 kr, 2500 mm. 76-5 k. 8 frt 55 kr, 3100 mm. 77 k. 8 frt 60 krajcár.

Török-Bécsesi: 800 mm. 76 k. 8 frt 40 krajcár.

Fehérmegyei: 1400 mm. 75-5 k. 8 frt 47½ kr, 1500 mm. 75-5 k. 8 frt 50 krajcár.

Aradi: 200 mm. 78-5 k. 8 frt 50 kr.

Bihari: 100 mm. 77 k. 8 frt 35 krajcár.

aranyjárdék 100.40. Osztrák hitelrészvény 240.20. Osztrák-magyar államvasút 149.—. Olasz járdék 92.30. 4% magyar aranyjárdék 99.—. Az irányzat gyengébb.

Frankfurt, augusztus 29. (Zárult.) 4 1/2% papírjárdék 99.95. 4% osztrák aranyjárdék 100.15. Magyar korona-járdék 95.90. Osztrák-magyar bank —. Déli vasút 32.30. Elbavölgyi vasút —. Londoni váltóért 2046. Bécsi bankgyűléslet 138.20. Villamos részvény 155.—. 3% os magyar aranykölcsön —. 4 1/2% os ezüstjárdék 99.80. 4% magyar aranyjárdék 98.90. Osztrák hitelrészvény 240.10. Osztrák-magyar államvasút 143.90. Északny. vasút —. Bécsi váltóért 169.60. Párisi váltóért 810.33. Unionbank —. Alpesi bányarészvény 285.—. Az irányzat gyenge.

Páris, augusztus 29. (Zárult.) 3% francia járdék 100.35. Olasz járdék 92.25. Osztrák-magyar államvasút —. Francia fölérték. járdék 99.85. 4% magyar aranyjárdék 100.25. Török dohányrészvény —. Osztrák Länderbank —. 3 1/2% francia járdék 102.—. Osztrák földhitelintézet részvény 1270.—. Déli vasút —. 4% osztrák aranyjárdék 101.25. Otomanbank 565.—. Párisi bankrészvény 1031. Alpesi bánya részvény —. Az irányzat gyenge.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Augusztus 29. A sertésüzlet irányzata: könnyű ár változatlan.

A) Hívsott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) — krajaérig. Öreg közép páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban — krajaérig. Fiala nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 42 1/2-43 1/2 krajaérig. Fiala közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 44-44 1/2 krajaérig. Fiala könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 45-45 1/2 krajaérig. — II. Magyar szédett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — krajaérig. Közép (páronként 220-280 kilogramm súlyban) — krajaérig. — Könnyű (páronként 220 kilogramm terjedő súlyban) — krajaérig. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — krajaérig. — Közép (páronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) — krajaérig. — Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — krajaérig. — IV. Romániai eredeti (Stahl). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — krajaérig. — Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — krajaérig. — Krajaérig. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) 43-43 1/2 krajaérig. — Közép (páronként 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 43 1/2-44 — krajaérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 44-44 1/2 krajaérig.

Sertéslelés szám: 1899. aug. 27. napján volt készlet 41.010 darab, 1899. augusztus hó 28. napján felhajtott 218 darab, 1899. évi augusztus 28. napján elszállított 485 darab, 1899. augusztus 29. napjára maradt készletben 40.743 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Augusztus 29. —

Kinevezések. A pénzügyminiszter a lőcsei pénzügyigazgatósághoz Kozma Gyula ottani pénzügyi fogalmazót pénzügyi segédtitkárrá végleges minőségben, Germány Lajos pénztári tisztet segédpénztárnokká, Stadler Nándor és Püner Nándor pénztári segédtitkeket pénztári tisztékké, Csizmadia János pozsonyi kir. adótitest a késznárki m. kir. adóhivatalhoz pénztári ellenőrré, a selmecbányai kir. bányagazgatóság mellé rendelt számvevőséghez Mihalusz Ede pénzügyi számgyakornokot pénzügyi számtiszté ideiglenes minőségben, a pozsonyi pénzügyigazgatóság mellé rendelt

számvevőséghez Bozsay Béla nagykirályi pénzügyi számgyakornokot ideiglenes és a bosztercebányai pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez Dillnberger Jenő ottani pénzügyi számgyakornokot végleges minőségben pénzügyi számtisztékké, a nagyszőlősi kir. adóhivatalhoz Ujváry Jenő kezelési gyakornokot adóhivatali tiszté ideiglenes minőségben, a székes-fővárosi pénzügyigazgatóság Wenzel Arthur ottani kezelési gyakornokot pénzügyi irodatiszté ideiglenes minőségben kinevezte. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Acsay István gyöngyösi Állami főgimnáziumi, dr. Siegescu József budapesti V. kerületi Állami főgimnáziumi, Faragó Lajos kaposvári Állami főgimnáziumi és Megyesi Ferenc zombori Állami főgimnáziumi helyettes tanárokat jelenlegi állomáshelyükön, Bohdanecky Lajos budapesti V. ker. Állami főgimnáziumi helyettes tanárt a kaposvári Állami főgimnáziumhoz és Bokor János brassói Állami főreáliskolai helyettes tanárt jelenlegi állomáshelyén rendes tanárokká, Vörösmarthy Emília okleveles tanítót a kőhalmai Állami elemi népiskolához, özv. Szilágyi Gyuláné szül. Székely Ilona okleveles tanítónőt az erzsébetfalvi Állami elemi népiskolához rendes tanítónévé, Kelemen Lajos és Benczedy Mózes okleveles tanítókat a homoród-karacsonfalvi Állami elemi népiskolához rendes tanítókká, Krausz Margit okleveles tanítónőt a gyöngyösi Állami elemi népiskolához rendes tanítónévé, Ottinger Jolán okleveles tanítónőt a nagy-londai Állami elemi népiskolához rendes tanítónévé nevezte ki. — Az igazságügyminiszter Bodor József nagybányai járásbíró-sági joggyakornokot a kaposvári törvényszékhez és Schulek Teofil trencsényi törvényszéki joggyakornokot a nagy-tapolcsányi járásbíróshoz aljegyzőkké, Nobilis Antal budapesti törvényszéki irnokot a budapesti törvényszékhez irodatiszté, Z. Kiss Antal szilágycsehi járásbíró-sági díjnokot a szilágycsehi és Szokolya János szabadkai törvényszéki díjnokot a topolyai járásbíróshoz irnokokká nevezte ki. — A kereskedelemügyi miniszter Heuffel Gyula komáromi és Tolnay István budapesti lakosokat az alduinai m. kir. hajózási hatósághoz ideiglenes minőségű gőzhajó-kormányosokká nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Gérecz Károly kassai m. kir. Állami főreáliskolai rendes tanárt, jelenlegi minőségében a sümegi Állami reáliskolához, Haeger Cecília nagy-londai Állami elemi iskolai tanítónőt a pruzskai Állami elemi iskolához, Farkas Áron gyöngyösi Állami elemi iskolai tanítónőt az egri Állami elemi iskolához, Récz Herzsília kőhalmai Állami tanítónőt a győr-vásárhelyi Állami elemi iskolához helyezte át. Az igazságügyminiszter Gadl István zilahi törvényszéki és Nagy József mátészalkai járásbíró-sági aljegyzőket kölcsönösen, Darvas Béla lévai járásbíró-sági segédtelekkönyvvizetőt a miskolci törvényszékhez helyezte át.

Pályázatok. Irnoki állásra a zombori járásbíró-ságnál 4 hét alatt, fővegyési állásra a flumei m. kir. vegykísérleti állomásnál szeptember 30-ig, irnoki állásra a püspök-ládayi járásbíró-ságnál 28 nap alatt, irodakezelési gyakornoki állásra a lugosi pénzügyigazgatóságnál szeptember 25-éig, postamesteri állásra Magyar-Székoson (Temes vármegye) szeptember 7-éig, két díjnok állásra a berettyó-újfalusi járásbíró-ságnál szeptember 1-éig.

Napirend.

Naptár. Szerda, augusztus 30. — Római katolikus: Sim. Róza. — Protestáns: Róza. — Görög-orosz: (augusztus 18.) Florus. — Zsidó: Elul 24. — A nap két reggel 5 óra 1 perccor. — Nyugszik este 6 óra 27 perccor. — A hold két éjjel 12 óra 5 perccor. — Nyugszik délután 3 óra 22 perccor.

A miniszterek nem fogadnak. A Petőfi-Társaság ülése délután öt órakor Bartók Lajos lakásán (Szentkirályi-utca 22.). Nemzeti múzeum: Képtár, nyitva délelőtt 9-1-ig. Többi tárai 1 korára belépő díj mellett meglekinthetők.

Teknológiai iparmúzeum nyitva délelőtt 9-12-ig és délután 3-5-ig. Iparművészeti múzeum zárva. Országos Képtár az Akadémiában, nyitva délelőtt 9-1-ig.

Közlekedési Múzeum a Városligetben, nyitva délelőtt 9-12-ig és délután 3-6-ig. Az összes könyvtárak zárva vannak. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Állandó kiállítás, kereskedelem-történeti múzeum és keleti mintatár az Inarcsarkban délelőtt 9-12-ig és délután 3-6-ig van nyitva. Az igazgatóság hivatalos órái ugyanott délelőtt 9-től délután 2 óráig. Magyar házi-ipar központi bazar, Kerepesi-ut 22. 1. emelet délelőtt 9-től déli 1 óráig és délután 3-tól este 7 óráig. Tudakozó iroda és nyilvános szakönyvtár, Kerepesi-ut 20. szám alatt, délelőtt 9 órától 12-ig és délután 3-6-ig. Vasár- és ünneppnapokon délelőtt 9 órától 12-ig. A Hódoló díszfelvonulás. Eisenhut Ferenc óriási körképe, látható Városliget, Andrássy-ut végén, reggel 9 órától este 5 óráig. Belépő díj 50 krajczár, gyermekjegy 30 krajczár. Alattkért nyitva egész nap.

Időjelzés.

— A m. kir. országos meteorológiai intézet jelentése. —

Budapest, augusztus 29.

Az északnyugati depresszió keleti irányban terjeszkedik a vele kapcsolatban a Biscaya-földről felől egy csekélyebb intenzitású maximum nyomul a kontinensbe. A keleti depresszió elvonulóban van.

A lecsapódások az európai kontinensen úgy mennyiség, mint kiterjedés tekintetében növekedtek. A hőmérséklet eloszlásában nincs lényeges változás.

Hazánkban az idő enyhébb lett; az ország nyugoti részein, de elvéve az Alföldön is gyenge esők voltak, csupán Drenkova jelent erősebb záport, melyet zivatar kísért. Kildítás: Enyhe idő várható helyenkint esővel.

Vizárlás.

Table with columns for location (Inn, Duná, etc.), date (aug. 29, 30), and height in meters (m. t. e.).

Univ. Med. Dr. Czinczár J. Bőrgyógyász, bőrápolás, nemi- és húgyszervi bántalmak kópestitett szakorvosa. Gyógyít gyors és biztos sikerrel, kényelmes módon úgy nőknél, mint férfiaknál mindennemű a nemi betegségek és gyengeségi állapotok elnevezése alatt összefoglalhat bármily régi keletült bántalmakat, továbbá bármily bérhetőséget és szépségihát a külföld által elismert legújabb kitűnő módszereivel. Lakik: Budapest, VII., Kerepesi-ut 14., I. em. Rendel: délelőtt 10-1-ig, délután 3-7-ig. Külön váróterem nőknek és urak részére. Levelekre azonnali válasz.

Azok a szenvedő férfiak, kik sok más szerrel való próbálgatás után használták a Dr. EGGER-féle injectió Hamamelis Virginica-t, meggyőződtek arról, hogy ezen szer felülmúlja hatásátban a többi hasonló készítményeket, mint-hog a hűgycsőbántalmakat legrovidebb idő alatt gyógyítja. Dr. Egger-féle Injectió ára 70 kr. Vidékre a pénz előleges beküldése mellett bértmentve 1 frt 5 kr., két líveg 1 frt 75 kr. Fő- és szétküldési raktár: Gyógyszertár a „NADORHOZ”, Budapest, VI., Váci-körút 17.

Altenburger János m. kir. operaházi tag budapesti zeneconservatoriumában Erzsébet-körút 4. szám. A beiratások augusztus hó 26-tól naponta 10-12 és délután 3-6 óráig eszközölhetők, zongora, hegedű, cimbalom, citera és az összes vonós és fuvó hangszerekre. Beiratási díj 2 frt. Tandíj 5 frt. Gyógyszertárain készítményei a párisi, bordeauxi és brüsseli kiállításokon nagy arany érmekkel és díszoklevéllel lettek kiüntetve.

Fontos tüdőbetegeknek. Az egyedüli bevált szer a tüdő és légcsőszervi megbetegedése ellen a Kauton pater fény-óvónata. Biztos siker. Számos elsőmővelő első angru orvosoktól és előkelő egyénektől. Ára 1 liter 35 frt. — 1/2 liter 12 frt 50 kr. 1/4 liter 5 frt 25 kr. Azapol fojtisztító szappan, eltávolít minden foltot (zár, sruok, kocsikenőcs, ténál) bármely ruháról. Ára dar-bonkint világsor ruha részére 2 korona, sötét ruha részére 2 korona. Storin rozsda fojtív, eltávolít minden rozsda-foltot a fehérneműből a szövet rongálás nélkül. 1 lívegbe 2 korona. Tisztító szerem ártalmatlanságáról és hatásáról jótulok. Utasítás ingyen. Végül egyedül a készítőnél. BECKER JÁNOS gyógyszerész. BILLED. (Törvényszerű). Posta, vas- és távirátállomások. Főraktár: Török lözsefnél, Budapest, Király-utca 12. sz.

Magy. kir. államvasutak igazgatósága. 114147. C. IV. Hirdetmény. (Uj személy és podgyász díjzabás életbeléptetése a Brassó Háromszék h. é. vasuton.) A magy. kir. államvasutak igazgatóságától nyert étesülés szerint f. é. október hó 1-én ezen vasuton uj személy és podgyász díjzabás lép életbe, mely által az 1892. évi november hó 1-én életbeléptett díjzabás érvényen kívül helyeztetik. Ezen díjzabás a magy. kir. államvasutak díjzabás elárúsító irodájában (Budapest, Csengeri-utca 33. sz.) 20 fillérrét kapbató. Budapest, 1899. augusztus 14. Az igazgatóság. Utány. nem! díjaztatik.) 124592/C. II.

Eppen most jelent meg! Peterdi Sándor! Jette leányai és egyéb ELBESZÉLÉSEK. Megrendelhető: a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában József-körút 18. sz.

BUTOR részletfizetésre. Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyház-férjak, valamint más hit-alköpes egyének kedvező ártésl feltételek mellett kapnak szilárd szármányu asztalos- és kárpított butorokat. Dósa Kálmán Bpest, Erzsébet-tér 18. sz. Sas-utca sarok. I. em. Árjegyzéket 25 kr. levéljegy beküldése ellen bértmentve küld fentl. cég B. osztálya. 5107

HEIM-féle Meidinger-kályhák. A feltaláló dr. Meidinger tanár által kizárólag jogosított HEMH., BUDAPEST és BÉCS, cs. és kir. udv. szállító. Kitűnő hímevű cs. és kir. kiz. szabad. kályhák MEIDINGER-OFEN H. HEIM eredetben csak a gyártóknál Budapest. Thonet-udvarban kaphatók.

Villamos fény-furdók. Elk. Az összes gyógymódokra tökéletesen be van rendezve. Dr. Palocz intézete Budapest, Kerepesi-ut 10. (félemelet). Rendelés 10-12-ig, 3-5-ig. Gyógykezelés egész napon át. Díjazás mérsékelt. Prospektus ingyen. Tagas és kényelmes gyógyterem. Külön férfi- és nő-osztályok. Kitűnő eredmények még krónikus (időt) betegségeknek is. Gyógygymnasztika. Masszázs. Tisztogató. Ugyanitt kapható: „Napszerű orvosi tanácsadó”. Belégs (Inhabilité). Villamosok (Kucy és Wintertorn szerint). Iria Dr. Palocz. Ára 3 korona. Működik minden neme.

!!Legolcsóbb és legjobb szakácskönyv!! Szegedi uj szakácskönyv legújabb (4.) bővített kiadásárta: Szekula Teréz. Ára 2 forint helyett. csak 1 forint 50 krajczár. Megrendelhető a Budapesti Napló kiadóhivatalában. József-körút 18.

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
M. KIR. OPERAHÁZ.
VIGSZÍNHÁZ.
Szünet.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1899. évi augusztus hó 30-án.

A görög rabszolga.

Operett 3 felvonásban. Szövegét írta Owen Hall. Fordította Makai Emil és Pásztor Árpád. Zenéjét szerezte Sidney Jones.

Antonia	Szelepcsényi	Diomed	Raskó
Iris	Blaya S.	Silvius	Lubinszky
Pomponius	Solymosi	Manlius	Ujvári
Heliodorus	Kovács	Lollius	Várnai
Aspasia	Bárdy	Curius	Ternyei
Archias	Kenedich	Melanopis	Izsóné

Kezdete 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1899. évi augusztus hó 30-án.

A gésák

vagy: Egy japán teaház története.

Énekes játék 3 felvonásban. Irta Owen Hall. Fordította Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerezte Sidney Jones.

Személyek:

Reginald	Beöthy	Bolton	Garai
Bronville	Palásthy	Yun-Csi	Sziklai
Cunningham	Ódry	Imári mári	Boross
Grimston	Kardos	Mimóza, gésa	Vlád Giz.
Downey	Simon	Molly Seamore	Ledofsky

Kezdete 7 1/2 óraker.

FÓVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.

a Krisztinavárosban.

Szerda, 1899. évi augusztus hó 30-án.

Gyöngyi László ur vendégfellépével.

F a t i n i c a.

Kezdete 7 óraker.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.

Szerda, 1899. évi augusztus hó 30-án.

A színlak varázsa.

Énekes bohózat a színházi életből 5 képen a magyar színpadra alkalmazta Szirmai Imre.

Kezdete 7 óraker.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

Ó-Budán.

Szerda, 1899. évi augusztus hó 30-án.

Sulamit, Jeruzsálem leánya.

Kelcsi opera 4 felvonásban, 7 képen. Irta: Goldfaden Dávid. Zenéjét szerezte: Dávidsohn Emánuel.

Személyek:

Monaoch,	Radó S.	Ábigail	Kápolnai
Sulamit	Kövessy	Zigitang	Tukoray
Absolon	Erozkövy	Ezriel	Tarján

Kezdete 7 1/2 óraker.

Ös-Budavára.

Ma szerdán, 1899. évi augusztus hó 30-án.

A fényes augusztusi műsor utolsó előtti napja.

Ganivet.

O-Kabé Regnis

stb.

Megelőzőleg 8 órától kezdve Operette, vígjáték, ballet.

A fél 8 és illetőleg fél 9 óraker kezdődő színi előadásokhoz az első 100 belépőnek kivétel nélkül ingyen páholy vagy zártszék áll rendelkezésre.

Belépődíj este 7 óráig 30 krajcár, azután 50 kr.

Mérsékelt árú belépőjegyek a dohánytözsékben kaphatók.

Somossy Mulató

Albrecht Ferenc, bérlő.

A mulató 16 fokra szellőztetve van.

Kezdete 1/2 óraker, vége 12 óraker.

Ma szenzációs siker!

Der Heiratsschwinder

bohózat 1 felv. Buchbinder B.-től, Szenzációs!!!

Billward Leo jongleur comique.

Syr Carola excentrikus énekesnő

Arry-Harry zenebohó.

Syrénen nővérek énekkettős.

Milton átverek a 3-szoros nyújtó.

Visinszkaja Anna nemzetközi énekesnő és transzformációs táncosnő.

Kline Sándor hasbeszélő, járó automataival.

A mulató villamos világítását Wüste és Rupprecht cég építette saját telep eszközzel.

Pénteken szeptember hó 1-én egész új szenzációs műsor.

Jegyek elővételben kaphatók Weiss A. nagy dohánytözséjében Károly-kört 26.

CIRCUS HENRY

Igazgató és tulajdonos Koschke Henrik

a városligeti állatkertben.

Ma szerdán, augusztus 30-án

este fél 8 óraker

I. nagy bohóc és komikus előadás
humorisztikus program.

Amatőr-lovaglás, 25 korona jutalom

annak, ki vágatában menő lovon háromszor körüllovagol a nélkül, hogy tartózkodnék és leesnék. Henry igazgató a legjobb iskola- és szabadon időmitott lovaival, közben az összes bohócok komikus előadásai, fellépte az összes szerződöttetett műtöröknek.

Holnap csütörtökön este 1/8 óraker

nagy előadás.

Özv. Gyölc Antalné vendéglője

Zöldfa-u. 30. Szerb-utca sarkán.

Kitünő magyar konyha, a legjobb minőségű kőbányai sörök, valamint saját termésti, tisztán kezelt borok kimerése.

Minden szerdán cigánypesenye, — minden pénteken halász-lé és turósuszsa.

Pontos kiszolgálát. Mérsékelt árak.

Előfizetési jegyfüzetek 10% engedménnyel.

A kőbányai Királysörfőző Goliát Malátasöre

gyógyhatása mellett a legkellemesebb tündítő ital. Ajánlások: Dr. Korányi, Dr. Kéty budapesti, — és Dr. Benedikt bécsi egyetemi tanár uraktól.

Reményi hegedű

tokkal, vonóval 7.—, 8.—, 10.—, 15.—, 20 frt és feljebb.

Reményi cellóló 12.—, 15.—, 18.—, 20.—, 25.—, 30.— frt és feljebb.

Reményi cimbalmai 40.—, 50.—, 60.—, 80.—, 100.—, 120.—, 150.— frttól 500 frtig.

Reményi m. kir. szab. műhangszer ipartélepe

Budapest, Király-utca 44/1.

Legdusabb raktár az összes hangszerek és alkatrészeikben.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Kivitel nagyban és kicsinyben.

MEIDINGER kályhagyár

Ehrlich J. és H.

Budapest—Bécs.

BUDAPEST, IX, Lónyai-utca 15.

Eredeti Meidinger rendszerű töltő, szabályozó és szellőző, valamint új szerkezeti, kizárólag fűtési kályhák.

„Ideal” kiz. szab. szabályozó, töltő és fűzőkályhák.

Szabad. Siemang-Ehrlich-féle kaszárnyakályhák. Új szerkezeti Meidinger Caloriferes-ek cserépburkolattal.

Központi légfűtések és szellőzők.

Iskolai hegedűk

3, 4, 5, 6 frt s feljebb, teljesen felszerelve (tokkal, vonóval és gyantával együtt) 7, 8, 9, 10 frt s feljebb

Sternberg Armin és Testv. hangszer-gyár.

cs. és kir. udvari szállítók

BUDAPEST,

Kerepesi-ut 36. szám.

Külön zongoratermek Kosuth Lajos-utca 22., (Károly-kört sarkán) Zene-palota.

Most jelent meg!

Jukker-leány.

Irta

PEKÁR GYULA.

Ára 1 frt 50 kr.

Megrendelhető: a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában.

Budapest, József-kört 18. szám.

Deutsch F. Károly

legjobban ajánlja az uri közönségnek ruhabérleti rendszerét.

Budapest, Andrassy-ut 1.

Naschitz intézet.

Budapest, Andrassy-ut 34. szám.

Nyilvánossági joggal ellátott

Minta elemi iskola,

hat osztályu **FELSŐBB** leányiskola. Államilag érvényes bizonyítványok.

Kitünő internátus. — Előjegyzések és beiratások mindennap. Felvilágosítást ad

az igazgatóság.

Budapest, Andrassy-ut 34. sz.

Sneidig egyenruhákat

készít

BLUM SÁNDOR

Budapest,

Váci-utca 12. szám.

LINOLEUM egész

helyiségek padlózására,

Linoleum-szőnyeg,

Linoleum-futó

Szőnyeg-raktár:

MILDNER H

Budapest, IV., Váci-utca 3.

LINOLEUM LINOLEUM az egészségügyileg legjobbnak elismert, legolcsóbb és legtartósabb padlófedés, pormentes, neszfogó, ruganyos, hasadégmentes és tartósabb, mint bármely más padlózat.

6382/899. I.

Haszonbéri hirdetmény.

Szarvas nagyközség (Békés vármegye) tulajdonát képező s a község központján lévő Árpád szálló épületében az 1-ső számú bolthelyiség, raktár s az emeleten levő 4 szobás lakás bérbeadására a folyó évi szeptember hó 15-én délután 3 óraker a község-háza tanácstermében zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A kérdéses helyiség csupán fűszer, festék, csemege, rövid és norinbergi üzlettel használható, az eddigi évi bérösszeg 834 forint volt. A bérlet a folyó évi október hó 1-én veszi kezdetét s 8 egymás után következő évre terjed.

Miről bérleti szándékozók azzal értesítettnek, hogy 50 kros bélyeggel ellátott zárt ajánlataikat a fentirt határidőn belül adják be és ajánlataikat az ajánlott összeg után járó 1000-tólí bánatpénzzel lássák el. Kijelentvén, hogy az árverési feltételeket ismerik s azokat elfogadják. Az árverési részletes feltételek az 1-ső jegyzői irodában megtekinthetők.

Kelt Szarvason, 1899. évi augusztus hó 18-án.

Az előjáróság nevében:

Mellis János bírő.

Lampel Róbert

(Wodianer F. és Fiai)

cs. és kir. udv. könyvkereskedés kiadásában,

Budapest, Andrásy-ut 21.

sz. a. megjelent és a nagym. magyar kir. vallás- és közokt. minisztérium által

általánosan engedélyezett
elemi
népiskolai tankönyvek:

Magyar Abc és olvasókönyv. Götz-Schön-Trajtler-től	20 kr.
— Ugyanaz, állóírással	20 kr.
— Fali olvasótáblák hozzá (13 írott, 13 nyomott tábla)	3 frt.
Abécés könyv, Vargyas Endrétől	14 kr.
— Fali olvasótáblák hozzá (8 írott, 8 nyomott)	2 frt.
Magyar Nemzeti Olvasókönyv. Götz-Schön-Trajtler-től II. oszt. 30 kr., III. oszt. 36 kr., IV. oszt. 40 kr., V—VI. oszt.	62 kr.
Magyar Abc és Olvasókönyv, szerk. Faludi-Szép	20 kr.
Magyar Olvasókönyv, szerk. Faludi-Szép, II. 28 kr., III. 36 kr., IV.	44 kr.
Magyar olvasó és nyelgyakorlókönyv a német tannyelvű iskoláknak, írták Mártonfy M. és Gokler A., I. (abc) kötet 30 kr., II. kötet 30 kr., III. kötet 45 kr., IV. kötet	1 frt.
Magyar Nyelgyakorló Almásy Jánostól, a II. oszt. szám. 18 kr., a III. oszt. szám. 24 kr., a IV. oszt. szám. 24 kr., az V—VI. oszt. szám.	44 kr.
Magyar nyelvtani kézikönyv, írta Belicza József, II. oszt. 18 kr., III. oszt. 24 kr., IV. oszt. 24 kr., V—VI. oszt.	44 kr.
Magyar nyelgyakorlókönyv, írta Boronkay K., II. oszt. 18 kr., III. oszt. 20 kr., IV. oszt.	24 kr.
Kis magyar nyelvtan, szerk. Erényi-Balassa	30 kr.
Magyar nyelvtan, osztatlan népisk. Vargyas E.-től	20 kr.
Német Abc és olvasókönyv, szerk. Faludi-Szép I. r.	32 kr.
— Olvasókönyv, szerk. Faludi-Szép II. 40 kr., III.	48 kr.
Lelesebuch, szerk. Hetzel S., I. r. 20 kr., II. r. 28 kr., III. r.	33 kr.
Deutsche Sprachlehre, írta Langraf M. I. kr., II.	36 kr.
Elementar Sprachbüchlein, írta Hetzel S.	30 kr.
Német nyelvtan, gyakorlati feladatokkal	40 kr.
Német nyelgyakorló, írta Spitzer L.	40 kr.
Számvetési gyakorlókönyv, szerk. Faludi János, II. oszt. 15 kr. III. oszt. 18 kr. IV. oszt.	20 kr.
Számtani feladatár, Lengyel S. és Schwetz V.-től, I. oszt. sz. 20 kr., III. oszt. sz. 20 kr., IV. oszt. sz. 25 kr., V—VI. oszt. sz.	25 kr.
Földrajz, írta dr. Brózik Károly, a IV. oszt. sz. 20 kr., az V. oszt. sz. 30 kr., a VI. oszt. számára	20 kr.
*†Első oktatás a földrajzban, írta Kuttner S.	30 kr.
†Földrajz, osztatlan népisk. Vargyas Endrétől	20 kr.
*Földrajz, írták Mártonfy és Pechány, a IV. o. sz. 24 kr., az V—VI. o. szám.	36 kr.
Földrajz a IV. o. sz. írták Bánai J. és Schön J., kötet	30 kr.
Magyarország térképe, megyei beosztással. Hatsék I.-től	20 kr.
Magyarország térképe, Hatsék I.-től, egy-egy 15, 20 vagy	30 kr.
Kis-Atlasz, Lange és dr. Cherven-től	40 kr.
A magyarok története, dr. Baróti Lajos-tól	35 kr.
*†Első oktatás a magyarok történetében, írta Kuttner S.	30 kr.
A magyarok története, írta Török István	36 kr.
†A magyarok története, osztatlan népiskolák számára, Vargyas E.-től	20 kr.
A magyarok története, Sebesztha K.-től, magyar német	16 kr.
*Magyar alkotmánytan, írta dr. Csiky Kálmán	24 kr.
*Rövid alkotmánytan, írta Mayer Miksa	16 kr.
Természettan, írta Báthory Nándor	40 kr.
*Első oktatás a természettanban, írta Kuttner S.	40 kr.
†Természettan, osztatlan népisk. sz. Vargyas E.	20 kr.
Gazdasági és kertészeti füzetek, Dobóczy L.-től, I. és II. füzet a fülsz. sz., a III. és IV. füz. a leányisk. sz. egy-egy füzet	20 kr.
Gyümölcsfajenyésztési ismeretek, Dobóczy L.-től	24 kr.
*Egészségtan, írták dr. Csapody és dr. Gerlóczy	24 kr.
Természettan a chemia elemeivel, írta Heller Ag.	40 kr.
Természettan, írta Miklós Gergely	44 kr.
*Természettan, a vegyt. elemeivel, írta Kuttner S.	36 kr.
Természettan, írta Vargyas Endre	26 kr.
Énektani példatár, szerk. Hortobágyi, Könyves és Szabó, I. f. 10 kr., II. f. 15 kr., III. f. 18 kr., IV. f. 20 kr., V. füzet	30 kr.
Dalok az iskolának Erdősi Ernőtől	18 kr.
— Ugyanaz, zongora kísérettel	50 kr.
Szépírási minták, Vajda Páltól magyar-német	20 kr.
Módsz. rajzoktatás, Velősy L.-től I. füz. 12 kr., II. füz. 25 kr., III. füz. 25 kr., IV. füzet	36 kr.
Falusi iskoldok olvasó és tankönyve, Györfy-től	48 kr.

A *-gal megjelöltek német nyelven is, a †-tel megjelöltek pedig tót nyelven is kaphatók.

Nevelő- és tanintézet nyilvánossági joggal

RÁKOS-PALOTÁN, (Budapest mellett.)

Vasuti-, posta- és távírási állomás. Az intézet áll: VIII. osztályú főgimnázium. VI. osztályú polgári és IV. osztályú elemi iskolából. Az intézet egy nagy parkban fekszik. **Kittató tanterv. Államérvényes bizonyítványok. Gondos felügyelet. Jó táplálék. Idegen nyelvek tanulása. Nevelési díj mérsékelt.** A tanulók lehetnek bennlakók, félkiosztosok és bejárók. Ismertető és bővebb főlvilágosítás szennel kapható.

Wagner Manó,
intézet-tulajdonos, igazgató.

Oszfálvsorsjegyek
az ötödik játékra szóló
2—400 drb sorsjegy más
vállalat miatt eladó. Le-
velek „P. R.” jelleggel a
kiadóba kéretnek. 2479

GUMMI és hálhólyag tucatonként 3, 4, 5—
10 frtig. Capote americaine (rövid)
1—8 frtig tucatonként. Női külön-
legességek 1.80—2 frtig darabja.
Női óvszivacsok tucaja 2—8 frtig. Mintagyűjtemény
urak számára (25 drb) 5 forint.

Rendelmények rögtön és titoktartás mellett eszközöttek.
Rothauser M. Ignác és fia
Budapest, Király-utca 6/N. sz.

Magyar Könyvtár.

Szerkesztő: **Radó Antal.**

Eddigi megjelent füzetekben a következő ismeretterjesztő:
történeti, irodalom- és műtörténeti, bölcsészeti,
természettudományi, szónoki munkák és utleírások
jelentek meg:

- „Anonymus.” Béla király névtelen jegyzőjének könyve a magyarok tetteiről.
Ford. Szabó Károly. Javította és bevezette Mika Sándor. (30. sz.)
- Áldassy Antal. Pázmány Péter élete. Képekkel. (63. sz.)
- Cicero. Az öregségről. Ford. Fábrián Gábor, javította Latkóczy Mihály
(65. sz.)
- Cseréy Mihály históriájából, szemelvények. Rendezte Angyal Dávid
(120. sz.)
- Deák Ferenc 1861-iki első felirati beszéde. (26. sz.)
- Falk Miksa. Erzsébet királynéról. Visszaemlékezések. (64. sz.)
- Flammarion Camille. Csillagos esték. Ford. Tóth Béla. (37. sz.)
- Gracza György. 1848. március 15. (32. sz.)
- Jókai Mór. Emlékbeszéd Rudolf trónörököséről és egyéb beszédek.
(46. sz.)
- Kölcsey Ferenc válogatott beszéde. Radnai Rezső bevezetésével. (61. sz.)
- Keleti Károly. Markó Károly. 4 képpel. (97. sz.)
- Kossuth Lajos 1848. jul. 11-iki beszéde a haderő megajánlása ügyében.
(36. sz.)
- Nansen Fridtjof. Éjen és jégén át. I. rész. A Fram utja. (77. sz.)
Rövid. ford. Dr. Brózik Károly.
- Nansen Fridtjof. Éjen és jégén át. II. rész. A szánut. Rövid. ford.
Brózik K. (78. sz.)
- Petőfi Sándor. Utí rajzok. (14. sz.)
- Petőfi Sándor. Julia naplója és levelei. Jókai Mór előszavával. (49. sz.)
- Plutarchos Perikles. Ford. Kaeczkovics K. (73. sz.)
- Szalárdi János. Siralmas krónikája. Kiadta Angyal Dávid. (68. sz.)

Megrendelésnél elég a füzet számára hivatkozni.

Egy-egy szám ára 15 kr.

Az ár beküldése után bármely füzetet bérmentve küld

A „Budapesti Napló” kiadóhivatala,
József-kört 18. szám.

de megszerezhető bármely hazai könyvkereskedésben is.

LATKOVITS A. ÉS TÁRSA

WEINER MÁTYÁS
özégtől megvett

uri divat és női pipere árak

telemesen leszállított áron!
eladását már megkezdette.

ANDRÁSSY-UT 35

